

СРПСКА ВОЈСКА

ЛИСТ ВОЈСКЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ ГОДИНА II БРОЈ 3 7. ЈАНУАР 1993. 500 ДИН

ВОЈСКА ОБЕЗБЈЕДИЛА УСЛОВЕ ЗА СТВАРАЊЕ ДРЖАВЕ

Д. ЈЕКНИЋ:

ОЧАЈНИЧКА ИМЕНОВАЊА

ЖЕНЕВА '93 (први део):

КРАЈ РАТА ИЛИ НОВИ ПОЧЕТАК?

У Женеви је од 02. до 04. јануара 1993. године одржан значајан међународни скуп. Циљ овог дуго припреманог и најављиваног састанка представника Уједињених нација, Срба, Хрвата и муслимана са простора бивше административне републике БиХ, те представника СР Југославије и Хрватске био је изналажење могућности и решења за престанак рата и успостављање трајног мира за све народе бивше БиХ.

Овом скупу претходили су бројни сусрети политичких представника народа бивше БиХ, Југославије и Хрватске са представницима УН у Женеви, Београду, српском Сарајеву, Загребу и на другим местима, као и сусрети и разговори војних представника зараћених страна, посебно у оквиру мешовите војне радне групе. Задњих дана 1992. године на нашем простору сусрели смо се и разговарали са генералним секретаром УН Бутросом Галијем, затим са Венсом, лордом Овеном и генералом Сатишем Намбијарем. У свим тим сусретима презентирани су истина о рату који је наметнут Србима и наши ставови о прекиду рата и успостављању мира.

Од прве женевске сесије као првог значајног међународног скупа у 1993. години, једни су очекивали много, а други су, поучени искуством и реалностима савремених међународних односа, као и понашањима наших противника, посебно муслимана, били врло опрезни према оптимистичким прогнозама. Наиме, државни и војни представници Републике Српске отишли су у Женеву са јасном жељом да пронађу начин за прекид рата и успостављање часног, достојанственог и трајног мира за српски и све остале народе бивше БиХ. Њима је било потпуно јасно да се сваки рат, кад - тад, мора завршити политичким преговорима о миру, па да је то боље урадити пре него касније. Али су веома добро знали да споразум о прекиду рата и миру мора уклонити узроке који су и довели до рата и који би, ако не би били уклоњени, и у будућности могли учинити живот три народа на овим просторима пакленим, па и поново изазвати рат.

А основни услов за стабилан и трајан мир је обезбеђење самосталности и суверености српског народа и његове државотворности, као и услова да Срби за увек буду своји на своме и без ичијег туторства. На то су их, поред личног уверења и опредељења, обавезивали и историјски и национални интереси Срба, а посебно многобројне жртве и страдања српског народа у досадашњој борби.

Хрвати су, због актуелно-политичких, а и неких дугорочнијих и других разлога, отишли у Женеву да прихвате оно што им одговара и тако су се и понашали.

Муслимански представници, као фанатизовани верски фундаменталисти, који су очигледно свесни да им је пропала фантазија о исламској држави и њиховој доминацији у некаквој унитарној БиХ и да су због политичко-војног авантуризма својих предводника учинили злочин и према својим истоверницима и посебно, према Српском народу, отишли у Женеву само зато да не би пред светом открили истину да су против мира и да су за продужење рата. Верски вођа муслимана Алија Изетбеговић, јавно каже да су у Женеву "дошли под притиском иностранства" и "да ће се рат у Босни наставити". Са таквим очигледним фарисејским дволичњаштвом и уношењем манира касабе и тефериџа у најозбиљније светске разговоре о судбини милиона људи, од муслимана се није ни могло очекивати конструктивно учешће у преговорима. А кад се још имају у виду и њихови иностранi ментори и финансијери, ствари су много јасније.

На оваквим скуповима утицај светске јавности и представника увек су врло значајни. Кад би свет стварно желио прекид рата, мир би у бившој БиХ био успостављен за неколико дана. Довољно би било распршити политичко-верске фантазије Алије И., извршити само мали притисак на њега и обесхрабрити његово ратно усмерење. Али свет је такав какав је. УН су учиниле колико су могле у постојећем односу снага интереса и моћи. Исламске земље, посебно Турска, а затим и Њемачка, Аустрија, па и САД, интересно су благонаклони према муслиманским нереалностима, Русија је у многоме блокирана и све више несамостална, а многе друге земље објективно нису у ситуацији да испоље значајнији утицај.

Али у свету је, ипак, све више реалног односа према догађајима у бившој БиХ. Тако индијски лист "Патриот" пише: "Светски лидери би, ипак, морали да знају да се идеја о БиХ као унитарној држави не може одржати, па макар послали на Србе у Босну и читаве армије. Срби и Хрвати у Босни имају право да територије које држе под контролом присаједине својим матичним земљама, гдје живи њихов народ. Оно што остаје је крња Босна, заправо муслиманска земља, која никако не може да се одржи без спољне заштите". Таквих и сличних ставова има много и у руској штампи и ТВ, као и у појединим западним земљама.

Са таквим ставовима и расположењима почео је први део "Женеве '93". Све три зараћене стране су изнеле своје ставове, сагласиле се о понечему, посматрачи и навијачи су одгледали сусрет, а наставк је после православног Божића, 10. јануара.

Хоће ли "Женева '93" означити крај рата или неки нови почетак - знаћемо ускоро. Српски народ и његова Војска желе успех женевских преговора, желе прекид рата, частан и трајан мир. Али веома добро знају да су добре само реалне наде. Опуштање и нереалности били би кобни и неопростиви. Судећи по понашању муслимана и још понеких - морамо остати чврсти и сложни до краја и бити спремни на одлучну борбу све до признавања наше посебности и суверености. За мир се морамо изборити. Женева - '93. је део наше укупне и упорне борбе.

Милан ГВЕРО

Начелник Главног штаба Војске Републике Српске генерал-мајор Манојло Миловановић

ВОЈСКА ЈЕ ОБЕЗБИЈЕДИЛА СВЕ УСЛОВЕ ЗА СТВАРАЊЕ ДРЖАВЕ РЕПУБЛИКА СРПСКА

• Најновије непријатељске офанзиве смо сломили пре него што су и почеле • Ако изгубимо коридоре - изгубили смо државу • Хрватска се према УНПРОФОР-у понаша као према ЈНА, прије годину дана • Основа информисања наших бораца је то што знају зашто се боримо

Господине генерале, од формирања Војске Републике Српске прошло је више од осам мјесеци. Војска је за то вријеме израсла у снажну оружану силу која се показала као способном да заштити народ и територије од агресора. Ви, процес настајања и изградње Војске пратите од почетка, учествујете у њему и креирате га. Која је њена основна карактеристика?

- Ова Војска је једина војска на свијету која је саму себе организовала за само неких петнаестак дана. Од Војске (бивша ЈНА у расулу) постала је права оружана сила. Српски народ и остаци бивше ЈНА (Срби са територије бивше БиХ) су од мјестимичних и неповезаних дијелова у веома кратком року дошли до организованог повезивања и формирања Војске Републике Српске, чији први почетни успјеси су дали народу и Војсци морал и снагу да се боре, а касније и убјеђење да се српски народ може успјешно борити и одбранити и да нема те силе која га може побиједити.

Каква је тренутна ситуација на ратишту?

- Војска Републике Српске на свим фронтовима има иницијативу. Најављена непријатељска офанзива сломила се прије него што је почела. Очували смо територије које смо ослободили и ми сада, заиста, владамо ситуацијом.

НЕ РАЗУМИЈЕМ ЗАШТО СВЈЕСНО ЖРТВУЈУ ЉУДЕ

Задњих мјесец дана, нарочито муслиманска страна прелази на нову тактику - убацивање великих диверзантских група. За сада су им сви такви покушаји пропали. Све убачене групе су веома брзо и ефикасно уништене. Шта је то, што је по Вашем мишљењу, навело муслиманску страну да прибјегне томе и свјесно жртвује своје људе?

- Ми имамо посла са двоструким непријатељем. Једно је војска муслимана, а друго је војска Хрвата. Војска Хрвата се опет дијели на два дијела: регуларну хрватску војску и такозвани ХВО - то су домаћи Хрвати, односно Хрвати са простора бивше Босне и Херцеговине. Регуларна хрватска војска има бољу организацију, Међутим, војска муслимана и војска ХВО-а, односно, војска "домаћих" Хрвата, како их ја називам, само се приказује као организована војска. Они имају шеме по којима су организовани али те шеме нису попуњене ни 50 посто. Ово што је натјерало наше непријатеље да дејствује на овај начин посљедњих мјесеци, је у ствари непостојање јаке војне организације. Дејствују по принципу њемачких "трупова" из Другог свјетског рата, а то је нанијети удар мањом групацијом. Мислим да имају два разлога и један циљ за то. Прво ћу рећи циљ. Циљ је да нам нанесу што више губитака, а разлози који су их на то натјерали су управо непостојање јаке војне организације код муслимана и "домаћих" Хрвата. Можда ћу да се и похвалим и будем нескроман, али овај пут су наишли на Начелника штаба који је специјалиста за борбе против диверзантско-терористичких група. Доста сам се бавио тиме, то ми је једна од специјалности као и одбрана градова, упорност и напад на насељена мјеста. Не разумијем их, упорно тјерају људе у неравноправну борбу, гдје трпе огромне губитке. Они још увијек упорно иду на то и не знам да ли ће одустати. До сада су њихове четири јаке групе тотално уништене. Почев од оне од 140 људи убачених код Хан Пијеска, од којих је уништено 104, па до посљедње, која је скоро убачена на простору Борика према Вишеграду, од којих је уништено њих осамдесет девет.

САЧУВАЋЕМО ТЕРИТОРИЈУ И КОРИДОРЕ

Од животног значаја за Републику Српску су коридори за Крајину, Херцеговину и Романију који нас повезују са Савезном Републиком Југославијом и међусобно повезују дијелове Републике Српске. Непријатељ на њих стално врши огроман притисак. Постоје ли шансе да се неки од њих пресијече?

- У праву сте кад кажете да су коридори за нас од изузетног значаја. Ми, ако изгубимо коридоре (то су нам најужи дијелови Републике Српске), изгубили смо и државу, јединствену државу. Према томе ми шансу њима не смијемо да пружимо. Ми то за сада успјешно радимо. Највећи притисак је на "посавски коридор", како га ми зовемо, али сигурно га неће успјети пресјећи.

Да ли је Војска Републике Српске до сада испунила задатак који је добила?

- Својим формирањем Војска Републике Српске добила је четири стратегијска циља, односно задатка. Извршила је сва четири и омогућила

Својим формирањем Војска Републике Српске добила је четири стратегијска циља, односно задатка. Извршила је сва четири и омогућила политичком руководству земље да ради. Створили смо основицу да, без обзира да ли нас неко признаје или не, свако зна да ми постојимо и са те основице се иде на преговоре и разговоре, односно на солуцију мирног рјешења проблема.

политичком руководству земље да ради. Створили смо основицу да, без обзира да ли нас неко признаје или не, свако зна да ми постојимо и са те основице се иде на преговоре и разговоре, односно на солуцију мирног рјешења проблема. Ипак, иако смо ми ратници увијек полазимо од тога да обезбиједимо мир. Ми га увијек нудимо први. Настојимо да испоштујемо то што понудимо, али од супротне стране зависи колико се тога придржава односно, колико је вољна да то прихвати.

Бивша ЈНА је често била трома, инертна и неодлучна због тога што јој политика није знала издати прецизан задатак, односно, одредити циљ. Да ли је то насљеђе бивше државе, када је у питању Република Српска елиминисано?

- Сви ми који волимо ову Војску па чак и борци који су на фронту су ипак израсли обучени и школовани у тој бившој ЈНА. Не могу да се сложим са термином да је била трома, него је била много везана за политику. Ми нашу Војску градимо да не буде војска ни једне политике, да буде војска српског народа. Мислимо да је то оно што овој Војсци даје и мотив и што јој је омогућило да уради ово што је урадила. Мислим исто тако да је елиминисан утицај политике на поступке и борбена дејства која изводи Војска.

Српски народ и његови борци су подвргнути правој медијској пресији. Западни политичари и медији стално пријете војном интервенцијом. У посљедње вријеме, посебно је у оптицају термин "селективна интервенција", што значи интервенција на Републику Српску. Молимо Вас да нам кажете Ваше мишљење да ли постоје шансе да се те пријетње остваре и да ли су Војска и народ спремни да се одупру још једном агресору, поред постојећег?

- Овдје сте ми поставили два питања. Најприје ћу одговорити на прво, везано за пропаганду. Тачно је то да је супротна страна имала бољу организацију пропаганде. Ми то нисмо могли имати јер смо били у фази стварања, односно настанка. Међутим, добро је са наше стране што смо ми увијек ишли са истином, док је противничка страна увијек ишла са монтажом и лажима и то је ипак послије осам мјесеци ратовања изашло на видјело и зна се ко се за шта бори. У посљедње вријеме чак многи се не усуђују да нас назову агресором, јер ми смо, ипак, свој народ на свом простору. Што се тиче интервенције, свима у свијету а посебно нашим противницима смета, што ми не испољавамо ни минимум дозе страха од војне интервенције. Нама је сасвим свеједно с ким се тучемо, да ли са домаћим противницима, муслиманима и Хрватима, или са Американцима и Нијемцима, јер ми знамо да треба или изгинути или опстат, а с ким ћемо се тући, односно ко ће нам бити непријатељ ми то не можемо бирати.

У западној политици између редова може се одгонетнути да би снаге УНПРОФОР-а које бројчано на територији бивше БиХ нису мале могле прерасти у интервенционистичке. Какво је Ваше мишљење о улози УНПРОФОР-а на простору бивше БиХ?

- Могу да кажем да УНПРОФОР ипак извршава своје основне задатке. Његов основни задатак је, у ствари, обезбјеђење хуманитарних конвоја. Све друго што ради УНПРОФОР ми му одмах стављамо до знања да то није то. Имамо непријатности, осматрања наших положаја, међутим, ја сматрам

Што се тиче интервенције, свима у свијету а посебно нашим противницима смета, што ми не испољавамо ни минимум дозе страха од војне интервенције. Нама је сасвим свеједно с ким се тучемо, да ли са домаћим противницима, муслиманима и Хрватима, или са Американцима и Нијемцима, јер ми знамо да треба или изгинути или опстат, а с ким ћемо се тући, односно ко ће нам бити непријатељ ми то не можемо бирати.

да то није политика УНПРОФОР-а него да су то ствари појединаца и да свугдје има таквих промашаја. До сада нисмо никада дошли у сукоб а мислим да и убудуће за то нема потребе. Једино се лично не слажем када нам наметну неки конвој хуманитарне помоћи на неком правцу гдје га ми не можемо обезбиједити. Иначе, могу да поручим УНПРОФОР-у и Војсци Републике Српске: гдје год УНПРОФОР зажели, ми смо ти који га обезбјеђујемо. Њихове снаге су ипак недовољне за праћење конвоја. Када се конвој кретао према Горажду ми смо га обезбјеђивали, када су се

Ова Војска је једина војска на свијету која је саму себе организовала за само неких петнаестак дана

враћали празних возила Турци су их напали, уништили им возила. Лично мислим да УНПРОФОР мора водити рачуна о томе. Ми их никада нећемо спријечити, али имамо против ако траже да иду дуж линије фронта, за што нема никакве потребе. Затим ако се провоцирају наше снаге као што је било недавно код Тузле. Конвој је ишао из правца Зворника према Калесији, а дио борбеног енглеског батаљона је дошао из правца Зенице према Тузли преко наших положаја. Срећа је да није дошло до сукоба јер смо их ипак благовремено открили.

УНПРОФОР зна, односно руководиоци УНПРОФОР-а знају, да муслимани посебно а и Хрвати у доброј мјери фарбају своја возила у бијелу боју и тако се крећу по ратишту. Ту је УНПРОФОР мало неефикасан, ми их упозоравамо, улажемо протесте и упозорења, али то се и даље догађа. То је покушај муслимана и Хрвата да изазову сукоб између нас и УНПРОФОР-а.

СВЕЈЕДНО ЈЕ КО ЈЕ НЕПРИЈЕТЉ - НАШЕ ЈЕ ДА СЕ ОДБРАНИМО

Као један од мотива за војно уплитање на Западу стално истичу неравнотежу снага. Прецизније, по њиховом мишљењу, муслиманска страна је инфериорна. Да ли је стварно тако?

- Муслиманска страна није инфериорнија у односу на нас. Срби бране своје на своме, а муслимани хоће да створе исламску државу на Балкану. То је већа опасност за Европу него за нас. Шест стотина година се ми тучемо око тога. Ово није рат искључиво између Срба и муслимана и Срба и Хрвата, ово је вјерски рат. Европа то почиње да схвата, али, на жалост, споро и бојим се касно. Европски политичари то још нису схватили. Ја могу слободно да кажем да неће много проћи ако се рат не заустави политичким средствима, путем преговора, да ће врло брзо доћи вријеме кад ће Срби и Хрвати бити с једне стране, а ислам с друге стране.

Хрватски политичари најављују да ће на прољеће отказати гостопримство УНПРОФОР-у, како би отворили простор за агресију на Републику Српску Крајину. Упоредо с тим Хрватска тражи пријем у НАТО пакт. Декларацијом Скупштине Републике Српске и Републике Српска Крајина недавно у Приједору, Република Српска и њена Војска имају обавезу да заједно са народом Крајине спријече евентуалну усташку агресију. Обзиром на ширину фронта дуж скоро цијеле границе Републике Српске и бројност непријатеља да ли је српски народ који живи ван Србије и Југославије спреман и способан да се одбрани?

- Ово што ћу да кажем је моје лично мишљење. Главни штаб још није заузео став о томе, али ја, као Начелник Штаба, се полако оријентишем према томе. Хрватска се неће тек тако одрећи српских крајина. То су административне границе бивше СФРЈ. Садашње хрватско руководство ако просто напусти те крајине није добило ништа, изгубило је једну трећину државе и оно нема са чиме да изађе пред хрватски народ. Друго, моментално на тим просторима бораве, на тзв. "ружичастим зонама", припадници УНПРОФОР-а. Међутим, према њима се примјењују у задњих неколико мјесеци исте тортуре омаловажавања као што је то било према припадницима ЈНА прије годину и нешто. Припадници УНПРОФОР-а, најпростије речено, желе што прије да напусте тај простор. Моје личне процјене су, кад на прољеће истекне мандат УНПРОФОР-а, да ће Хрвати извршити поновну агресију на те просторе. Обавеза и одговорност Војске Републике Српске ће бити да пружи помоћ српском народу на тим просторима, али до тада треба да обавимо доста посла и код нас. Ратничког, а не политичког. Српски народ може да се одбрани само као јединствен народ, што значи и онај у Србији и овај у Босни и онај у Републици Српској Крајини или ма гдје био, како ми то обично ради лакшег споразумијевања кажемо, али то су и Западна и Источна Славонија и Барања. Срби могу да се одбране и могу да побиједе само ако буду дејствовали и радили јединствено.

Рат је економска категорија. Колики су наши потенцијали ако рат потраје?

- Стицајем околности простор бивше БиХ је био простор гдје је претходни режим лоцирао већину објеката намјенске индустрије. Даље, простор бивше БиХ, који сада контролишу наше снаге, је природно издашан и богат. Имамо шуме, руднике... Наши потенцијали су јачи, односно бољи од оног чиме располажу

Моје личне процјене су, кад на прољеће истекне мандат УНПРОФОР-а, да ће Хрвати извршити поновну агресију на Републику Српска Крајина. Обавеза и одговорност Војске Републике Српске ће бити да пружи помоћ српском народу на тим просторима

муслимани и Хрвати на овом простору. Ми имамо довољно средстава и могућности да овај рат издржимо, па макар он трајао и десет година. Наравно, и уз помоћ Срба и друштава који се налазе у исељеништву - који се налазе изван Републике Српске.

ОДНОШЕЊЕ И ГРАМА ИЗ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ ЈЕ ИЗДАЈА

Као што се дешава у сваком рату, тако и у овом, има профитера и оних који се баве нечасним радњама док други ратују. Шта Војска у том погледу чини и које су њене компетенције у том погледу, и каква је сарадња са цивилним властима, нарочито полицијом?

- Сваки рат има своје профитере. До сада историја није забиљежила да неко ратује, а неко се не богати. Постоји једна парола: "Неком рат, неком брат." Овај рат је то мало испољио у оштријој форми. У досадашњим ратовима свијет је био сиромашан па није имало шта да се краде. Почетак овог рата је био у богатој и признатој земљи, даље, у рат смо ушли сви са неком надом да је то привремено и можда тек у посљедње вријеме се схвата да је ово стварни рат. Свако је очекивао да ће то неком политиком бити ријешено. Има доста људи који у овом рату нису изгубили ништа. То су за мене профитери број један. Профитери број два су они који су добили у овом рату на економском плану, односно обогатили се.

Што се тиче Војске и њене компетенције у том погледу, ја мислим да је Војска једина снага и организација која то разбија. Посљедњих мјесеци нам се прикључује и МУП, па чак и ове друге структуре цивилне власти. Сада се схватило да је ово озбиљан рат, да је ово вјерски рат и да свако одношење грама злата или сребра или било чега другог са простора Републике Српске значи издају. На жалост, имамо у сусједној држави доста људи који су отворили приватне радње на рачун крви наших људи који су пали на овим просторима.

Нисте ме питали о официрима који се нису одазвали позиву да се прикључе Војсци, али то морам рећи: од укупног броја официра који су се требали наћи овдје дошла је само једна петина. Они који нису дошли немају више никаквог оправдања. Моја им је порука: нека се сами правдају пред будућим покољењима.

Садашњу Војску углавном представља наоружани народ. Паралелно с тим ствара се и језгро професионалне војске која би сутра у миру требала да буде гарант сигурности народа Републике Српске. Како Ви видите ту будућу војску?

У рату, оно што смо имали намјеру да ослободимо, ослободили смо! Међутим, сада је на сцени политика, покушаји да се нађу политичка рјешења. Порука борцима, а уз то и народу, је да морамо остати на фронту све дотле док не добијемо коначно рјешење

- Прво да вам кажем како сам видио почетак ове Војске. Имали смо срећу да у Главном штабу буде тим људи који је схватио да ово неће бити војска са карактеристикама дотадашње војске. Ово је војска територије, војска везана за просторе. Ми прво што смо морали, и на сву срећу успјели, јесте да стратегију и оперативу вођења бојева, борби и операција вежемо за такву војску. Били смо свјесни да ће маневар јединицама бити веома тежак.

КАДА СЕ РАТ ЗАВРШИ ОСЛОНАЦ ЋЕ БИТИ НА ПРОФЕСИОНАЛНОЈ ВОЈСЦИ

Ова војска има и једну особину, а то је да негдје ако постоји кључ операције можемо да помјеримо и пребацимо јединице које хоћемо. Примјер за то је операција "Коридор '92", и операција "Прстен", или разбијање свих убачених група, гдје су учествовали борци из Дрвара, са ширег простора Бања Луке итд. То значи да Војска може ипак да се покрене. Моје виђење будуће војске је да ћемо имати војску од, може се рећи, двије компоненте. Имаћемо професионалну војску, јер је то услов опстанка сваке војске у садашњем времену, и имаћемо допуну те војске, у ствари то ће бити младићи који ће бити на обуци односно на редовном одслужењу војног рока. Ослонац ће бити на професионалној војсци, а то зависи од државе колико ће моћи да финансира.

И на крају да ли је по Вашем мишљењу наш војник на положају довољно информисан о ономе што се догађа око њега и шта по Вашем мишљењу треба ту још чинити?

- Основа информисања наших војника на фронту, као и старјешина, је то што знају за шта се боримо. Боримо се за очување српства, за стварање своје државе на просторима на којима живимо, за очување својих домова, што је најдраже сваком човјеку и то је основа информисања. Можемо више учинити и треба да учинимо да се борци, пошто су старјешине довољно информисане, информишу о ономе шта се догађа око нас. Далеко би већи мотив имао борац, сад негдје у рову према Жепи, или према Орашју, или у Херцеговини када би знао шта се моментално догађа на међународној сцени везано за нас. Лист "Српска Војска" мора бити мало бржи. Ми смо пронашли нека рјешења да информације стижу брже и то се стварно мора испунити до максимума. Рат улази у фазу када га не рјешавамо само оружјем него и психологијом и мотивом, сазнањима војника.

На крају да Вас замолим да упутите Вашу празничну поруку нашим борцима.

- У рату, оно што смо имали намјеру да ослободимо, ослободили смо! Међутим, сада је на сцени политика, покушаји да се нађу политичка рјешења. Порука борцима, а уз то и народу, је да морамо остати на фронту све дотле док не добијемо коначно рјешење, према томе за нас одступања нема. Остајемо на досадашњим линијама.

Борислав ЂУРЂЕВИЋ

Фото: Ристо МОТИКА

Муслимани или окупатори

ОЧАЈНИЧКА ИМЕНОВАЊА

У Босни и Херцеговини остали су муслимани, потурчењаци или како их Његош у "Горском вијенцу" и уопште, а Андрић у "Травничкој хроници", назива Турци.

Најгоре што се једном народу може догодити јесте да буде окупиран од другог народа. У својој дугој историји Срби су имали ту несрећу да стално буду на удару других народа и да под окупацијом проживе већи дио свога досадашњег историјског постојања.

Срби су малобројан народ и није никакво чудо што им се то догађало. Под окупатором су живјели и далеко, далеко бројнији, физички јачи народи од српског.

Али, ријетко се који народ у историји више од српског народа бунио против агресора, освајача и окупатора. Српску историју и чине описи буна и устанака, бојева и јунака. Српску историју и чине описи злочина окупатора над народом, најмонструмнији за које историја цивилизација зна.

Најтрагичнији српски окупатор била је турска царевина. Једва се један дио српског народа ослободио, уз помоћ Русије, великог, историјског зла - турског јарма, турског безвлашћа, турске тираније, турске апсолутне самовоље, сабље турског геноцида.

Међутим, један дио српског народа остао је под турском влашћу, под турском окупацијом. То је био онај дио српског народа који је живио у Босни, Херцеговини, Рашкој области, на Косову, у Метохији и на југу Србије.

Тамо је геноцид над српским народом настављен. Чак и онда када је из тих крајева протјерана турска царевина, остали су окупатори. У Босни и Херцеговини остали су муслимани, потурчењаци, или како их Његош у "Горском вијенцу" и уопште, а Андрић у "Травничкој хроници", назива Турци, а дошле су још и аустријске Швабе. То се исто догодило и у Рашкој области. На Косову и у Метохији остали су Шиптари, такође скупина која прије доласка турске империје на ове просторе није била исламизирана.

И босански потурчењаци и Шиптари здушно су радили на утврђивању, одржању и слави турског царства. Потурчењаци посебно. Јер су и сами држали да су Турци. Никада ни један потурчењак није рекао да није Турчин, да је потурчењак или слично. Напротив, чинили су све да упију сваку психолошку нијансу османлије, да се апсолутно, до сржи, утврде у турској вјери и турским начинима живљења и постојања. Постали су, одиста, саставни дио турског народа, као што су у тај народ, примивши ислам, обичаје и друго, улазили и други народи, којих данас, изван турског народа, нема.

Аустријски окупатор у Босни и Херцеговини штитио је бившег окупатора - потурчењаке као припаднике турског народа. Било је више разлога за то. А основни разлог је у томе што су та два окупатора, након почетних неспоразума, брзо схватили да се морају држати заједно, да морају сарађивати, бити у дослуху и тако лакше хришћански српски народ у Босни и Херцеговини контролисати, онемогућавати, користити. Нови окупатор, Аустрија, оставила је стога све привилегије, које је дотадашњи окупатор имао, нетакнутим. Српски народ у Босни сада је имао два окупатора, био је изложен пљачки, тортури и геноциду два окупатора - новог, аустријског, и оног старог, потурчењачког.

И против тог окупатора, двоглавог, једног и другог, дизао је српски народ у Босни и Херцеговини буне и устанке. Онда су дошла два свјетска рата. Оба су била окупаторски ратови, ратови за ослобођење од окупатора. И у оба та свјетска рата, као и у ранијим устанцима и побунама, потурчењачки окупатор, онај дио турског народа који је био ту, понашао се - окупаторски. Не само да се стављао у службу новим окупаторима, Аустријанцима и Њемцима, него је и сам против српског народа предузимао мјере, репресалије, у свим могућим варијантама трагичније по српски народ од аустријског и њемачког окупатора.

У Другој Југославији потурчењачки окупатор, након пораза у рату, али неименован како је једино морало бити - окупатором, полако је у Босни и Херцеговини, али и у Рашкој области, као и шиптарски окупатор на Косову и у Метохији, узимао власт у своје руке и све се оштрије постављао према српском народу, а и како би другачије осим као окупатор, окупаторски.

Учествујући, свесрдно, у разбијању Друге Југославије, потурчењачки окупатор је смислио лукав план - да за себе одвоји Босну и Херцеговину, да је прогласи унитарном и независном државом, да тој држави припоји Рашку област и оствари свој вјековни сан о аутономности, самосталности, самобитности и самосвојству. У тој држави српски народ би био национална група, секта, једно православно племе, које ће, на крају, ишчиљети, нестати под све јачим притисцима и стегом, под све јачим ударима које му буде задавала нова управа.

Начини да се Срби у Босни и Херцеговини затру одавно су потурчењачком окупатору прецизно јасни и познати. То су они стари начини, начини турске управе, и начини потурчењачке управе у периоду од 1960. године до овог рата. Не тако давно, 1850. године, на примјер, на правос-

лавно становништво је отпадала већа половина укупног становништва у Босни и Херцеговини. Мада рапидно до тада смањивано, наставило се, упорно, са прогонима Срба. Са уништавањем српског народа. Догурало се, наочиглед свом свијету, до тога да је окупатор постао бројнији од народа који је окупиран. Најбројнији, понадао се да ће све остало ићи лако. У агонији, која ће задесити цјелину српског народа, њему неће бити тешко да се прогласи за државни и државотворни народ, а ако буде потребно - ту су и стари пријатељи: бивши окупатори.

Српски народ се побунио. Устао је против окупатора с оружјем у руци. Почео да га туче на бојном пољу. Окупатор се намах сјетио старих пријатеља, али ту ствари нису могле да иду онако глатко како је замишљао да ће ићи. Старим пријатељима окупатора се не жури да гину на туђој, српској земљи. Али, помоћ старих пријатеља окупатору није мала. Стари пријатељи подржавају потурчењачког, исламског окупатора. Огромна пропагандна машинерија укључена је и стављена на располагање вјековном окупатору српске земље и српског народа. Та машинерија је прихватила окупаторову тезу да је окупатор ослободилац, а да је окупатор српски народ. Та машинерија, у коју су укључени и многи политичари западних земаља, не жели да схвати историјске релације, не жели да види стварност. Та пропагандна средства и ти политичари трабуњају и о некаквим злочинима народа који се брани, па чак именују и злочинце и пријете међународним судом.

Злочинци су предсједник Републике Српске др Радован Караџић, командант Војске Републике Српске генерал-потпуковник Ратко Младић, злочинац је чак и предсједник Србије - Слободан Милошевић!

Чудо непојмљиво!

Од окупатора се такво нешто и може очекивати, али такво нешто, кад долази до слободољубивих народа, народа који тврде да су цивилизовани и правдољубиви, изазива космичко чуђење.

За потурчењачког окупатора и Карађорђе је био злочинац.

И Његош је за потурчењачког окупатора "геноцидни српски писац" и злочинац.

И све српске војске и јунаци из оба српска устанка, нарочито војвода Синђелић, за босанске потурчењаке, или Турке, су злочинци.

И Милош Обилић је за њих био злочинац. Убио је султана Мурата на Косову.

И сви Срби који су устајали против окупаторске исламске власти за њих су злочинци.

Набијали су их на колчеве и сјекли кривим сабљама.

Растрзали су и њих и све њихове коњима на репове.

Е, то би хтјели и данас.

Да предсједника Републике Српске, која се очајно брани од вјековног окупатора, од окупатора који хоће да на свим просторима бивше југословенске републике Босне и Херцеговине, коју су Срби и створили, као што су створили и Босну и Херцеговину уопште, отели је од Византије и њом владали до доласка агарјанског окупатора, који, дакле, хоће да на тим просторима остваре своју државу, коју никада нису имали, и утемеље свој исламски знак. Они хоће да предсједника Републике Српске набију на липов колац, објесе о грану храста, размакну на коњске репове.

Да команданта Војске Републике Српске сасијеку отоманском сабљом, задаве свиленим гајтаном.

То је њихов стари наук и стара пракса.

Познати су по томе. По злочину и невиђеној нељудскости.

Знамо ми то.

Али нам није јасно шта је са мудрим главама на Западу? Откуда њима то? Та заблуда, тај смисао за велику заблуду?

Вјерујемо, ипак, да већина људи на Западу мисли другачије и зна да злочинци нису ни Милошевић, ни Караџић, ни Младић, већ истински патриоти, хероји који у овим тешким временима са својим народом бију одлучну битку да једном са ових простора нестану окупатори, престану окупације и сине ведрина спокојних и слободних људских лица.

Драгољуб ЈЕКНИЋ

У Другој Југославији потурчењачки окупатор, након пораза у рату, али неименован како је једино морало бити - окупатором, полако је у Босни и Херцеговини, али и у Рашкој области, као и шиптарски окупатор на Косову и у Метохији, узимао власт у своје руке и све се оштрије постављао према српском народу, а и како би другачије осим као окупатор, окупаторски.

САДРЖАЈ:

БОЖИЋНА И НОВОГОДИШЊА ПОРУКА ГЛАВНОГ ШТАБА ВОЈСКЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

Свим грађанима и припадницима Војске Републике Српске срдачно честитамо православни Божић и Нову 1993. годину, са искреним жељама да се што пре успостави праведан мир на нашим просторима и отпочне мирнодопски, привредни и политички живот у складу са вековном српском традицијом и духовним вредностима.

Срби и други грађани Републике Српске до сада су у њима наметнутом и нежељеном рату показали невиђено масовно јунаштво и спремност да истрају у праведној борби до њеног часног и достојанственог завршетка.

Крај рата не зависи само од нас, него од агресивности и калкулација непријатеља. Морамо бити спремни и на дуготрајан и тежак рат, а радити на што бржем и праведном миру.

А до краја рата наш народ и Војска морају у потпуности бранити и одбранити своју територију и границе, бити стално спремни да одбију све покушаје подмуклих непријатеља да узме делове наше земље и нанесе нове жртве.

У досадашњим борбама од злочиначких руку непријатеља, пале су многе наше жртве. Нека им је покој души, вечна слава и хвала. Њихове жртве нису и не смеју бити узалудне. Оне све нас обавезују на слогу и борбу до победе.

Наш народ и његова Војска добро знају да овај одбрамбени и ослободилачки рат морају добити, јер је за њих то борба за егзистенцију, борба за бити или не бити. Ми смо осуђени на победу или нам прети потпуни нестанак. Зато док рат траје сви се морамо понашати према захтеву "Сви на фронт - све за фронт". Наш фронт је фронт правде, слободе, живота и мира. У томе морамо бити и остати јединствени.

Желимо да овогодишње Божићне и Новогодишње празнике обележимо достојанствено и према приликама, уз потпуну будност и спремност да одговоримо на све провокације, а да следеће празнике прославимо у миру и слободи, по традиционалним српским обичајима.

ГЛАВНИ ШТАБ ВОЈСКЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

"СРПСКА ВОЈСКА"

Лист Војске Републике Српске. Издаје Центар за информисање Главног штаба Војске Републике Српске. Уређује редакцијски колегијум. Гл. уредник ппук. **Саво Сокановић**. Одг. уредник ппор. **Борислав Ђурђевић**. Телефон и телефакс **(011) 657 - 148 и (071) 889 - 870**, локал **395**. Рукописи се не враћају. Жиро-рачун бр. **12900-637-3497** СДК Соколац (За лист "Српска војска"). Цијена 500 дин. **За борце бесплатно. Штампа:** ДД "Мићо Соколовић" Рогатица.

Др Радован Караџић, генерал Ратко Младић и Момчило Крајишник по повратку из Женеве

НЕМА УСТУПАКА НА ШТЕТУ СРПСКОГ НАРОДА

Женевски преговори су накратко прекинути због Божића, што су чланови наше делегације искористили да се врате за то вријеме кући. Мада крај мукотрпних разговора и преговора није ни приближно близу, већ се могу навести основне тенденције у њима.

По повратку у земљу Предсједник Републике др Радован Караџић, Предсједник Народне скупштине Момчило Крајишник и генерал-потпуковник Ратко Младић изнијели су утиске и мишљења о досадашњем току Конференције.

Др Радован Караџић:

НИШТА МИМО ВОЉЕ НАРОДА

Оцјењујем да је Конференција била успјешна самим тим што су све сукобљене стране сјеле за преговарачки сто. Биће разграничење и у њему је етнички принцип сада врло значајан. Мапа је понуђена. Коначну мапу нисмо могли да прихватимо али постоје одређене територије које нису спорне што је по нашем виђењу велики успјех. Има и одређених територија које јесу спорне али њих кроз преговоре треба разријешити. Принципи на којима би се базирао устав БиХ у неким аспектима су прихватљиви. Они нису прихватљиви у првом параграфу којим се предвиђа јединствена и унитарна БиХ. Ми то, наравно, не можемо прихватити. Ми немамо ништа против ако Хрвати и муслимани остану у једној држави, али ми то нећемо прихватити. Ми желимо своју државну јединицу. Ако Америка и Њемачка могу бити сложене државе, зашто БиХ не би била сложена заједница.

Оно што се на мапи може идентификовати као неспорно је да Бањалучка регија остаје српска. Теслић је према мапи потпао у муслиманску територију али је на нашу интервенцију враћен. Нико није оспорио да Романија, Херцеговина и Семберија припадају Србима. Купрес, Д. Вакуф и Јајце смо оспорили да припадају Хрватима, као и долина Неретве. Оспоравамо и да муслимани имају Фочу, Горажде, Вишеград и Рогатицу. Споран је и коридор. Са Хрватима смо се начелно договорили нећемо имати само коридор него и територију која ће бити наша. У регији Бирач оспоравамо све што је понуђено, јер поред Шековића ми имамо и Власеницу, Братунац и Зворник и Милиће. Тако да ће се тузланска регија вјероватно завршавати на Калесији. Спорно је и да дио Босанског Новог, Приједора и Санског моста и Босанска крупа припадну Цазинској крајини, чак и дио Кључа и Петровца. За нас је граница на Уни и другачије не може бити. Горњи дио Зворника и Скелани су такође српске општине, а муслимани су их хтјели припојити себи. Спорне су и неке територије око Добоја. Морамо се договорити да сви српски крајеви потпану под српски дио. Све наше провинције ће имати јединствено функционисање и оне ће представљати Републику Српску.

Мислим да смо сада даље од војне интервенције, јер сваки политички успјех удаљује војну интервенцију. Питам се ко би интервенисао и против кога. Зашто би неко муслиманима направио државу. Ако би дошло до неке интервенције онда би то било пуцање по авионима који лете а тада би били обарани хрватски авиони, јер наши не лете. Ако би дошло до дјеловања по циљевима на земљи тада би то био злочин и одговорност би пала на политичаре који су то подржали, или наредили једну такву акцију. Народ може бити спокојан. Ми сада имамо своју државу. Ми, уколико би и хтјели да направимо нешто мимо воље народа, он нам то једноставно не би допустио. Народ је јасно ставио до знања шта жели и тако одлучан народ се не боји никакве интервенције. Сви они који су тако нешто покушали морају да знају на шта би налетили. Ми захтијевамо само своје територије. Изетбеговић има једну фалш подршку из иностранства која, до сада се показало, у основи гура њега и његов народ у катастрофу. Он није у стању да постави ултиматуме јер није таква ни војна ни политичка ситуација.

Генерал-потпуковник Ратко Младић:

НАШЕ ОРУЖЈЕ ЋЕ НАС БРАНИТИ ДОКЛЕ ТО БУДЕ ТРЕБАЛО

У свакој од предложених тачака било је неколико тешких питања. Највећи проблем је око повлачења тешког наоружања што нисмо могли прихватити и дали смо неке своје конкретне приједлоге. Ми морамо бранити свој народ са свим оним чиме располажемо док год супротна страна не жели мир. Неке од одлука које се могу донијети у војној групи условљене су политичким преговорима. Тешко наоружање Војске Републике Српске је под супервизијом УН што није случај са муслиманским и хрватским тешким наоружањем. Издвојио бих и ултиматум муслиманске стране која једино жели да преговара под таквим условима. Не би ме изненадило да Изетбеговић тражи од нас да једноставно ставимо руке у џепове како би са нама могао радити шта хоће. Рат се не може прекинути ако хрватска страна изјављује да се њене снаге налазе на територији БиХ на основу споразума муслимана и Хрвата. Много питања смо конструктивно расправили, али има још доста тога да се расправи. Сада се брже кренуло ка миру. Разлике су огромне али ћемо то, надам се, ријешити преговорима.

Момчило Крајишник:

ХИТНО ЋЕМО САЗВАТИ СКУПШТИНУ

Разговори су били изузетно тешки. Копредсједавајући и друге стране у преговорима су у коалицији. Оне желе наметнути Бих као унитарну државу. Наш приједлог је БиХ као држава три конститутивне јединице. Уколико се буде жељело да се српском народу наметне рјешење онда ћемо ми, а то нам је Скупштина и наложила, тражити признање и посебан међународни субјективитет Републике Српске. Успјех је сама чињеница да смо се састали, али сам песимиста, јер је очито да ће муслимани инсистирати да БиХ буде као права држава и да ће наметати једно рјешење мајоризације над српским народом. Оно што је позитивно у овом разговорима је то да смо ми јасно дали до знања испод које границе не можемо одступити јер на то немамо право, нити ће то наш народ прихватити. Они су схватили да постоји једна држава - Република Српска, да постоји Скупштина. Ми смо прихватили да се изврши маркација спорних и неспорних подручја. О ономе што је спорно спремни смо да разговарамо. Морали смо ставити до знања да је сада стварно и фактичко стање другачије од онога прије рата. Војна интервенција је ипак привремено одгођена иако је очита намјера међународне заједнице да се наметне рјешење а не да нам се да могућност да се самостално опредијелимо за свој пут развоја. У паузи до 10. ћемо покушати да сазовемо Скупштину Републике Српске на којој ћемо расправљати о женевским документима и судбини нашег народа.

Приредили: Б. Ђ - А. П.

Борбе за Отес (сада Зораново) биле су жестоке: Српски ослободиоци су морали проћи кроз ватру коју су муслимани оставили иза себе

Четири дана сарајевског пакла

БИТКА ЗА ОТЕС

Величанствено је било сједити у тенку са храбром посадом, предвођеном командиром Славенком Ковачем, газити непријатељске ровове и траншеје и гледати како из тих истих ровова, које су им Срби ископали, искачу и бјеже фанатизовани исламско-усташки бојовници остављајући све.

У зору првог децембра године ратне, деведесет и друге, муслиманско-усташке формације из правца Отеса извеле су јак напад на Илиџу, тачније, прелијепо Илиџанско насеље Пејтон. (За оне који не познају овај терен, то је линија раздвајања на западном дијелу Илиџе). Команда Илиџанске бригаде, иритирана сталним провокацијама које су долазиле баш из правца Отеса, одлучују се за акцију. Ослободити Отес, по сваку цијену! И, ето случаја! Непријатељски напад поклопио се са планираним почетком поменуте акције, што је борцима Војске био додатни мотив.

Отес мора пасти

Одједном се све проломило! Гори земља. Ваздух се пролама!

Четири дана пакла, четири дана борби које ће, сасвим је сигурно, остати златним словима уписане у историју српског ратовања. Храброст коју су у одсутним тренуцима показали борци Војске Српске, припадници јединица МУП-а, као и сви други којима је српство на срцу, тешко се на овај начин може описати. Величанствено је било сједити у тенку са храбром посадом, предвођеном командиром **Славенком Ковачем**, газити непријатељске ровове и траншеје и гледати како из тих истих ровова, које су им Срби ископали, искачу и бјеже фанатизовани исламско-усташки бојовници остављајући све. Стотине пушака домаће и стране производње, митраљези различитих врста и калибара, бомбе, тромблони и ко зна шта још све не, остали су иза "храбрих и неустрашивих Алијиних специјалаца". Многи су спас потражили у предаји и са високо дигнутим рукама у ваздух, молили српске борце да им поштеде јадне и биједне животе. Велико срце и понос српског војника још једном су побиједили. Сви заробљеници, а било их је много, приведени су и предати војној полицији.

Заједно са борцима стигосмо до ријеке Добриње. Отес је ослобођен! Четврти децембар биће уписан у историју. Потучен до ногу, непријатељ је покушавао довући свјеже снаге из Сарајева и вратити изгубљено. Борци Војске жељно су их чекали, али их нису дочекали. Јављао је муслимански радио да су Срби, пардон, Четници, потучени до ногу, да панично бјеже, те да линије одбране муслиманско-усташких снага нису помјерене ни за педаљ. Колико су им "њихови" вјеровали, показали су на дјелу. Од најављеног појачања из Сарајева није било ништа. Са смијехом и задовољством пропратили су Срби ове вапаје дављеника.

Зораново

Тихо, са болом и тугом, шаптали су српски борци, не вјерујући у вијест која се од уха до уха преносила. Не, није могуће! Ипак, тог, за њега, кобног четвртог децембра на бранику своје Отаџбине оставио је и свој живот. Храбро, а хероји и не знају другачије, уз своје војнике, у рову на првој линији, тик уз непријатељски бункер, покушавајући да спаси своје борце и врати бомбу бачену из душманског рова, **Зоран Боровина, потпуковник, српски официр, командант Илиџанске бригаде. На челу своје и српске војске изговорио је посљедње ријечи: "Отес мора пасти, па макар пала и моја глава!"** Отес је пао, али је скупо плаћен.

Петог децембра, на комеморацији у Српској општини Илиџа, поводом погибије команданта, Зорана Боровине, одлучено је: **Насељу Отес се мијења име! У част човјека који је свој живот уградио у ослобођење овог насеља, оно се од дана петог децембра зове Зораново!** То је само дио дуга којим ће се Отаџбина покушати реванширати неустрашивом јунаку.

Сретан би био Зоран да сада може видјети своје Зораново. Живот се полако враћа тамо гдје је одавно био на самом издисају. Бар за његове Србе. Зато, хвала Зоране, хвала свим српским борцима који храбро падоше за ослобођење овог насеља и Републике Српске. Хвала свима онима који и сада бдију над слободом српског становништва у Зоранову и Републици Српској. Хвала у име оних који се вратише на своја огњишта и остаће ту ако Бог да!

Петог децембра, на комеморацији у Српској општини Илиџа, поводом погибије команданта, Зорана Боровине, одлучено је: Насељу Отес се мијења име! У част човјека који је свој живот уградио у ослобођење овог насеља, оно се од дана петог децембра зове ЗОРАНОВО!

Предраг Д. ЛОПАТИЋ

Овуда џихад не може проћи

Рапорт с Мајевице

СВАКО ИМА НЕКОГ КОГА НЕМА

*** Овдје техника не помаже, овдје се ратује прса у прса * У спаљена мајевичка села усељава се само страва * Док рат риче на Мајевици борци одлучни да се споје с љутим Крајишницима**

Мајевица је тако лијепа да вриједи за њу гинути - још док му је рука крварила, **Миладин Васић - Ребро** из Чакловића, на путу до прве санитетске станице с поносом, видјело се то на његовом уморном лицу, рекао.

И, заиста је таква. Пркосна, невина, од увијек српска - сада с мирисом смрти. Мајевица кроз чију су утробу пролазили каравани, смјењивале се војске, остала је стаменита, српска. У души. Кога је до јуче водом појила, срнећијем месом хранила, дјецу ватром гријала... тај је сада жели звјерски уништити.

- Али неће! - у глас ће борци **Јово Тришић, Љубиша Лазић** и **Милан Јовановић-Шљивац** којима се као по команди оте пјесма - мајевичка, утроје: "Мајевицо моја, преливодо жао ми је што из тебе одо". И њима је као и многим другим све остало у Тузли, али одрећи се Мајевице, додају они, равно је највећој издаји.

- Јесте, сурова је, много крви је на Мајевици. Више него и што се мисли. Неки, можда с правом, тврде да ће на Мајевици бити реприза Вуковара. Овдје техника не помаже, овдје се ратује прса у прса - помало ће резигнирано капетан Ђокић у 2. мајевичкој бригади чији борци зададоше много мука оној другој страни. И он носи у себи пркос као и сви преживљели оџаци што пркосе згариштима која су прогутала, напрасно прогутала жене, старце и нејач што не успјеше да побјегну испред крваве душманске каме. Треба то преживјети. Треба то оживјети.

ХЕРОЈИ РАТА

О борцима на Мајевици? Колико је њих још је више, чини се, људских судбина. Сви би они понешто да испричају, али се и сви слажу да рат не ваља помињати као ни тоњу, да не би све увенуло, као што рат тамани. Види се, тешко им је да причају. Шта да причају? Своју муку? Зна се, све се зна, веле.

Ђоћа Благојевић из Музеља, подмајевичког засеока у коме ни куче није остало, кога још само притискају суве сјенкеољуштених кућа, истрајава. Баш као и преостали домови поломљених ребара у које се настањује само страва. И све је то Ђоћа, некако рекло би се, и прежалио да му најбољи саборац са праге **Саво Терзић - Гром** не погину. Граната му одби обадвије ноге. Борио се Саво са смрћу, пузио преко пута, као торзо, остављајући за собом два потока крви.

Док ово прича, Ђоћи навиру сузе, потреса га преосјетљиво клоцање срца, неки дубински бунтовни дрхтур за криком људскости, за насиљем. За човјеком! Хтједе изразити још пакао својих емоција, али само одмахну руком, не могавши више да говори, опсова рат и, оде. Преживјеће Мајевица, мишљења су борци. Гладњикави и кошчати, промрзли, јер ноћи су хладне а и први снијег је већ пао. Они, српски хероји рата, не баш сви складно обучени, докони ипак базају по Мајевици. Наћулили уши и очи да све виде и све чују. Морају! Та њихова устремљеност даје им нападачки и опасан изглед, а у ствари они су само спремни. И слажу се и помажу. Овдје, на самом врху Мајевице, кота 916. Главни одашиљач ПТТ и РТВ. Непријатељ, свјестан важности овог објекта и коте свакодневно кидише, али до сада, већ двије године, безуспјешно.

Још увијек немају шанси. Ово им је трн у оку. Са својим борцима сам у Смолући деведесет дана био у окружењу и успјешно их надмудривао, а тако је и овдје. Моји Смолућани, видиш, нигдје не заказују, мада их има већ преко 150 рањених и 60 погинулих, и овдје чувају, и на Теочаку су, свуда... али их боли то што они крваре, а кад дођи "кућама" свашта виде, виде како муслимани у Бијељини шверцају девизе, виде... Мој и **Саша Цветиновић**, малољетни момак који се борио са мном у Смолући, коме смо без анастезије, тестером ампутирали ногу, сад је добро, у Бијељини је, посјетите га и реци да си био са мном. Поздрависмо се са капетаном I класе Владом Тодоровићем командиром IV батаљона 1. мајевичке бригаде из Смолуће, обострано жалећи што не можемо остати да преноћимо заједно на положају. Тешко је побројати све борце овдје, истина, колико их има и који су, мада би се за неке чуло тек кад погину у разним чаркама и акцијама, а многи би опет остали незнани и послије погибије, али свему томе неку ведру ноту, разбијајући сваки песимизам рата и глупости, даје општеомиљени Црногорац **Здравко Живаљевић**, босански зет који је пандам сваком збивању и закрпа свакој иронији. Спрема на "бубњари" кромпир, вели, пост је, а ови нам не шаљу

ни рибе, ни вина. И онда све опет прасне у смијех... тако треба!

РАТНИ ЗОВ МАЈЕВИЦЕ

Ратништво само по себи је сурово: од оних који су пијани од пустошења (патриомафија) до поштених бораца (чојство) који одавно осјећају потребу да успоставе равнотежу у свему томе, те да јунаштво опитоме пјесмом и моралним оправдањем:

"Не бој ми се мој рођени брате
Сапна, Годуше да udari на те.

Ко год није на Раковцу био
Тај не знаде нити може знати
Како гину мује и Хрвати."

Испод храста и оближњег рова скупили се сви они из Подгоре, Бријеста, Прибоја и Чакловића овдје на Раковцу, малопријећажњем попришту битке, овдје на граници живота и смрти, на граници према Годушу, Сапни, Витиници и Теочаку, све самим муслиманским екстремним упориштима. И ова пјесма коју су спјевали у рову на Раковцу, пјева се и кад је најгоре. И за мало би било оно баш најгоре да од својих кућа из преостале Подгоре нису притекли у помоћ. Славило се. Свети отац **Никола-Никољдан**, а то су там они знали, највећу српску светињу - славу. Ове положаје на крову Мајевице држе борци најбољег батаљона у 2. мајевичкој бригади капетана **Филиповића**, сада већ начелника штаба ове бригаде, а даљи епитет одржава капетан **Митрић**. Од почетка рата ни центиметра нису устукли а то и сада поручују, потајно гајећи наду да би са Крајишницима најбоље вољели да ратују, али се искрено надају да ће се спојити преко Мајевице. Ако Бог да, додадоше још. Полако, кажу опет неки.

- Ту смо ми негдје духовити, симпатични, помало незграпни и спори, али кад треба, брате Србине, нема зиме. Ма хајде, може Србин све. И сви се сложише са овом причом **Драгана Јовановића-Чакариша**, командира. На положају задржа нас још **Миладин Рикић** из Јасика са жељом да нам исприча анегдоту о свом саборцу **Ради Јовићу-Шаћиру**.

- На положају изнад Сељубља, напале балије, а Радо ти мој забио главу у ров као ној и пуца ли пуца - у ваздух. Викнем ти ја њега шта то ради а он мени: не бој се, брате, који год се надвири над ров мој је, сигурно.

Било је и тога, рат је, кажу борци, али ваља се некад неком и насмијати. Од тада Радо више не пуца у ваздух и добар је борац, сложише се остали.

ОДЛУЧНИ УДАРАЦ

Група извиђача није се одлепљивала од муслиманских јединица залијећући се опрезно и изненада, дочекујући их из засједа, ударајући пред зору, прво у рејону **Бањ брда** а затим **Церика** и **Пањика** према **Теочаку. Слободан Василић -Славонац**, командир **Ристо Тешић -Аждаја**, **Јадранко Јовановић - Апостол**, **Бато-03** са још пар својих саборацаријешени, као комарци, да муслимане униште или потисну низ обронке Мајевице.

Борци 2. мајевичке у акцији

У рано јутро почела је да туче непријатељска артиљерија са теочанске стране из Растошнице, српског села, ровећи шљивике и ливаде по рејону Прибоја. С тешким фијуком долијетале су гранате далекометних топова, сручујући се с урликом у подмајевичке продолине, на косе, вишеструко одјекујући у утроби букових шума. И сва та, рекло би се, страшна ватра сручивала се на мали простор у коме су боравили они. Није вриједило гледати прошарано небо гранатама, ни покисле гране, труло лишће, то су мисли за сутра. А сад? Артиљерија је нагло престала, оживјела је тишина. Славонац је мрско прозборио да ће почети напад. Непријатно погледавши по шуми примијетио их је.

- Само насигурно пуцати! "84" кратким рафалима!

Насигурно пуцати, за Апостола значило је, не задрхтати кад џихад иде онако фанатски у густом строју према теби, не отварати ватру док му не сагледаш очи које те траже.

Мисли му прекидоше опет неки досадни бацачи, избацујући гранате тачно у одређеним размацима. Мине су падале тик уз њих. Славонац је упозоравао да се не привуку док грми. Сви су задовољно климнули главом. Али фанатици нису одустајали. Скакали су уз међе, пузали уз падине, упорно наваљивали. Наваљивали и остајали. Већ сат времена је прошао, а борба је све више бјешњела, постајући жешћа и крвавија, за фанатике. Не умањујући минобацачку ватру, убацивали су нове снаге. А да само знају да је с ове стране само извиђачка група којом, овај пут директно руководи **потпуковник Перо Деспотовић**, командант 2. мајевичке бригаде и нешто полиције из Угљевика. Двапут су чак фанатици јуришали у стрељачком строју и, све их је више остајало под шумом. Удар за ударом је налијетао и одбијао се.

Зашто су тако упорни? Зашто шаљу нове људе кад их чека смрт? Па да! Они воде џихад рат, по њима, врхунац вјере ислама. Али, зашто можда не покушају на другом дијелу? Чудно, заиста. И туку, туку, па онда наваљују. Не иде им, очигледно, коментарише Бато 03, мада они знају шта значи ако изађу на Бањ брдо.

(Наставак на стр. 29)

УНИШТЕНА ДИВЕРЗАНТСКО-ТЕРОРИСТИЧКА ГРУПА ИСЛАМСКИХ ФУНДАМЕНТАЛИСТА

ПОСЛАЛИ ИХ У СМРТ

Поред јачих офанзивних дејстава на територију Републике Српске муслиманске снаге, нарочито у посљедње вријеме, прибјегавају убацивању јачих диверзантско-терористичких група које, према јачину и опремљености, спадају у ред већих војних формација. Циљ оваквих група је сијање страха и панике, масакрирање српског становништва и уништавање важнијих привредних и војних објеката.

11. децембра 1992. године на слободну територију Републике Српске убачена је једна јача муслиманска диверзантска група, јачине око 150 терориста. Група је откривена у моменту уласка на српску територију и након праћења њеног кретања у ширем рејону Хан-Пијеска, приступило се њеном уништавању. Брзом акцијом Војске Републике Српске, милиције и локалног становништва група је у потпуности неутралисана. Ова диверзантско-терористичка група која се помпезно назвала "Дрински леопарди" припремана је више мјесеци у **Словенији, Аустрији, Хрватској** и **Македонији** под командом специјалних инструктора из тих земаља, а посебно словеначких и аустријских специјалаца за диверзантско-терористичка дејства. Непосредне припреме групе извршене су у рејону Тузле. Убачени терористи били су наоружани најсавременијим наоружањем и скупом опремом за диверзантско-терористичка дејства, а њихово руководство сачињавали су **Дурија Мемишевић, Салих Салиховић и Мехо Ефендић.**

Према сазнањима на основу документације нађене код припадника групе, као и изјаве заробљеног терористе, регрутовање за ову групу вршено је у избјегличким центрима у **Турској, Аустрији, Њемачкој, Словенији** и **Хрватској.** Регрутовање су вршили функционери "хуманитарних" организација **"Мерхамет"** и **"Каритас"**. У окупљању групе, организацији и извођењу обуке, финансирању и набавци наоружања и опреме учествовали су бројни званични представници цивилних власти, војске и полиције земаља у којима је обука вршена. У томе су се нарочито истицале Турска, Хрватска и још неке исламске земље.

По завршеној обуци, у Аустрији и Словенији, терористи су, под пратњом МУП-а Словеније и Хрватске, превожени правцем **Љубљана, Загреб, Ријека, Сплит, Имотски, Посушје,** а затим су уз обезбјеђење ХВО-а пребачени у Тузлу. МУП Словеније и Хрватске своје услуге је наплаћивао у девизама а **ХВО** задржавањем дијела наоружања и опреме.

У откривању и изванредно ефикасној ликвидацији ове терористичке групе у потпуности се потврдила чврстина и сигурност одбране српске територије, оспособљеност Војске Републике Српске за изненадна и специјална дејства као и борбено јединство и успјешна сарадња српског народа, његове војске и милиције. Такво јединство гарант је безбједности и слободе српских територија и народа.

А. П.

Бања Лука

ШВЕРЦЕРИ И КРИМИНАЛЦИ ИЗА РЕШЕТАКА

По наређењу команданта Првог крајишког корпуса органи војне полиције и јавне безбедности извршили су заједничку акцију у Бања Луци и том приликом је привели 396 лица. Након одређених провера отпуштено је 186 лица а против осталих је одређен притвор. Од 210 затворених лица 97 су Срби, 74 муслимани и 39 Хрвати, што говори да се није гледало на националност него пропусте сходно Уредби Владе Републике Српске о контроли лице, робе и возила.

Највећи број лица су дезертери из јединица Војске Републике Српске, значајан је број лица која се до сада из разно разних разлога нису одазивала на мобилизацију. Ту је и група појединаца која су злоупотребљавала војну имовину, бавила се шверцом и препродајом, као и лица која нису из разних разлога била ангажована како у јединицама Војске тако на задацима радне обавезе.

При контроли лица одузета су значајна новчана средства: 3.143.820 динара, 2.225 ДМ, 5400 лира, 3600 шилинга и 340 швајцарских франака. Истовремено, од 6 лица су одузета моторна путничка возила, која су била украдена, а на једнима су биле чак таблице Војске Републике Српске и путни радни лист. Приликом претреса код 3 лица су пронађене и одузете аутоматске пушке, а код једног лица полуаутоматска пушка и 8 пиштоља. Сва наведена опрема, средства и новац одузети су и стављени у магацине, под контролу надлежних органа.

Акција је изведена у апсолутној тајности и постигла је потпуно изненађење, што је имајући на уму карактер акције наишло на опште одобравање целокупне бањалучке јавности. Данас су у појединим срединама Бања Луке грађани аплаудирали војним полицајцима и милиционарима, јер ноћас, вероватно први пут од почетка рата није било никакве пуцњаве у граду.

Затварањем групе од 22 лица са коридора, двојице лекара због примања мита и акције на затварању 210 лица због већег броја прекршаја Команда Првог крајишког корпуса заједно са службом јавне безбедности, неће толерисати никакву самовољу појединаца и група и учиниће све да се обезбеди апсолутан ред и мир на крајишком простору.

М. М.

bonj;
3. Borba protiv kafira (nevjernika)
4. Borba protiv munafika (dvoličnjaka).

Cilj džihada je:
1. Borba protiv mnogobo[illegible] i mnogobožaca jer ALLAH [illegible] mnogobožanstvo.
2. Uklanjanje prepr[illegible] koje su postavljene na

БОЖИЋНА ПОРУКА СРПСКИМ ВОЈНИЦИМА

Браћо, јунаци!

Много пута кроз историју српски војник дочекивао је Божићне празнике на бојном пољу. У ИИ свјетском рату, а нарочито послије њега, под утицајем највећег зла које је сам сатана посијао у људске душе, а многи Срби су потискивали из себе све оно што им је вијековима давало обиљежје Божијег народа. Дошло је до заборава многих древних српских обичаја, везаних за многе празнике, а нарочито за Божић.

И тек што срушисмо, у бившој Босни и Херцеговини, безбожни режим, и тек што прокламовасмо демократију и проведосмо изборе, дође до провале мржње и насиља, злочина и злочинаца. И поново је српски војник, први пут послије ИИ свјетског рата у неприлици да за Божић, породични празник, није у могућности да у кругу своје породице, принесе и наложи бадњак, унесе у кућу сламу, мирбожи се са својим најближим и учествује у божићном ручку. Објашњење зашто је дошло до овога може бити само једно: прокламована хумана начела прихваћена су само формално, а у души се остало при старом, укоријењеном, у суштини безбожном схватању, да се себи и своме народу може више користи учинити злом него добром. У интересу остварења неких сулудих идеја о унитарној, суверeној, исламској или не знам каквој све Босни, наметнуше нам рат. Ви сте, браћо, српски борци, ево и на Божић, на бранику српске земље, српских огњишта, сада најчешће згаришта. Знам шта осјећате. Знам да бисте жељели да сте код својих кућа, поготово за ове велике празнике, али знајте да је ваша жртва утростручена тиме што сте се, због заштите свога Српског народа, српских земаља и кућа, српских цркава и свих српских светиња, баш у ове дане нашли на бранику. Могу вам то понеки властодржци, функционери и заборавити, поготово они што су своје синове склонили подаље од стратишта, али будите сигурни да вам ваш народ неће то заборавити. Нажалост, морате и требате бити тамо! Не због поштених људи, којих има у сваком народу, него због изрода, фанатика, злочинаца, плаћеника и неплаћеника, који нису тако храбри да се вама директно супротставе, него се шуњају, привлаче, провлаче, да би и вас, а још више српску нејач: жене, дјецу и старце масакрирали. Видјели сте то и виђате почесто. Видјели сте и виђате понекад и многа зла која учини понеки српски војник, па и Србин Србину. Божићна порука вам је: немојте такве слиједити!

Због себе. Због своје православне вјере. Због српског имена, части и образа. И када сте у неприлици да морате некоме живот одузети, чините то као људи, а не као нељуди, јер тако су српски војници увијек кроз историју поступали. Сви смо ми у овом рату несрећни. Свака мајка на сличан начин кука и жали сина свога. Свака чује вапај још непронађених и несахрањених костију по ратиштима. Рат схватите као нешто што није зависило од вас, али сте му се ви, као прави српски патриоти, одазвали да одбраните правду од неправде, истину од неистине, добро од зла.

"Данас новорођени Богомладенац Христос куца на врата наше савјести и нашег срца, да нас подсјети на наше божанско поријекло, да охрабри клонуле и утјеши уцвијељене, да изврши смотру наше вјере и наших дјела. У нашем народу је обичај: кад се дочекује високи и драги гост, просторије се провјетравају, а чељад облачи свечано одијело. Благо ономе ко се припремио за дочек овог изузетно драгог Госта; ко је своју савјест провјетрио и срце очистио. За оне који су пропустили прилику да се припреме, још није касно", порука је нашег патријарха, али и нас свештеника. Будите прави српски војници, чувајте морални лик српског војника, који се заклињао Богу на сигурно испуњење својих дужности, јер се плашио казне за неизвршење, али се заклињао и народу на вјерност и чување части и достојанства. Међу таквим војницима било је врло мало кукавица, дезертера и издајника. Па слиједите и ви њихов пут! Нисте отишли из својих топлих домова ни ради пљачке ни ради профитерства, него да дуг према своме роду одужите. Чувајте своје животе тако што ћете дисциплиновано извршавати наредбе својих старјешина, наравно првих српских старјешина, али будите спремни, ако другог излаза нема, да их положите за спас своје браће бораца и свога народа. Највећа несрећа мора бити за сваког честитог човјека, правог српског војника, ако неко изгуби живот свој зато што је он побјегао и оставио свога брата незаштићеног. Мало је оних који се не плаше смрти, али је велика разлика између страха и кукавичлука, страха и издаје и дезертерства. Не дозволите никада да од вас постане оно што је срамота, руглоба и јад од војника, оно што се под криминал подводи.

Знам, браћо, јунаци, да ће понеки помислити да је лако нама овамо у топлим домовима да вам онако причамо. Сигурно нам је лакше него вама, али није нам лако. Све ваше муке, проблеме и страдања ми свештеници преживљавамо на свој начин. Али, ми морамо бити и овамо гдје смо. Наше послове можемо обављати само ми. Ви сте наша духовна дјеца и ми смо са вама и у својим мислима и у молитвама. Желимо да сви сачувате и живот свој и душу своју, што је, истина, тамо гдје те ви, врло тешко. Али, борите се и за једно и за друго. Народ прати све и памти све и народ ће нам свима судити, али је најважније да ће нам свима судити Бог, а Он, будите сигурни, све види и све зна. Његов суб не може нико избјећи, вјеровао у то или не. Судиће Бог и онима који само своју дјецу чувају, а за друге им је свеједно. Божији суд је тежак. Ако нам Бог не буде чувао дјецу, нећемо их сачувати и ако нису на ратишту. Могу страдати и у иностранству. Јер, не страда се само од метка, гранате и ножа. Постоје несреће и болести које нам Бог шаље као казну и од тога се не може нигдје склонити. А ваљаће нам се једнога дана свима и у очи погледати. Овоземаљска срећа је варљива и кратког вијека.

И још једна врло важна порука: не дијелите се, браћо, у овој нашој заједничкој несрећи и не дозволите никоме да вас дијели ни на какве партије. Онај ко вас дијели и ко вам протура идеологију, умјесто поштења, части и војничке обуке и стратегије, не жели да заштити интерес свога народа, него само свој лични интерес. Све страначке подјеле оставите за послије рата и за мирна времена. Српски народ жели праву српску војску, која ће бити спремна да га увијек заштити, не гледајући шта ће ко из тога добити.

Порука нашег српског патријарха и свих људи из цркве у Божићној посланици, упућена је и вама на ратишту. Она је: "Овога Божића, више него икада раније, обратимо се Господу Христу, доносиоцу мира и добре воље, да просвети душу српског народа, да нас измири, да нас обрадује вјером у срећније дане, да бисмо пред Његову колијевку и ми Срби могли принијети своје дарове: покајање, праштање и православну светосавску слогу".

Нека Бог да да се све ратне несреће што прије заврше, да се сви живи и здрави својим кућама и својим редовним пословима вратите и да све наше празнике заједно у миру прослављамо, уз анђеоску пјесму о Божићу: "Слава Богу на висини, а на земљи мир, међу људима добра воља".

Мир Божији, Христос се роди!

прото-ставрофор Недељко Пајић

Са борцима Првог крајишког корпуса на положајима према Градачцу

НЕЋЕМО ОДСТУПИТИ

- Непријатељ је заиста близу - каже Панић. - Кроз шуму видимо дим, осјетимо мирис хране коју припремају... Једном приликом видио сам да су посјекли дрво. Тада сам опалио из ручног бацача. Не знам да ли сам погодио, али након тога није се чуло да режу дрва. За њих нема примирја, али све им је бескорисно. Ако нас свијет не зезне, ући ћемо у Градачац.

Српске куће и имовина су прво уредно обиљежене а затим порушене и спаљене: Не давно ослобођена српска територија у Посавини

Фото: Б. Милошевић

Заслуга бораца јединице којом командује капетан прве класе **Раде Билбија** за очување коридора је без сумње велика. Њихови положаји налазе се сјеверно од Градачца, гдје непријатељ свакодневно покушава да пробије линију одбране српских бораца, јер баш на овом дијелу коридор је најужи. Удаљеност између Орашја и Градачца, ваздушним путем, је десетак километара, па муслиманске снаге непрекидно покушавају да се споје са хрватским и пресијеку "саобраћајницу живота" за српске крајине.

- Моји борци никада нису одступили, па неће ни сада - каже капетан Билбија. - До сада смо ишли само напријед. Никад назад. У досадашњим борбама, линију смо помјерили за неколико километара према Градачцу.

Битка за Бегово брдо

У борбама за значајну коту **Бегово брдо**, изнад индустријске зоне Градачца, снајпером у ногу рањен је капетан Билбија. Било је то крајем новембра. Након десетак дана, иако недовољно опорављен овај искусни и храбри ратник, вратио се међу своје борце.

- Када сам кренуо према мојим борцима, удаљеним стотињак метара од непријатеља, метак ме је погодио у кољено, прича Билбија. - Тада ми је пришао **Предраг Јурић**, Хрват по националности, легао по мени и заштитио ме својим тијелом. Меци су фијукали око нас. Али Јурић ми је превио рану и одвукао изван домашаја ватре. Два дана након тога и Јурић је рањен.

Билбија наглашава да у његовом батаљону има бораца свих националности и да је другарство велико. Причао нам је о догађају прије акције на Бегово брдо. Питао је **Миленка Лулића**, из Љубије да ли се плаши, јер у акцију су ишли само добровољци.

- Лулић је одговорио "Ма, идем команданте, макар погинуо" - говори капетан Билбија. - Ускоро је дошао са тридесетак бораца и ми смо кренули. Ова група је борбом прешла три километра брисаног простора и дошла испод самих ровова и траншеја непријатеља. Тај положај су задржали. Сутрадан, највећи дио, за нас значајне коте, Беговог брда је ослобођен. Поменуо бих још **Нихада Хоџића**, из Љубије, који је прави стручњак за сва оруђа. Овдје на фронту обучава борце у руковању "троцијевцима", бестрзајним топовима, минобацачима. Могу само да кажем да су сви моји борци заиста изузетни.

На Беговом брду, у некад непријатељским рововима, сада су борци из јединице чији је командир Ђуро Адамовић, који наглашава да ће сигурно задржати ове положаје. "Велики је успјех када смо да непријатеља зауставили на Нова-лићима, прије десетак дана када су кренули у жестоку офанзиву, нема разглова да то не учинимо и сада". Тада су у противнападу потиснули непријатеља за више од 800 метара током једне ноћи.

На првој линији

До положаја који су удаљени стотињак метара од непријатеља стигли смо у пратњи старијег водника **Николе Јурића**, из Љубије, оца Предрага којег је већ поменуо Билбија. Он је једини остао у јединици од тројице Јурића, јер му је и други син Ивица рањен као борац Војске Републике Српске. Ово је наш други сусрет са Николом Јурићем у овом рату. Подсјетили смо се нашег сусрета у Великој Дерези код Пакраца. Било је то баш у вријеме када су усташе жестоко пројектилима из минобацача напале положаје српских бораца у овом селу.

На Беговом брду, војници **Драган Панић** и **Милош Гороња**, из Приједора, у рову су већ десетак дана.

- Непријатељ је заиста близу - каже Панић. - Кроз шуму видимо дим, осјетимо мирис хране коју припремају... Једном приликом видио сам да су посјекли дрво. Тада сам опалио из ручног бацача. Не знам да ли сам погодио, али након тога није се чуло да режу дрва. За њих нема примирја, али све им је бескорисно. Ако нас свијет не зезне, ући ћемо у Градачац.

Борци **Душан Тубин, Здравко Панић, Предраг Билбија, Зоран Милунић, Милан Станковић, Душко Ћорић,** причају да непријатељ ноћу гранатира њихове положаје. Веле да је најгоре када то чине вишецијевним бацачем ракета. Пјешадија није опасна, тврде борци.

Упркос тешким условима, непрекидној опасности од непријатељских граната, борци су спремни на шалу. Док смо обилазили њихове положаје одјекнули су пуцњи и меци су профијукали недалеко од нас.

- Шта пуцаш, хоћеш ли кога убити! - добацио је непријатељима борац **Стево Радуловић**, из Расоваца код Приједора.

Његови другари **Перо Милошевић**, из Расоваца, **Урош Грујичић**, из Зецова, **Дарко Грбић**, истичу да им ништа није посебно тешко. Једина жеља им је да ослободе Градачац. Јер непријатељ ни једно примирје, па ни ово посљедње, није поштовао.

Иако положаји муслиманских снага нису далеко **Бошко Грујичић**, је мирно припремао кафу. Каже: "'Браћа' муслимани нам ископали ове траншеје да се ми не мучимо." Са њим у рову су двојица бораца са именом и презименом - **Петар Ступар**. Један је син Остојин, из Расоваца, а други је син Блажин, из Зецова. Занимљиво је да нису ни рођаци.

- Наш посао је да очувамо ову линију и у томе ћемо успјети - одлучни су **Маријан Комљеновић, Златко Матић, Иво Павић, Петар Хрват, Виктор Матић, Љупко Зијан**, сви из Љеске.

Међу борцима у јединици којом командује **Ђуро Адамовић** су и **Сања Билбија, Сњежана Маринковић, Мирјана Калањ**, све из Љескара, те **Анкица Бутковић**, из Равске. Истичу да су борци - мушкарци, према њима веома увиђавни. Не дозвољавају им да иду у ров иако оне то желе.

Санитетлија Сњежана Маринковић каже да су оне задатак схватиле озбиљно и у јединици су јер желе да дају свој допринос борби. Борцима много значи када дођу из рова и попричају са њима.

Пожељели су брз опоравак ранијем командиру потпоручнику Братиславу Билбији, који је рањен 13. децембра у Новалићима, а опоравља се у општој болници у Приједору.

М. ДИЗДАР

Са ратишта средње Посавине

СРЕТНО РОЂЕНА СРЕТЕНА

За деветнаестогодишњу Макивију Божић, њену неколико чсова стару кћерку Сретену и брчанског гинеколога, Зорана Петровића, двадесетдевети дан новембра мјесеца, иначе сасвим суморан и кишовит дан, остаће записан као датум када су побиједили смрт.

Макивију су три гелера од гранате, испаљене из неког од пограничних мјеста у Хрватској, погодила у њеној кући и то је за њу, жену у деветом мјесецу трудноће и ишчекивању првог дјетета могло бити погубно да нису на вријеме интервенисали. Срећном исходу кумовали су сви, од њених првих комшија у Обудовцу и ратног санитета у том селу до екипе брчанске болнице предвођене доктором Петровићем који су царским резом, спасли живот мајци и дјетету. Рођена је предивна дјевојчица тешка 3 килограма и 350 грама и дугачка 52 цм, а доктор Зоран Петровић, као кум, одлучио је да се зове - Сретена.

Радмила ЖИГИЋ

О могућностима Бање Врућице за рехабилитацију рањеника

ПОСТОЈЕ СВИ УСЛОВИ, САМО ИХ ТРЕБА ИСКОРИСТИТИ

*** Преко 1000 кревета бањско-љечилишног комплекса Бање Врућице код Теслића могуће је одмах ставити у функцију рехабилитација рањених бораца из цијеле Републике Српске * Тренутно је у функцији један објекат са 160 лежаја. Комплетна инфраструктура је сачувана, неопходно је само кадровско појачање.**

Постоје сви предуслови да бањско-љечилишни и туристички комплекс Бања Врућица који је и прије овог рата врло успјешно радио, након рата постане савремени рехаби-литациони центар за потребе цијеле Републике Српске. Како је једна од трагичних посљедица овог, као и сваког другог рата, и велики број теже и лакше повријеђених људи којима ће без обзира на цијену, српска држава морати водити бригу, већ сада је потребно почети размишљати како рехабилитацију људи који су у стварање Републике Српске уградили оно највредније, своје здравље, организовати што квалитетније, а у исто вријеме и што јефтиније. Оба ова услова Бања Врућица са својим капацитетима може успјешно испунити, а у најмању руку боље од свих других бањских и љечилишних центара на подручју Републике Српске.

Овдје постоје сви потребни објекти који с обзиром да су грађени прије неколико година, изгледају врло функционално и комфорно. **Цијели комплекс Бање Врућице има преко 1000 кревета различитих категорија, а у већини објеката и простора се могу аплицирати апарати потребни за рехабилитацију. Ту је и прекрасан природни амбијент са природним изворима топле минералне воде за које су знали и стари Римљани.** Тренутно је у Бањи Врућици у функцији само један нови објекат са 160 лежајева и свом потребном опремом у салама за физикалну, термо и електро терапију, салама за подводну масажу и хабардима за непокретне особе. Објекат посједује и комплетну био-хемијску лабораторију јер је намјенски грађен. Тренутно се овдје опорављају рањени борци Теслићке бригаде који су се претходно лијечили у Бањалуци, Прњавору, Добоју или Београду.

Медицинска екипа коју сачињавају два физијатра, 3 терапеута, један масер, један љекар опште праксе и седам сестара поред послова на рехабилитацији обавља и многе друге послове здравствене заштите како бораца тако и цивилног становништва.

Доктор Раде Каламанда, начелник санитета у Теслићкој Српској бригади и човјек који носи главни посао рехабилитације у Бањи Врућици каже: "Мишљења сам, да постоје све претпоставке да се у Бањи Врућица ради на стварању једног савременог и комплетног рехабилитационог центра који би могао задовољити потребе цијеле Републике Српске. Овдје постоје објекти, опрема и потребни природни амбијент, па уколико би се ишло на реализацију ове идеје било би неопходно извршити само одређена кадровска појачања. Овај рат је врло суров и од укупног броја повријеђених једва 10% поново се враћа на линије. Некада је тај проценат био много већи, чак 60%. Посљедица је то великог броја рањавања гранатама и дум-дум мецима, која доводе до великих разарања ткива, па и процес рехабилитације траје много дуже. При томе је врло важно да се процес рехабилитације на вријеме започне, још док је рана под завојем, уколико се жели постићи успјех."

Душан СТАЈИЧИЋ

Са браниоцима коридора у новогодишњој ноћи

КРАЈ РАТА ЗАЈЕДНИЧКА ЖЕЉА

*** Посљедњи дан 92. протекао у знаку борби * Славље остављено за срећнија времена * "Желим да у новој години одбранимо коридор и завршимо оно што смо започели, стварање српске државе", каже пуковник Јово Вукобрат, командант Друге крајишке бригаде**

Прве пахуље снијега већ су пролијетале, а предпразнично вече већ увелико одмакло кад смо из Модриче кренули у обилазак коридора. Слиједи вожња пустом цестом кроз слабо освијетљена мјеста. Нигдје трагова славља, нигдје украса ни лампиона. Пролазимо кроз аветињски мрачан и пуст Шамац, град караулу гдје је, због границе, скромна свјетлост помно скривена иза дебелих застора.

На Коридору никад нема мира

Долазимо у команду Друге крајишке бригаде. Два сата прије поноћи, официри у оперативном центру сумирају радни дан, јер је тек прије сат времена на гребничком ратишту, седам километара од Шамца, оружје утихнуло. Командант Бригаде, пуковник Јово Вукобрат тек се вратио са ратишта:

- Од јутрос изводимо борбена дејства. У јутрошњем нападу усташе су успјеле да нам узму дио села Брвник, тако да смо умјесто новогодишњих лампи, гледали дим запаљених српских кућа. Данас смо радили да повратимо изгубљену територију и у томе смо успјели мада су истовремено из Домаљевца нападали наше положаје у Гребницама. На жалост, имали смо погинулих и рањених бораца.

На столу литра лозе и припремљене чаше. Са телевизора допиру звуци београдског новогодишњег програ-ма, једини знаци да за мање од два сата наступа ново љето.

- Наздравит ћемо у поноћ смјени године, испратит ћемо 92. са жељом да се никада више не поврати - каже капетан Боро Малиновић. - Трећу годину сам у рату, желио бих да се у 93. вратим својој породици.

Окрећемо микрофон команданту Јови Вукобрату:

- Ђта желим у новој години, питате? Завршетак рата као и сви. Да створимо српску државу и наравно, извршимо задатак због којега смо овдје - одбрану коридора. Оптимиста сам. Мислим да ћемо у томе и успјети.

Са борцима и командом Друге крајишке и дочекујемо помоћ. Пољупци, честитања и жеље ипак су неизбјежни. Са примјесама туге, јер можда ће баш у поноћ тамо негдје у Крајини породицама да стигну вијести о погибији најмилијих.

Послије поноћи настављамо даље, снијег све јаче пада, у даљини одјеци експлозија. Стиже новогодишња честитка из Орашја. Наши узвраћају.

Није баш вријеме за славље

У команди батаљона Друге посавске бригаде код Обудовца гори свјетло. Нема трагова славља, само будност и приправност. Ипак, наздрављамо за бољу 93. Такав је ред.

- Честитали су нам нову годину са једним пуњењем ВБР-а. Није било већих борби данас око Обудовца, главни напад је ипак био усмјерен на Гребнице. Каква нам је била 92.? Не поновила се, то једино желимо у 93. години, да се ова стара не понови, ријечи су Јована Николића из Обудовачке команде, села које је у овоме рату изгубило око стотину младића.

Настављамо даље коридором, али нигдје трагова славља. Дежурају и у заједничкој команди Источно-босанског и Првог крајишког корпуса. Будни су и артиљерци.

- Ноћас нисмо отварали ватру, било је мирно - каже пуковник Драгиша Масал - али данас смо морали жестоко дејствовати да зауставимо покушај пробоја линије на Гребницама и пресијецања коридора из правда Улице код Брчког. Није вријеме за славље, већ сутра може почети нова офанзива ширих размјера. У Орашје су задњих дана довлачене свјеже снаге.

Већ је јутро, завршавамо обилазак. Враћамо се пустим друмом. Кроз јутарњу измаглицу и снијег штрче рушевине попаљене Модриче. Закључак је неминован: на коридору нема Нове године. Овдје је само рат. То се потврдило пет часова касније када је тачно у осам часова, 1. јануара, оружје прорадило: Домаљевчани и њихова сабраћа из Хрватске почели су нови напад на Бруник и Гребнице, из Улица је поново кренуо јуриш на коридор. Прорадили су топови од Градачца, а ипак смјена љета неизоставно буди наде да ће у новој години српски народ дочекати боље, и ако не срећније, оно бар мирније дане.

Радмила ЖИГИЋ

Обука младих војника

ИЗ РОВОВА У КАБИНЕТЕ

- Кажу нам да сједимо у топлим собама или кабинама возила. Таквима поручјем да смо и ми борци и да смо често са станицом на леђима у првим рововима.

Из јединице којом командује потпуковник Бошко Гвозден од формирања војске изашле су већ двије обучене генерације младих везиста а трећа генерација је већ поодавно одмакла од почетка. Младићи који су завршили обуку већ су примили дужност по јединицама. Младићи који сада изучавају компликоване уређаје Морзеови знаци и куцање "на слијепо" на телепринтерима више нису проблем.

Командир потпоручник Саво Мерић, који се међу првима одазвао позиву да дође у војску Републике Српске нам каже:

- Технички смо за ратне услове добро припремљени. Ови мледићи су већ одавно војници и многи су дошли буквално са првих линија као наприм]ер Миладин Видаковић из Рудог, Зоран Ристановић из Милића, Небојша Ђурић из Влесенице... Само дио обуке, каже Саво, изводимо у учионици, а остало на терену. Најбитније је да војници добро науче технику и да се знају снаћи када то изгледа немогуће, јер од везе често зависи много живота. Војници из прве двије генерације који су овдје завршили обуку сада су оператери на средствима везе по јединицама, а они најбољи су командири одјељења.

Неколико њих, који су добили чинове десетара и разводника остали су ту да уче своје млађе другове.

Десетар Небојша Ђурић, командир радно-телепринтерског одјељења је овдје већ шест мјесеци:

- Услови за обуку су веома добри, и ако се озбиљно ради може се доста тога научити.

Његов колега Ђорђе Кусмук са Пала сматра исто али мисли да су неправедна пребацивања да и везисти нису борци.

- Кажу нам да сједимо у топлим собама или кабинама возила. Таквима поручујем да смо и ми борци и да смо често са станицама на леђима у првим рововима.

То потврђује и разводник Десимир Милошевић из Шековића који каже да је са друговима прије неки дан учествовао у ликвидацији убачене непријатељске диверзантске групе.

- Било ми је то ватрено крштење али страха није било. Брзо сми их средили.

Млади војници са поносом кажу да немају проблема са компликованим уређајима, али додуше понекад им досаде слушалице на ушима, јер је обука убрзана и скоро да нема слободног времена.

Док је у учионици радни ред у спаваонама је прави војнички. Кревети прописно намјештени, чиста постељина, сошке поравнате. Напољу је одавно снијег па не може "пасти" фудбал послије обуке, али за забаву, и да се на тренутак отргне од пискања тастера или лупања телепринтера може послужити и грудвање.

Б. Ђ. - А. П.

Фото: Миле РАЈИЋ

Обука се изводи у стварним условима

ппор. Сава Марић

Милан Видаковић.

Ђорђе Кусмук.

Десимир Урошевић.

Зоран Ристановић.

Небојша Ђурић

Више од избора

ПОБЈЕДА ОПТУЖЕНИХ

Ако је неко осиромашио демократију у Србији учиниле су то баш бјелосвјетске "демократе", које су чак и у форми званичних (државних) изјава позивале бираче да направе "прави избор".

Заиста је требало увити живце у дебео памук па све то издржати. Толико бриге за један народ, његово пунољетство и политичку зрелост свијет још није видио. Децембарски избори у Србији памтиће се и по томе. Памтиће се, наравно, и по личностима, односно политичким снагама које представљају. Али, ако већ сада треба тражити највећу вриједност пријевремених избора и посебно поглавље у историји, онда је то српски одговор на "експорт демократију" коју немилице намеће разроки Запад "и са мора и са копна и из ваздуха". А, даље се заиста није имало куд, јер се показало да су резерве њиховог "још" неисцрпне. Већ прекипјелим пријетњама и тоталним неуважавањем читавог народа, ударили су на најтананије - слободарску свијест и национално достојанство.

Вјероватно ће Слободана Милошевића сада окривити и зато што је његова изборна побједа над човјеком који "има потврду Врховног суда да је Србин", нескривено поздрављена међу Србима с' ове стране Дрине. Честитке које су му упућивале читаве јединице Војске Републике Српске протумачиће се такође на "одговарајући начин". А, може и обрнуто. Сем што су Срби, што се уз то још и бране, овај народ у Босни се може оптужити и да је комунистички настројен. Може све... Након свега што су нам урадили и што нам чине, уморни од правдања, Срби ипак могу бити спокојни: све је до

Кроз ово искуство, прије свега, ваља гледати и одјек избора у Републици Српској. Узаврела предизборна политичка сцена "тамо далеко"праћена је стога искључиво кроз бригу о националном јединству. Стрепњу и неспокој уносило је проживљено. Срби у Босни су ипак прије скинули "паучину са очију", а нова демократија их натјерала само у једну

краја демаскирано. Ако су отворени неофашисти поново пресудиоци и утјеривачи демократије, онда пристајемо да будемо и милитантни и комунисти и агресори и злочинци...

Кроз ово искуство, прије свега, ваља гледати и одјек избора у Републици Српској. Узаврела предизборна политичка сцена "тамо далеко" праћена је стога искључиво кроз бригу о националном јединству. Стрепњу и неспокој уносило је проживљено. Срби у Босни су ипак прије скинули "паучину са очију", а нова демократија их натјерала само у једну странку - одбрамбену. Отворено мијешање у изборе у Србији, само је до краја разобличило стварне намјере; бацање коске за диобу на недопустивом питању као што је патриотизам. И, ако је неко осиромашио демократију у Србији учиниле су то баш врле демократе "које су чак и кроз" форму званичних (америчко-руских) изјава позивале бираче да учине "прави избор". Сугестивности није мањкало, па је уз посредну слику "правог избора" ("проналазач" лијека за сиду) недостајао још само бицикл. Ни пријетњи није фалило: народу "гладном демократије", пријећено је глађу. Смрзавањем. Бомбардовањем и масовним страдањима. Велика (зло)употреба демократије је кулминирала. Њен ионако растегљиви појам свакодневно је обогаћиван новим апсурдима. Један од њих представља и оптужба (маде ин УСА) да "владајућа Социјалистичка партија" намјерно подстиче море партија, те тако разводњава бираче. А, све истинске демократе до сада су биле убијеђене да је и бројност политичких неистомишљеника један од вреднијих показатеља степена демократичности... Новим сазнањима, ипак, нигдје краја. По потреби се може створити и нова терминологија. На неки начин то је и "демократска опозиција". Убачена је у оптицај када су већ пребројани гласачки листићи и када се показало да је у ствари побиједила опозиција а не "владајућа" СПС. Све би био "прави избор" да опозициону странку, такође, не представља Српска радикална, која је, одмах иза СПС по повјерењу бирача. Невоља је у томе што су радикали, не само програмски, одлучно стали у одбрану српства. Испољени патриотизам био је довољан да изгубе демократски предзнак, а туђе ламентирање над судбином демократије у Србији и судбином српског народа јасно се рашило и оголило праву формулу: што већа издаја националних интереса, то снажније тапшање са Запада и признање за "демократски курс". Постизборни период зорно свједочи о томе. Толико слободе Америка сигурно не би издржала. У земљи која "производи демократију" богами би добро забољела глава и банковни салдо свакога ко би се усудио да кључне личности "владајуће" партије назове фашистима или бијесним псима који по цио дан лају на човјека који "има потврду Врховног суда да је Србин". А, ради подсјећања непоправљивим наивцима ваља рећи да упоредо са демократијом и сама Америка с пуно бриге његује и институције изолације (по нашки - затворе). Да се заштити демократија, национална безбједност и интереси. Да се, између осталих, напуне и демонстрантима (посве мирним) против рата, као што је то био случај пред "Пустињску олују".

И, када се све подвуче, остаје пријатно сазнање да је самом чињеницом што су избори у Србији протекли мирно српски народ изборио велику побједу. Све остало ваља оставити времену и самом народу. У овом тренутку од могућег изабрано је најбоље. Умјесто врлудања лијево-десно, вјештачки наметнутих дилема и пријетњи уништењем народ се опредијелио за јединство и право да буде кројач своје судбине.

Р. МОТИКА

Минер лирске душе

СКИДАМ ИХ КАО ЖЕНЕ

Свак је рођен да по једном умре, срам и чојство живе до вијека." Његошев је стих који је био мој мото кад сам 13. октобра прошле године обукао униформу ЈНА, истиче Перо Стевановић, борац 2. посавске бригаде који је до сада разминирао преко 2000 непријатељских мина.

Перо Стевановић из Човић поља, кога су другови у шали прозвали "Прсан" позивајући се на минера из партизанских филмова, одрастао је ходајући просторима бивше Југе, неоптерећен нацијом као и већина младића рођених шездесетих година.

Све док нисам отишао у војску, 1981. године и прекомандован на Косово, нисам могао замислити да неко не размишља као ја, да људи могу размишљати као Албанци, или као Срби, Хрвати, прича тридесетогодишњак дјечјег лика и осмијеха који осам мјесеци другује са свим врстама минско-експлозивних направа. На Косову сам, прича Перо, и стекао прве лекције из пионирске инжињерије, научио да рукујем минама и то искуство ми је добро дошло кад је у априлу почео рат у Посавини.

Све борбе у Посавини почињале су разминирањем минског поља непријатеља. Како прилазиш минама?

- Е то је специјалан третман, као кад освајам жену. А зна се како треба освајати жену, хладнокрвно и стрпљиво, ма не, шалу на страну, то је посао за оне са добрим живцима и инстинктом. Хрвати се служе различитим смицалицама при постављању минских поља, гдје понекад ни знање не помаже, можда само оно што у каубојским филмовима зову "шесто чуло" (опет смијех). У Трамошници сам наилазио на замаскирана минска поља, постављали су мину на мину, са више врста упаљача и на све то, као варку, гранату која није експлодирала. Па, нису ме успјели заварати, јер, да јесу...

У слободном времену, посавски "Прсан" не крије да радо чита и то руске класике. Прочитао је поново "Тарас Буљбу", "Понижене и Увријеђене", "Ану Карењину", радо чита и цитира Његоша. Као да жели да умјетношћу бар тренутно збрише слике тешког и прљавог рата који Срби морају да воде да би сачували право да живе као људи. Да заборави на тренутак слике кад су гинули другови...

- Најтеже ми је било кад је погинуо мој друг минер **Драган Џомбић.** После њега на "паштету" је "нагазио" **Младен Симеуновић** кога зовемо **Букало.** Букало је тренутно на лијечењу гдје му раде протезу за стопало које је изгубио. Тад сам дошао у кризу, готово "пролупао", како ми то борци стручно кажемо. Са њима двојицом сам разминирао око 2000 мина на цијелом посавском ратишту дугачком 145 км. И сада ми недостају у акцијама.

Слиједи дуг, замишљен поглед, можда у празно, или у сјећање, тако својствен свима који су осјетили пакао фронта, држали руку умирућем другу...

- Кад сам био у животној опасности, питаш? Кад нисам, боље тако питај. Чим кренем према минском пољу... све је могуће. Али нису усташе бољи минери од нас иако прибјегавају различитим триковима. Сад да ме сликаш, не може, видиш како сам прљав и блатњав, хлаче ми поцијепане. Одох позадинцу да ме обуче, па послије неки мирис, знаш, моја девиза је: српска војска мора да мирише... (смијех).

Одлази Перо својим путем, сједа у кола, вјероватно нађена на неком ратишту, сва похабана и изшарана са обавезним натписом "Бог чува Србе", на задњем сједишту су мине недавно извађене из раскаљане посавске земље. Одлази на нове задатке момак крхког лика и лавовског срца, без кога колорит посавског ратишта не би био потпун. Не би имао један од оних неопходних детаља потребних за приче у дугим рововским ноћима, за оптимизам.

Радмила ЖИГИЋ

Слуге и господари

НЕУМ ЗА ЊЕМАЧКИ НАУМ

Велика помоћ великих ментора, наравно не иде бадава, па су тако Хрвати Нијемцима на овом сусрету, за противуслугу у даљем наоружавању Хрватске и босанских муслимана, обећали уступити за туризам и трговину Неум и дио јадранске обале који је припадао бившој Босни и Херцеговини, бивше аустроугарске луке Ријеку и Пулу, као и острва Црес и Лошињ.

Војска Републике Српске дошла је до сазнања да је истеком децембра (26. 12) прошле године на загребачком аеродрому одржан састанак делегација Оружаних снага Њемачке и Хрватске. Њемачку је предводио начелник Генералштаба, хрватску такође Главни стожерник, генерал Јанко Бобетко. На састанку је договорено да републике Хрватска и Босна и Херцеговина поднесу захтјев за пријем у НАТО пакт. Њемачка ће, наравно, подржати и обезбиједити њихов пријем.

Исти извор каже да је овом приликом Хрватска упозорена да Њемачка има много проблема и у властитој јавности због отвореног наоружавања Хрватске и муслимана у Босни, те да је управо због пробијања тих података у јавност дошло и до афере око смјењивања министра одбране Њемачке, који је Хрватској продао ракетне системе "СКУД Р-300" из бивше ДДР, а који су били намијењени Турској за потребе муслимана у Босни. Договорено је да њемачки инструктори у Оружаним снагама Хрватске одлучују о начину употребе ових система. На истом састанку Нијемци су захтијевали од Хрватске да до фебруара деведесет треће откаже гостопримство УНПРОФОР-у на "територији Хрватске", оцјењујући да би тиме дошло до распада система Уједињених нација, а

тиме и слабљења америчке доминације над њиховим снагама.

Велика помоћ великих ментора, наравно не иде бадава, па су тако Хрвати Нијемцима на овом сусрету, за противуслугу у даљем наоружавању Хрватске и босанских муслимана, обећали уступити за туризам и трговину **Неум** и дио јадранске обале који је припадао бившој Босни и Херцеговини, бивше аустроугарске луке Ријеку и Пулу, као острва Црес и Лошињ.

Причи о слуги и господару овим се не назире крај, нити би нас интересовала да није најдиректније уперена против српског народа односно његовог права на постојање. За нас ништа ново нити непознато. Два германска царства, сломљена су уосталом на стијени званој Срби. Овај пркосни народ провјерени непријатељи нити плаше нити изненађују, али га боли "сљепило" "слободне и демократске" Европе, и савезника кроз ослободилачке ратове, тачније њихових званичних политика. Јер, све је одавно и читљиво и видљиво: **фашизам и реваншистичка политика Њемачке реанимирала је све "бивше", а међу првима свој најцрњи сателит - усташтво и сљедбенике поглавника Анте Павелића. И, је ли, поново, као и 39-те у Европи посриједи страх или нада да ће се ала задовољити са пар залогаја, а да ће њих мимоићи...**

Када је већ с почетка рата у Хрватској, авијација бивше ЈНА уништила и једну од ракетних база заједно са усташама погинуло је тридесетак њемачких инструктора. Свијет је снажно зажмурио и не поставивши питање шта траже њемачки официри на просторима гдје су њихови очеви сијали смрт. Већ тада је постало јасно да се легализује политика силе и рата, да се отворено пљунуло на мир и права народа. У међувремену конвоји и конвоји оружја допремани су у Хрватску и муслиманима у Босни. Да би недавно за њима до Игмана стигли и официри Генералштаба њемачке армије. Да би планирали непрекидне офанзиве, а све под међународном забраном да се у Босну увезе иједан метак, а камоли официр. У таквим приликама никаквим изненађењима нема мјеста. Нити дилемама. На силу се једино силом може одговорити, па све нове пријетње, чак и "босналијом" губе сваки смисао. **У ствари, ми смо одавно суочени са међународном војном интервенцијом, јер српски народ и његова војска добро знају да, заправо, ратују и са Њемачком и са Турском и Мађарском... А, ту су и муслимани и Хрвати.**

Р. М.

Портрет за историју

ЦРНИ ЛЕГЕНДА МАЈЕВИЦЕ

*** Ко је Црни о којем се на Мајевици испредају легенде * Кад му је најтеже било * Крај рата може бити само онда кад непријатеља поразимо војнички**

Брз као мунгос, стално нешто ради. На њему: руке, ноге, глава, очи. Овај рат је за њега, рекло би се, само рекламни спот у боји. Неизвјесност коју намеће противничкој страни у потпуности му одговара. Потребно је препустити му се, јер ОН је увијек непознат. Као да се игра стрпљењем.

ЦРНИ

Скривеним путевима пробијали смо се ка врху Мајевице. Како доћи до њега? Или чак гдје га наћи? Под нама, испод косе што се завршавала благом падином, прострла се долина окружена шумовитим брдима. Средином долине лијено тече Јања, а с једне и с друге стране нанизале се куће, штале и амбари. Воћњаци расути свуда све до пристранка брда, гдје изненађено угледасмо, у тишини, овећу групу у бијелим маскирним униформама. На тренутак помислих ко су сад ови, јер никад се не зна. А ми већ одавно примјећени. Задовољни што смо на правој адреси, испоздрављасмо се и Црни је помало изненађен нашим неуобичајеним доласком. **Не баш мали број младих (најстарији су '68. годиште), оних најхрабријих српских бораца, сви добровољци у његовој јединици, и извиђачи и диверзанти, упорно вјежбају.** Наш долазак не мијења никакав план рада. Само се чује нова команда и, опет вјежбе. Љепота их је видјети. Напад пушком. Одбрана ножем...

- Питаш како је? Ево, видиш и сам, рат је! Можда сад ово задње причам, никад се не зна - свако има свој метак и своју мину. Ови моји борци, видиш, која је то упорност све да би се истрајало. А знаш шта сам им рекао кад су хтјели да дођу код мене? Само сам им могао гарантовати смрт 99 посто! И сви су потврдно одговорили. Ти момци не само да су спремни да се боримо на Мајевици, него и у свим крајевима Републике Српске, а са посебним задовољством и у Крајинама, Посавини.

Тешко је! Свакоме! Свакоме теже!

Црном, зато што увијек више него други осјећа шта значи носити људске судбине у себи, својој руци, ријечи, акцији... Бринути на сваком кораку. Црном који је лично, и опште српско, поистовјетио до те мјере да се више него ријетко ко жртвује за опште српско, за народ, и да, не мислећи на себе, као и сви његови борци, види само опште српско. **Политика га не интересује, а што се тиче странака, каже, за њега постоји само једна - српска.**

Црни, легенда, коме је и противничка страна одала признање, са својим момцима спрема се поново у непријатељски коштац. Понекад им је довољно да само на средствима везе чују његов глас и да унесе панику у њихове редове. Јер, он увијек напада с леђа и улази у њихове ровове.

- **Хајрудин Мешић**, командант беретки у том злогласном Теочаку, једном кад сам му растурио читаву јединицу, преко мотороле од бијеса ми је рекао: "Твоја техника је у мојим рукама, јебао сам ти мајку сада." Одговорио сам му да то није војнички и да моја техника не може бити никако у његовим рукама, јер моја техника је само пушка и нож, можда сам му слагао за нож, јер практично и немам ножа.

Код мојих бораца - наставља даље Црни - чврсто је правило да се не смије нити клати нити масакрирати. Замало нисам убио једног нашег војника који је хтио заробљеника да закоље. Увијек када сам, а то је готово нормално, у акцијама заробљавао живе људе или рањене, на лицу мјеста, сам их превијао и касније предавао надлежним, или да им се суди, или за размјену.

Излет у смрт

- Многи у Семберији, а неки и на Мајевици желе да истакну Смолућу као највећу битку, желећи на тај начин ваљда да истакну и себе. И ја сам био на Смолући, чињеница је да је било тешко. Већ знате да су тамо Срби били фатално заточени свих 90 дана без ичега. Кад смо кренули били су чак пустили и воду из језера Модрац, па је прво било савладати Спречу, па тек онда жељезничку пругу у Добошници и остало. Тамо су били, баш куд сам ја ишао са својима, бункер-вагони заварени за шине и обложени врећама пијеска. Горило је и небо и

земља. Покојни Пантер и ја смо ушли први а с нама и специјална бригада.

Али ако ме већ питаш кад ми је најтеже било, издвојио бих опет Мајевицу. Мајевица је, не знам, некако најтежа. Учаурена је доста. А како ми је и најдража не пада ми опет толико тешко. Био сам три дана и двије ноћи у тоталном окружењу захваљујући, прије свега, двојици старјешина, сад је један већ и пуковник. Послали су нас у засједу на мјесто које је њима било познато само на карти и по причама њихових бораца. Путем којим смо кренули до наших положаја упали смо у клопку, јер терен, по мени, није био уопште извиђен. Лијево и десно од нас није било линије одбране по два километра. Борбе смо водили чак на растојању и од 3-15 метара. Муниције нисмо имали довољно и морали смо је строго штедити. Само смо пуцали на сигурно. Борцима сам говорио да морамо бити стрпљиви и чекати да они испуцају своју муницију. Касније смо нашли 13 сандука. Храну смо такође понијели само за један дан, па смо морали прво јести неке гљиве, буков лист и коријење. Тражио сам помоћ али је није било, а уствари обећавали су ми је. У једном моменту пришла су ми двојица бораца и рекли да имамо двојицу рањених, један теже. На срећу имао сам код себе СНК (санитетски комплет оп. а.) и дам му ињекцију за болове. А онда сам им рекао да морамо да идемо у пробој, ваљда ће неко преживјети, овако... и кренемо. У том моменту само нас је пут раздвајао. Кад сам испалио први метак, одмах су бацили бомбу међу нас тројицу. Од те експлозије остао је један извјесно вријеме парализован, али сам примијетио одакле бацају па сам им онда почео хватати бомбе и исте враћати. Тако петшест пута, да би онда утихнули. Подигнем главу и спазим једног. Слиједио му је метак. Онда му приђоше тројица, ваљда да га извуку, али сам другом пушком, кратким рафалом средио и њих. У акције идем углавном са двије пушке и увијек је једна на појединачној а друга на рафалној паљби. Касније смо све средили и јавио да ми помоћ након три дана више не треба, али су ипак стигли и покупили оне сандуке муниције и остали ратни плијен. И данас често чујем како су то све они уништили и заробили.

Ово није усамљен примјер да резултате Црног момци себи приписују, али он скроман и војнички васпитан не осврће се пуно за тим, али га, како рече, више боли кад помоћ која дође за његове борце покупе којекакви швиндлери по Бијељини и Лопарама.

И сам је био рањен у једној акцији на Челићу, али се, само захваљујући великој вољи и жељи да се што прије врати међу борце, успио рехабилитовати.

Црни је убијеђен да неке или многе ствари треба правилно поставити. Не скрива ноту постојаног страха да кад завршимо рат не почнемо са "унутрашњом фрком". Доста резигнирано коментарише нетом протекле догађаје често враћајући се својој судбини.

Грумен земље мајевичке

"Блажена химно напора људи, да ниси толико скупа, била би најљепша пјесма и музика васцијела свијета!"

У Црном, види се, остало је оне дједовске ужегле мајевичке крви. Крви из које се поново родило јунаштво. Издигло чојство. У свему томе, рекло би се, и јесте његова личност, срчаност, постојаност, вјештина и истрајност у борби. Лудо храбар, дјечачки расположен, скроман и прије свега поштен, без икаквих идеолошких шизми, љут због чињенице да је само мртвима јасно зашто гину и да борци већ мисле да је крај рата па се опуштају или још горе, како неки кажу, џаба бину.

- Крај рата може бити само онда кад непријатеља војнички поразимо. Какве границе? Граница је ондје гдје је ја са својим борцима ослободим и кажемо - то је српско. То је граница! Треба погледати само цркве и манастире који су уништени или који се, налазе на територији коју контролишу непријатељске снаге из које године датирају? Онда треба да је сваком јасно чија је то територија и ко је треба ослобађати? Са сто својих људи ћу ући у Тузлу, али до тада на Мајевици има и те колико посла. Тузла је закључани град и нико не зна шта се тамо дешава са Србима.

Поред своје јединице највише воли да иде у акцију са Савом Цвјетиновићем - Тиргом, начелником СЈБ у Лопарама и његовом полицијом који од свих других јединица схвата озбиљно све задатке и свака досадашње акције, истиче Црни, у потпуности је успјела. У рату бити елегантан некако као да није пристојно, али Црни и његови борци су сви примјерно дотјерани, додуше не као "тигрови", не као манекени, него онако - војнички. Таквог су и понашања.

- Требамо се под хитно ослободити којекаквих "протеза". Шта ће нам то? Доста нам је и Америке. Видиш читав свијет је против нас. И ја често имам осјећај да се борим против читавог свијета, некад ме то стварно инспирише. Ја против свијета? Погледајте још ова наша гробља! Колико само има нових? Па наша су гробља од увијек најбројнија! Докле?

Црни - већ је постао легенда
Фото: Ј. ПетковиЋ

Начелник штаба Источнобосанског корпуса, пуковник Гаврић, по чијем плану Црни често и ратује, иако у обавезама и помало затечен са задовољством, бираним ријечима за Црног каже:

- Ради се о човјеку који је млад, чије су карактеристике по питању схватања борбе и метода њеног извођења, као и по схватању тактике борбених дејстава, за разлику од многих, на нивоу једног веома зрелог човјека и обученог старјешине. За разлику од оних који намећу сељачку тактику, увијек је спреман извести тежу тактику коју је учио у школи и мјестимично у борбама и нигдје се није држао шаблона, што му је увијек давало предност над противником.

Поред тога ради се о веома храбром борцу који је то показао у свим досадашњим борбама гдје је сваки пут ризиковао живот у циљу извршења задатака и никад није калкулисао да би евентуалним неизвршавањем спасио живот. Сваки пут испољава изузетну бригу за своје борце.

Пуковник Гаврић на крају је још додао да се Црни, иако недовољно опорављен, већ ангажовао око формирања и обуке нове јединице извиђача и диверзаната.

Он то свакако може. Јер, он ратује за народ. Он је народ - легенда. Црни!

Јоле ПЕТКОВИЋ

Војна индустрија у Републици Српској

НОВИ ЛЕТ

*** Велике заслуге за оспособљавање хидроелектрана у Јајцу * Ремонтни завод ни у једном моменту, без обзира на ратне услове није престајао са радом, већ напротив уводе се нови програми * Најбитније је задржати квалитетне кадрове * Обавезе према иностраном тржишту испуњене**

Претпосљедњег дана протекле 1992. године у пуни погон је "убачен" и други генератор хидроелектране **"Јајце I"** која сада са пуних 50 мегавата снабдијева Крајину.

Иако су хрватско-муслиманске команде мислиле да ће дизањем електрана у ваздух успјети да нанесу ненадокнадив губитак, требало је мање од два мјесеца да струја потекне. Ових дана стручњаци из Бања Луке "нападају" и ону другу "мању" електрану **"Јајце II"** из које би, ако се вријеме не испријечи, прва струја требала да крене у фебруару. У Бањој Луци и Крајини је добро познато да, поред стручњака из електродистрибуције на реконструкцији разорених електрана пуни допринос дају и стручњаци из **"Космоса"** без којих се овако крупан и компликован захват због свих недаћа које носи вријеме у којем живимо, не би могао извести.

Ваздухопловни завод "Космос" постоји од 1958. године као ремонтни завод и за скоро три и по деценије нагомилао је огромно искуство, савладао ремонтне технологије и развио бројне друге стручне послове без којих би обнављање постројења у тунелима хидроцентрала било незамисливо. Разорени командни пултови, изгорјеле жице, оштећени дијелови турбина и генератора - све је то био изазов за струку с једне стране, а захтјев народа Крајине без струје са друге. И "Космос" је успио, непрекидним и изнад свега квалитетним радом. Струја сада из ових објеката тече, иако је и даље у Крајини нема довољно. Ипак остаје осјећање поноса да се сопственим снагама рјешава тако велики проблем као што је несташица електричне енергије. Ова реконструкција има и другу димензију - **"Космос" се, као први и за сада једини у Републици Српској, упустио у тежак и изузетно важан проблем ремонта и развоја енергетских постројења. Јер, распадом Југославије сви који су могли да раде на томе остали су изван граница Републике Српске.**

Поправљање хидроелектрана је најуочљивији дио великог посла којим се "Космос" иначе бави. Иако је рат специфичан и потпуно нови амбијент за сваку привреду, макар она била и у крилу војне, овај ремонтни Завод и у овом тешком времену ради веома успјешно. Можда је та укоријењеност у војне потребе и омогућила да се успјешно преброди осјетљив и тежак период настанка нове државе Републике Српске и одвајања од бивше СФРЈ.

Ваздухопловни завод "Космос": Рат је донио потешкоће, али се и даље ради пуним паром

Фото: М. Шукало

Извоз и у рату

- Титулар својине, да тако кажем, је сада Главни штаб Војске Републике Српске. Они нам дају сагласност на све наше акте од плана до правилника, али морам рећи да имамо слободу да расположиве капацитете усмјеравамо на тржиште. Многи су склони да кажу како је за рат потребно много цијеви и ми то не поричемо. Али, ми знамо да је за рат потребно да се производи много више, да то тражи сада различиту лепезу производа. Јер, живи се теже него у нормална времена, имамо повећан број избјеглица и обавезу да у новој држави Републици Српској обезбиједимо за све нас опстанак. Зато нам новац није у првом плану, јер је најзначајније да оно што радимо стигне и на вријеме послужи сврси. На жалост, рат нас је прекинуо у амбициозним плановима развоја, јер смо имали детаљно разрађен план до 2.000. године. Имали смо у посљедњих шест година оствареног извоза око 80 милиона долара, а били смо на путу да од ремонтног завода пређемо и на производњу, каже **пуковник, дипл. инж. Велимир Ратковић**, директор ВЗ "Космос".

Завод је прошао све фазе ремонтних технологија у области ваздухопловства и противваздушне одбране - од цијевне електронике до данашњих дана када "влада" висока интеграција. И управо када се "Космос" спремао да своје богато искуство у ремонту - и побољшању - противваздушних радарских система претвори у нови и оригинални производ - радар домаће производње ратни сукоби су све пореметили. Побољшане су перформансе шведског система "жирафа", као и америчких и совјетских система у некадашњој ЈНА, а рађено је и на бројним другим пројектима на којима се добро "испекао" ремонтни посао.

Према ријечима **пуковника Ратковића** Завод ће настојати да, поред послова које добија као војна привредна институција у Републици Српској, задржи већи дио послова за Војску Југославије, затим за сличне потребе Републике Српске Крајине, а свакако и за иностранство јер, "Космос" је, упркос ратном времену, испоштовао све своје извозне обавезе и испоручио наручену опрему.

У Бањој Луци и Крајини је познат однос овог предузећа према кадровима, јер за посао којим се бави "Космос" најбитнији је - човјек:

"КОСМОСА"

- Од првих дана постојања Завод је посебно његовао своје стручне кадрове и у том смислу водио кадровску политику. И мој читав радни вијек је везан искључиво за "Космос" од инжињера - поручника до ове највише руководеће дужности. Да бисмо успјели да удовољимо бројним обавезама у послу, јер је, практично, све што је долазило било случај за себе, морали смо за сваки посао да развијамо по неколико стручних екипа. Управо то нам је омогућило да и сада у рату, када се све мање производи, превазиђемо све кадровске тешкоће које ратне потребе намећу. Скоро трећина наших радника је ангажовано у јединицама Војске Републике Српске. На жалост имамо и пет погинулих као и 24 рањена радника, па смо морали да преузмемо и бригу о њиховим породицама. Али све је то дио и укупне бриге да се његује стручност и оданост Заводу чиме се утиче на висок степен ентузијазма. Ову ситуацију око реконструкције и довођења у радно стање електрана на Врбасу то најбоље показује. А о значају обнављања енергетских објеката са политичке тачке гледишта о нашим кадровима не треба ни говорити - довољно је рећи да су показали и онима што су минирали електране и онима што су Крајину хтјели да оставе у мраку да неће дозволити такво поигравање, рекао је Велимир Латковић, директор ВЗ "Космос".

"Космос" је, упркос ратном времену, испоштовао све своје извозне обавезе и испоручио наручену опрему.

Ускоро и шибице

У новом времену у "Космосу" се истиче и мала одгурнутост у страну од стране "службеног Београда" и да то у принципијелном смислу не би требало да издржи пробу времена, јер, тешко је избрисати искуство у ремонтним технологијама и то што је развијано. Ипак, и поред тога "Космос" се одржава на рентабилним основама:

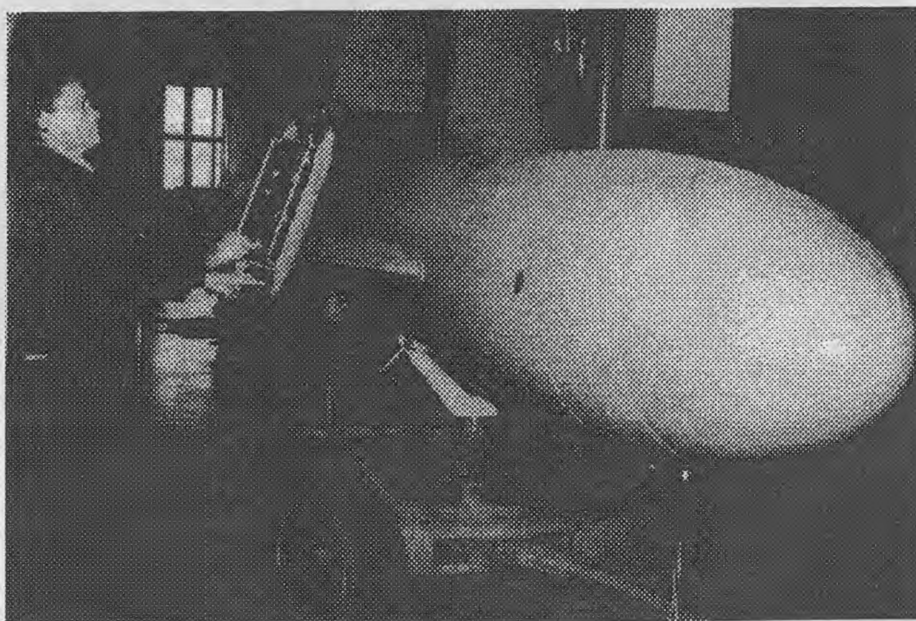
- Иако радимо један дио послова бесплатно, иако пружамо огромну помоћ другима, успјели смо да позитивно послујемо, јер, ми и даље радимо на принципима стицања и расподјеле дохотка. Поред ових неколико послова које смо истакли у овом времену имамо широк дијапазон рада и све то и даље његујемо. Трудимо се да нас вријеме не ухвати "у раскораку", да поставимо производњу тако да живимо од сопственог рада. Као што је већ речено, извесли смо уговорену количину робе, а неким потезима смо се приближили условима у којима живимо тако да и на нашем тржишту позитивно послујемо. Вријеме не стоји и да нас не би прескочило, настојаћемо да све слободне капацитете усмјеримо у нове производње. Ових дана развили смо технологију производње шибица и то по свјетским стандардима и скоро смо на путу масовне производње. На жалост, окренутост наших стручњака другим и неопходнијим пословима још нам не дозвољава да почнемо са редовном производњом, али нама је важно да покажемо како и то можемо да радимо ако треба, рекао је пуковник Велимир Ратковић.

Иако у Крајини влада вишемјесечна несташица електричне енергије уз прерасподјелу онога што се има, као и уз импровизације помоћу агрегата ниво производње је одржан скоро у нормалним размјерама. Уз то, гориво је набављано на вријеме, па се до сада није постављало као проблем. И поред тога, када затреба нађе се да се посуди и другима. Недавно је тако помогао и **Клиничко-болнички центар** за хитне интервентне потребе. Стручњаци и друго особље из "Космоса" налази се при руци када год треба и за хуманитарне потребе.

Видјевши тешко стање лифтова, котловница и других ствари у **Заводу за рехабилитацију "Др Мирослав Зотовић"** у Бањој Луци поново су се напрегли радници овог ремонтног завода да оспособе све што је неопходно. И у другим хуманитарним акцијама, било да их води Црвени крст или да су у оквиру других облика помоћи у Ваздухопловном заводу "Космос" наилазиле су на велики одзив.

У сваком случају богато ремонтно искуство дошло је до изражаја управо у овим - најтежим ратним временима. Захваљујући провјери у пракси Ваздухопловни завод "Космос" лагано се поставља као носилац развоја привреде у Бањој Луци и Крајини. У том циљу остварена је и плодна сарадња са гигантима привреде у овом подручју - **"Чајавцом", "Универзалом", "Јелшинградом", "Инцелом"**, а и са скоро 1.000 других коопераната.

Милош ШОЛАЈА

Детаљ из ВЗ "Космос"
Фото: Р. Павичић

Тринаест мјесеци јуначке борбе Херцеговаца

СТАМЕНА ЈЕ ХЕРЦЕГОВИНА

Више од 760 Херцеговаца погинуло је бранећи земљу од три војске - регуларне хрватске, муслиманске и хрватске из Босне. Генерал ХВО, Петковић, пред УНПРОФОР-ом признао да је Хрватска окупирала трећину требињске општине.

"У Херцеговини су двије униформе, војна и црнина."

На ове ријечи команданта Херцеговачког корпуса, **генерала Радована Грубача**, ако има тачних дефиницира херцеговачке стварности, највише личе ове хладне ратне зиме готово сва насеља, села и градови Херцеговине. На командантове ријечи сада већ можда највише подсјећа Невесиње, које је послије најновије хрватске офанзиве сахранило само у једном дану 40 суграђана - жестоке битке за Столац, испратило шест сандука - из једне куће оца и сина... Списак херцеговачке туге данас је дуг и, судећи по војним извјештајима и процјенама, није коначан. Коначан је у Херцеговини једино списак сада већ бивших херцеговачких синова који су своју земљу оставили када јој је било најтеже. За њих **Мара Милићевић**, шездесетогодишња старица из долине Неретве, која је бјежећи испред усташких зликоваца без иједне прње стигла у снијегом покривено Невесиње

Кратак предах пред ручак

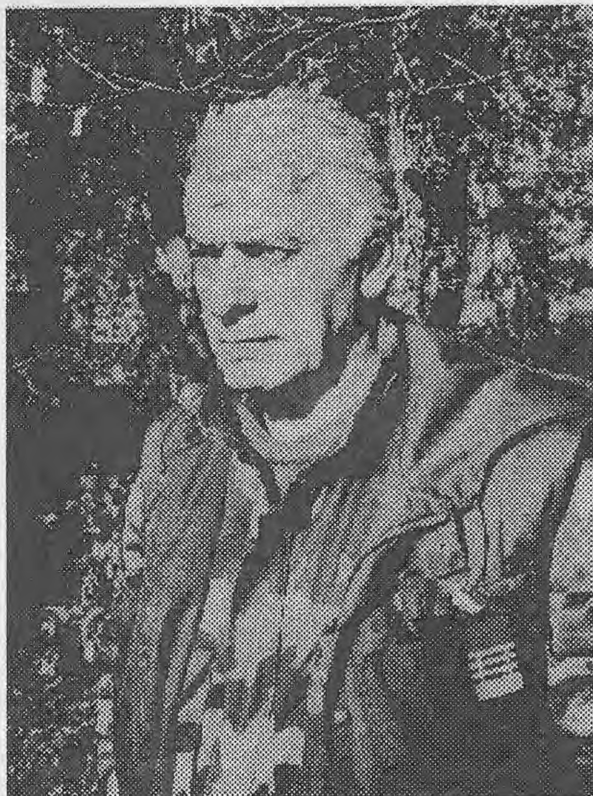
бораца Невесињске бригаде која под командом **пуковника Новице Гушића**, брани овај град од агресије са друге стране Неретве. Најтужније село у Херцеговини одавно су Баљци, са двадесетак кућа, у близини Билеће, које је такође у једном дану, послије каже - стићи ће их клетва. Тако, вели Мара, каже народ, а народ никада не гријеши. А када смо команданту Грубачу још на почетку рата поменули херцеговачке дезертере, сасвим кратко је рекао: "Не позивамо их да се врате да бране Херцеговину, и без њих ми ћемо њу одбранити, него да бране себе од тешке ријечи издаја".

Пуковник мијења три генерала

Није Херцеговина остављена само у Херцеговини. Међу 50 од око 1000 официра поријеклом Херцеговаца, који су на позив народа дошли да бране своју земљу био је, али само на кратко, и **генерал Видак Вујовић**. Преузео је сада већ далеког 19. маја ове године команду Херцеговачког корпуса али свега 76 сати. Командант је изненада отишао у Београд и није се више вратио. Војска је остала на фронту. И само зато што нико није хтио да преузме кормило, које су, док је ЈНА била на овим просторима, држала три генерала - Павле Стругар, Радомир Дамјановић и Момчило Перишић, пуковник Грубач постао је први човјек одбране ове напуштене земље. Тако је један пуковник преузео одговорност три генерала.

Нама се догодило оно што није ниједном народу ни у једно вријеме. Распадом Југославије државу су напустили Словенци, Хрвати, Маке-донци и дио муслимана. Нама се десило обрнуто. Нас Србе у Херцеговини напустила је држава, каже први човјек Херцеговине **Божидар Вучу-ревић**. Тако мисли и херцеговачки народ.

И нигдје се као у Херцеговини историја не понавља непогрешивом прецизношћу.

Пуковник Новица Гушић

Све неодољиво подсјећа на 1941-42, само што тада није било УНПРОФОР-а, каже професор Радован Мандић, избјегао из Чапљине. Ово ми је други пут - овај је, чини ми се, гори. Душу нам узимају полако и, што је најгоре ми на све то изгледа пристајемо.

Спремни и за рат и за мир

Људи овог љутог херцеговачког камена који је заливен крвљу више од 760 синова који су живот дали од почетка рата до сада, мало у кога не сумњају.

На то их тјера гранатама разорено Требиње, Невесиње, сва попаљена српска села у долини Неретве, ка Дубровнику, у ваздух дигнута спомен-костурница у Пребиловцима, масакри, ријека од 32.700 избјеглица која је спас нашла у херцеговачким варошицама - Невесињу, Требињу, Билећи и Гацком, на стотине побијених Срба у Мостару, чапљини, Стоцу, којима се ни гроба не зна, робијаши по усташким затворима - нарочито жене које су, по вијестима са друге стране Неретве, у поодмаклој трудноћи... На невјерицу нас тјера, каже Владо Ковачевић, посланик из Гацка, и ћутање званичних власти Србије и Црне Горе на наше апеле и званична писма да нам врате 10.000 војно способних Херцеговаца који су побјегли. Тјера нас на то, каже Веселин Граховац, предсједник владе Невесиња, и граница између нас и Југославије.

Радује нас ипак да нас народ, људи добре воље из Југославије и иностранства нијесу напустили. Сакупљају помоћ у лијековима, храни, одјећи, обући... Напишите, каже посланик Ковачевић, да су уста Херцеговаца гладна. Најгоре је у Невесињу - већ 20 дана нема брашна, хитно су потребни шећер, уље, вреће за спавање, чизме, капути, ћебад... Слично је и у осталим градовима - гдје су једини становници ових дана само жене. Све што пушку може да носи на фронту је - од Подвележја изнад Мостара, Велиша код Стоца, Хргуда и Жегуље изнад Љубиња, Величанима у Поповом Пољу, Бобовишту, испод Требиња... Хрватско-муслиманска војска не мирује. Не омета их у "послу" ни УНПРОФОР. И без обзира што су њихови посматрачи почели да стижу у Херцеговину, они су ко зна који пут по реду, поновили бомбардовање Невесиња. Због свега Херцеговци се спремају за рат и наредних мјесеци. Песимисти кажу да ће се преко нишана двије војске (херцеговачка која се бори против три здружене - хрватске регуларне, муслиманске и хрватске из Босне) гледати и наредног прољећа. Спремни смо, каже пуковник Новак Милошевић, помоћник команданта Корпуса, и за мир.

Мира ПОПОВИЋ

ИСПРАВКА

У броју 2 нашег листа поткрала се једна грешка. Текст "Још увијек смо ту" на 34. страни грешком је потписан Шћепан Алексић умјесто Мира Поповић. Ауторици текста Мири Поповић и нашим читаоцима се због ове омашке извињавамо.

ПОГЛЕД С РОМАНИЈЕ

Изађох из "зеничке" таме гдје бијах двадесет година. Радих тамо и учих њих да се не каже Гла-си-нац или Де-ве-так, него Гласинац и Деветак, да не може бити тврдо и меко "ћ" него "ч" и "ћ", и тврдо и меко "ђ", него "џ" и "ђ", али "они" не могу да схвате и науче, као што не схватише да та њихова "суверена" доноси суверену таму.

Изађох из те суверене - "зеничке" таме, како писаше у "њиховој ријечи", као "четник с Романије који је својим одласком (бјекством) изненадио све Зеничане, а поготово 'поштене' Србе", и видјех са Црвених стијена да поново "Сунце грану, сјајне зраке просу и обасја Романију росну" и да је "Романија гора од јунака, постојбина Старине Новака".

Поново ми све сину пред очима. Сјетих се "Ропства Јанковић Стојана" и своје остарјеле мајке, те "Јанковићу, код куће се нађи, нека смиром бајрамују Турци". Сјетих се и оне "С Романије гледам доље, Гласиначко равно поље" и ни једног тренутка не помислих да ми у оној суверено тами оста двадесет година рада и живота.

Један ми (Хрват) однесе све што стварах двадесет година, други (муслиман) што градих двадесет година, а само ми бијаше жао плошке са Вуком и Његошем, јер не могох наточити воде на Хајдучкој чесми, да угасим жеђ.

Однијеше све, али нека, избавих најмилије, оста мени земуница и оста мени да са Романије гледам како се "они" гуше у тој суверено тами и "зеничком" смогу.

Писаше "они" у "њиховој ријечи" да "погибох на Сарајву", а ја знам да нема више многих од оних "Зеничана", а нема више и овај Хан, и онај Хан, ни Хан-Погледа, већ постоје само Погледи. Ја и даље погледам с Романије, а "они" нека вире из суверене таме, само нека се добро чувају да их потпуно не угуши суверени "зенички" смог.

Гледам с Романије рађање Сунца и стварање Републике Српске.

Миливоје ЈАНКОВИЋ

Са српским борцима на брду Велиш, између Стоца и Љубиња

ДОСТОЈАНСТВО УБИТИ НЕ МОГУ

Противници се виде голим оком и скоро свакодневно довикују. Непријатељ пуца без икаквог правила из митраљеза, снајпера, противавионских митраљеза типа "бровинг"... Послије тога читавим предјелом завлада стравична ратна тишина. Страшнији звук не постоји нигдје на земљи.

На брду **Велиш**, између Стоца и Љубиња гранате су разориле сваки метар камене и оскудне херцеговачке земље. Пало их је на то узвишење и око њега на хиљаде. Српски борци се одавде довикују са својим противницима. Од бункера до бункера, са бријега на бријег, свега је нешто више од 800 метара. Противници се виде голим оком.

Послије довикивања редовно услиједе рафали. Пуца се из митраљеза, противавионских митраљеза типа "бровинг", снајпера... Минобацачка граната често задими на једној или другој страни. Након пола сата или сат све се опет смири, а читавим предјелом завлада стравична ратна тишина. Страшнији звук не постоји нигдје на земљи.

На најистуренијем бункеру на Велишу затичемо неколико српских бораца. Утврдили су се што су боље могли. Командант њихове јединице, пуковник **Обрад Вучковић** је то изричито захтијевао, истичући то као један од основних предуслова за очување положаја.

Командир смјене на Велишу водник И класе **Братислав Копривица** прича:

"Нема правила, пуцају и ноћу и дању. Овдје се мора бити максимално опрезан. Вребају сваки покрет. Нису тек тако борци Велиш прозвали "брдо смрти". Усташе немају обзира ни према чему.

Радош Вујовић из Билеће, тек стасао момак, већ је прекаљени ратник. Говори тихо, полако, без узбуђења и нервозе, како се у посљедњој великој непријатељској офанзиви на Велишу од грмљавине граната ништа није чуло, а од дима ништа видјело. Био је рањен, али положај није напустио читавих шест сати. Није хтио оставити другове. И тек кад је Велиш одбрањен пошао је у болницу. Мјесец дана је лијечио ране, а онда опет назад на Велиш. И сад носи два гелера испод лијевог плећа. За њега је то све нормално. Није чак сматрао за потребно ни да то исприча. Учинили су то његови саборци.

На питање зна ли кад ће се рат завршити одговара: "Не знају то, Бога ми, ни они који су рат започели, знам једино да ћу Велиш бранити, ако жив будем, до задњега."

С вјером у побједу

И остали борци браћа **Миленко и Жарко Кисић, Мирослав Илић, Милодраг Бољановић, Здравко Илић** кажу да се Љубиње, Билећа, Требиње и читава српска Херцеговина не бране у тим градовима него баш овдје.

Мирко Кокољ, младић од 22 године прича о великој непријатељској офанзиви средином новембра:

"Било је тих дана много тешко. Имали смо на овом брду Копривица три мртва и девет рањених, али положај смо очували и то је најважније."

Борци са Велиша причају да су их усташе у тој офанзиви успјеле изненадити и попети се на бункер у који су се склонили од артиљерије. Услиједио је јуриш бораца из позадине на челу са командиром јединице капетаном Беном Поповићем и непријатељ је протјеран.

Не заборави, кажу борци са Велиша, написати да су нам минобацачлије Миша Вучинића пуно помогли. Увијек су невјероватно прецизни. Захваљујући у доброј мјери и њима Велиш није пао ни послије шест великих пјешадијских напада, уз десетине мањих које су хрватско-муслиманске снаге предузеле у посљедњих шест мјесеци. Многи од нападача су поход на ово брдо платили главом.

На самом положају влада беспријекорна дисциплина. Другарство је у овој јединици, кажу сви, светиња. Рањени друг се не смије оставити и то је постало правило.

Мало даље од ове јединице су тенкисти. Нису ништа лошије утврђени, ни мање одлучни да одбране своје положаје.

Ту су поручник **Пеко Вујовић**, командир јединице, **Вељко Ијачић, Бранимир Вујовић, Ненад Милићевић, Тихомир Алексић, Зоран Вукоје, Рајко Глушац** и други **Вељко Ијачић** је из села Опличићи у Дубравама. Своје родно село и читаве Дубраве може до миле воље посматрати са овога виса између Стоца и Љубиња. Црвене се у даљини кровови и бијеле фасаде кућа, а он прича:

"Никад ни слутити нисам могао да ће ми Опличићи бити тако близу, а тако далеко. Потресем се из петиних жила кад погледам доље. Кад бих сад могао у своје село као да би се поново родио. Дао бих не знам шта да сад пођем својој кући. У Опличићима је љетос пуних двадесет дана стално нешто горело. Вјерујем да није остао читав ни српски кокошињац. Али, ипак, у мени тиња вјера да ћу се једном вратити у Опличиће, па макар и под шатором становао."

Херцеговци су када треба чвршћи од камена

Мрзне земља, камен и дрво на бури у хладном каснодецембарском дану. Хладноћа стеже. Ови млади људи се грију на властитом убјеђењу да, упркос пријетњама из читавог свијета, имају право на своје српско име, част и достојанство.

Шћепан АЛЕКСИЋ

(Наставак са стр. 13)

Пресијећи линију одбране, ставити снаге на релеју у окружење, имати Семберију на длану, јер овдје се брани Семберија, а не како то мисле Семберци додаје Бато.

- У реду - каже командант Деспотовић - брзом топовском и минобацачком ватром по њима! Мета: прва линија дрвећа, ту су им и ровови. Опет фанатици наваљују. И опет их Бањ брдо неће. Није им доста?

- Минама изровити земљиште на рубу шуме - командује пуковник Гаврић, начелник штаба Источнобосанског корпуса. Невјероватно, испадају из ровова у ваздух. Чују се крици. А онда су коначно кренули у бјежанију. У том паничном бијегу, као шлаг, дошло им је и минско поље лукаво постављено на периферији шуме према Сељубљу. Још један неуспјех фанатика и још једна побједа Славонаца и другова. Наравно, то је и уприличено на телевизији. Разбијени **"џамијски голубови"**, заплијењено доста страног наоружања, муниције, хране. Остали су и њихови мртви, што им иначе није својствено, али је зато, очигледно, дотучен.

Слабо сунце још се није испентрало на Мајевицу, још сати је остало до мрака и било је времена да се то све прослави. Одмор ником није падао на памет, ова успјешна битка за Бањ брдо је јача од умора. Командант Деспотовић није могао скрити изливе задовољства компјутерски испланиране акције и одао признање врсним момцима одлучног ударца, као и увијек.

ТЕОЧАК - ДРУГИ ПУТ

На **Цемату**, према Теочаку, изнад Прибоја код језера Растошница, стигосмо **Слободана Бабића**, како рече деветнаесто годиште, рањен три пута у оном рату, десну руку не може баш најбоље ни да испружи, а опет оде често на положај кад га одвуку, јер га ноге због астме, не носе баш најбоље.

- Ево, јутрос видите не престаје. Кућа ми је овдје изгорела, к'о и све остале. Изгорела, синко, у оном рату, па ево клетави и сада. Све Теочани направише. И онда и сада. И ће чеш с њима живит? Не знам, вала, дјецо!

Семберија: На путу према положају

Полако даље идемо са чика Слободаном кад из шуме испаде један борац.

- Је л', какво је стање, ово јутрос нешто гадно? - пита чика Слободан.

- Добро је, добро - одговори борац.

- Ма то ме не интересује, шта је са њима, тучете л' ви што?

- Ја шта, чича, него тучемо.

- Одакле си ти, синко, нешто те не познам?

- Нисам ти ја одавде, из Семберије сам ја - одговори борац.

- Слага ми, вала, виђосте л' ви ово, овај ми није неки борац. Како његово ударање, чим се он некуд около шуња. Идемо ми напријед!

Легла магла по јаругама, растаче се. Борци кажу сад ће бити боље, не смију ни они онда да нападају. Испоздрављасмо се са групом бораца, неке познајемо још од раније са других положаја. Дошли и они, веле, да помогну овдје, јер није лако ни Мајевичанима, нема ни њих довољно, а доста их је и искрварило. Треба помоћ, сви смо ми браћа Срби ма гдје били - помало љутито ће **Бајо Србин**, добровољац још од почетка, који је послије Славоније дошао овдје. Нађе се однекле и један фртаљ "мајевица-чиваса" за једно зимско загријавање. Добра! Одмах су се утркивале приче о нетом протеклим догађајима. Навиру сјећања. Слике погинулих замрзавају се пред очима. Свако има неког кога нема. Сви се сукобисмо очима. Забрзаше уздаси. Видио се јасан говор њихових очију да ће их осветити баш овдје на Теочаку и Снијежници. Само док наш **Црни** приздрави, даћемо им њихову државу, у хору борци одговорише. Доста је њиховог зулума на овом подручју. Доста је њиховог мучења и клања!

Ваздухом су опет мирисали дах неизвјесности и опасности. Гледали смо брежуљке Мајевице у црној свили сумрака. Остала брда, некад наши положаји, отпловили у даљину, али за кратко, кажу борци.

И у јеку затрчавања поновне вечерње борбе, док кашљу митраљези, док гранате бљују смрт, за безбједан повратак крену с нама капетан **Рашета - Раде Мијатовић**. Уцијењен од тузланских власти и огорчен неким стварима не може да сакрије своја осјећања.

- Видите нешто, у Пожарници је срушена црква. Пожарница је била српска од како је живих људи. А сад тамо Србина нема!? А погледајте ову џамију у Теочаку, Снијежници, Јањи, Бијељини, све су оне читаве. Е, сад видите шта они нама раде, а шта ми њима! Нико то неће да види, и ти то џаба пишеш.

Јоле ПЕТКОВИЋ
Фото: Б. Милошевић

Са лица места

ОДБРАНИЋЕМО СВОЈЕ

Каква је то војска? Одакле толико чврстине? Какав је тај командант? То су само нека од питања која море и преокупирају усташко-муслиманске главешине а посленике писане речи све више инспиришу и нагоне пут Источне Херцеговине. Ако се већ зна да неколико углавном сиромашних општина успешно бране и ратују са две агресивне државе, заиста долазимо до закључка да је снага и моћ ових људи надчовечанска.

Какав је иначе ред, најпре се запутисмо у команду Херцеговачког корпуса. Изгледа, случај је хтео, да најпре сретнемо чемпресно витку и анђеоски лепу девојку. Потписник овог текста намах занеме а зенице рашири. За трен га и комплекс обузе. У родном месту, сељани га сматраху стаситим и вишим младићем. Уистину, није више тако млад, али одкуд је данас тако сићушан?

Заокупљени стасом и плетеницама узпутне пролазнице, стижемо код команданта Херцеговачког корпуса. Људска природност, каква се само пожелети може. Стасито складне грађе, у свему умерен, генерал Радован Грубач, напросто плени саговорника. Мери сваку изговорену реч. Хвалоспев не трпи. Све успехе приписује борцима и својим сарадницима. О себи ни речи.

Ипак, из истинске скромности исијава даровита мудрост, војничко знање и визионарско умеће. Уосталом, досадашњи успеси на бојном пољу то најбоље говоре.

Ето, то је само скица за портрет команданта Радована, кога у одсутном тренутку дозва дух завичајник. Ипак, да забуне не буде: дипломирани инжењер и магистар ратне вештине, Радован Грубач је само челник, по много чему специфичне, високо образоване а надасве способне команде, која осмишљује и руководи операцијама на херцеговачком ратишту. Исходи многих бојева и борби то најбоље потврђују. Ако свему додамо да су ти људи из команде до избијања сукоба, углавном живели и радили ван родне груде, онда није тешко закључити о каквим патриотама је реч.

Разговори у командантовој канцеларији кратко трају.

- Ако желите да сазнате нешто о борцима необичне снаге и неуништивог морала, кренете на линију сукоба - прекрати разговор генерал Грубач и похита у обилазак неког од ратишта на фронту дугом преко 500 км.

Никаква нас сила неће разогњиштити

Опседнут рационалношћу и једноставношћу, већ сада славног команданта, просто налетех на људескару, где за трен само видех да су му рамена изнад моје главе. Видевши моју збуњеност (и чуђење), први открави разговор младића поред теренског возила.

- Сигурно је из Гацка - рече возач Ћук. Има их и виших, прави горостаси, а какви су тек борци...

Змијоликим путељком, што су га недавно у кршу и камену направили инжињерци, грабимо ка одредишту. Успутно сусрећемо само неколико старица и покоје стадо, снежно белих праменки.

- Где су пастири? - прозбори неко са задњег седишта.

- На фронту - кратко одговори возач Ћук. Сви који могу да носе оружје, налазе се на положају - поносно додаје младић за воланом.

Тамо негде, на путу Љубиње - Столац стижемо у зону борбених дејстава. Последице артиљеријских напада видљиве су на сваком кораку. Готово сваки квадратни метар је преоран минобацачким минама или артиљеријским пројектилима. Гелерима унакажено дрвеће као да пркоси свакодневном злу.

На пушкомет испред нас је Столац. У њему и око њега су усташко-муслимански бојовници. И, не само они. У недавним борбама заробљено је или послато у "рај" доста страних плаћеника, посебно фанатичних муџахедина.

Коначно стижемо на прву борбену линију. Из добро утврђених заклона вире само цеви, оруђа свих врста и калибара. Око ровова и саобраћајница дубоко у земљи и камену, праве подземне одаје. Понегде камено-земљана покривка достиже дебљину и до неколико метара.

- Скоро су нас усташе гађале вишецевним бацачима ракета - казује водник Тихомир Алексић из Билеће. Погодили су и неколико склоништа, а никоме ни влас са главе није фалила - додаје Тихомир.

- Ми смо овде тако утврђени и одлучни да уништимо вишеструко јачег душманина - готово у једном даху изусти Бранимир Вујовић. - Жегуља никад неће пасти. Никад нас нико неће разогњиштити...

Мало подаље, на једном пропланку, за ратне услове, готово необичан призор. Из гусала пуковника Недељка Попаре разлежу се танани звуци. Потом следи песма о јунаштву минулом и овдашњем. Доктор војне социологије, као прави гуслар и певач Недељко, поред осталих обавеза, нађе времена да борце на првој линији осоколи, развесели и забави. радо је виђен и тражен гост у свим јединицама Херцеговачког корпуса.

Србе више неће бацати у јаме

Док обилазимо добро утврђен положај, капетан I класе Недељко Самарџић стално нас подсећа на опрезност.

- Иако је примирје, усташе то не поштују - прича Недељко. Све чине крајње лукаво и из потаје. У њиховим јединицама је општи хаос. Изгледа да нико никога не уважава. Чујемо их ноћу како се свађају и псују. Ипак, њихови снајперисти не спавају - додаје Недељко.

- Не спавамо ни ми - скоро љутито се умеша у разговор момчина појаке грађе, чврстих вилица и упадљиве косматине. Док сам ја нишанџија тенка, усташа овде неће проћи - представи се Мирослав Попадић из Билеће.

То исто потврдише Душан Готовина из Дубраве, Марко Надаждан из Пребиловаца, Милорад Шакотић из Билеће, Радослав Влачић из Требиња и многи други борци. Сви су они прекаљени горољомници са богатим борбеним искуством, увек спремни да живот положе за достојанство и част Херцеговине.

- Ено, видите како горе српска села изнад Стоца - говори и показује руком Марко Надаждан. Усташе то чине

Генерал Радован Грубач

свакодневно. Желе да утру све што је српско. Ипак српство се не може ватром уништити. То нису успели ни у другом светском рату. Од 20 укућана, једини је тада преживео мој отац. Уосталом, сами знате каква је судбина Пребиловаца онда, а и данас. Пре рата сам имао све, а данас имам само ову пушку - додаје Марко.

У редовима Херцеговачког корпуса боре се тек стасали момци, средњовечни људи и борци оседеле власи. Сви у истом строју, сви са истим циљем: - бранити и одбранити своје. Херцеговцима туђе не треба. Али своје неће дати, макар то био камен - љутац, камен - станац или камен померник. За њих је сваки камен - свети камен.

Међу голобрадим младићима стасом и гласом, издваја се наочит, бркат и строгоок капетан.

- Драгослав Милић, пензионисани геометар из Требиња - благо нагнут представља се капетан Драгослав. Иако је превалио 60-ту, одмах након формирања Требињске бригаде, без позива, похитао је у њене редове. Он је у команди бригаде "девојка за све". Ради као оперативац, позадинац, обавештајац... Поседује смисао за хумор, уноси ведрину и добро расположење. Познаје сваку стопу источне Херцеговине коју је уздуж и попреко више пута премерио. Учествовао је у вађењу костију страдалника у Пребиловцима, из јаме Пандурица, јаме Јагодњача...

- Србе више неће бацати у јаме - казује Драгослав. - Доста је било. Овога пута геноцидна 1941. се није поновила. Боље је часније погинути на фронту од беспомоћног суноврата у јаме безданице. Јаме су наша светилишта и отрежњење. Наук за свагда...

У команди Билећке бригаде, домаћински нас дочекује командант, пуковник Обрад Вучковић. Висок, кошчат, прави Херцеговац. Наочит пуковник и доказани војник сократовског разума је до овог рата мирно проводио пензионерске дане. Агресија и насиље над његовим Херцеговцима, примораше га да поново обуче војничку униформу. Акумулирано знање и искуство сада вешто претаче у ратну праксу.

И поред нашег настојања да пуковник посебно истакне неког од старешина и бораца бригаде, он кратко одговара:

- Свако овде ради оно што најбоље зна и уме. Сви припадници бригаде то зналачки чине и улажу напоре достојне дивљење и хвале - додаје пуковник Вучковић.

Казивање о храбрим браниоцима Херцеговине је само покушај да се донекле да одговори на питања из поднаслова овог текста. Причи, наравно, овде није крај. О фронту дугом преко 500 км, заиста, тек предстоји много да се каже. Многе приче крију се у душама црно одевених жена, прерано стасалих сирочади и неустрашивих бораца Требиња, Билеће, Невесиња, Гацка, Фоче, Калиновика...

Ето, и то је слика и цена наметнутог рата коју плаћају и стојички подносе храбри браниоци Херцеговине.

Звонимир ЖИВАДИНОВИЋ

Власник фото-студија "Фото-Беба"

МИЛЕНКО МИЋИЋ

из Лознице је бесплатно као свој прилог израдио фотографије за наш Лист и том приликом Редакцији листа "Српска Војска" поклонио један фотоапарат.

Tel. 015/83-645

foto „BEBA"

15300 LOZNICA

Бањалука

ОСНОВАН ВАЗДУХОПЛОВНИ САВЕЗ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

*** За предсједника изабран Остоја Марјановић, а за потпредсједника пуковник Угљеша Пеулић**

У присуству господина Златка Келечевића, помоћника министра за образовање, културу и физичку културу Републике Српске бројних гостију и делегата аероклубова у Бањој Луци је одржана Оснивачка скупштина Ваздухопловног савеза Републике Српске.

Превасходан задатак и основни циљ новоформираног савеза је да обједини и организационо-програмски усмјери све ваздухопловне организације на подручју Републике Српске која су због познатих околности биле препуштене махом саме себи. Упоредо настојећи да избјегне и превазиђе досадашње слабости бивших ваздухопловних савеза републике БиХ и Југославије већи дио делегата на Скупштини највише времена у расправи посветио је тој теми.

Послије усвајања Уговора о формирању Ваздухопловног савеза Републике Српске, те новог Статута, предложени су и изабрани предсједник и потпредсједник Савеза као и Надзорни одбор.

За предсједника Ваздухопловног савеза Републике Српске једногласно је изабран Остоја Марјановић, досадашњи предсједник Аероклуба "Прва партизанска авијација" из Приједора а за потпредсједника делегат Команде В и ПВО Војске Републике Српске пуковник Угљеша Пеулић. Такође је закључено да сједиште нове асоцијације ваздухопловаца наше Републике буде у Бања Луци.

Ж. Ш.

Са грчким новинарима у Републици Српској

МИ ЖЕЛИМО САМО ИСТИНУ

"На просторима БиХ против српског народа води се свети рат - џихад. Српски народ је изложен великом политичком, медијском и економском притиску како би се приморао да поклекне и прихвати рјешења мимо своје воље. Без обзира на све те притиске у Републици Српској је одржано 20 скупштинских засједања. Република Српска има јасно дефинисану извршну власт, успостављену правну државу, властиту валуту и оружане снаге. Српски народ војнички стоји изузетно добро. Војска Републике Српске је успјела ослободити преко 75% српске територије и заштитити око 80% српског становништва." Овим се ријечима, између осталог, министар за информисање Републике Српске, **Велибор Остојић**, обратио већој групи представника грчких средстава информисања на конференцији за штампу одржаној у Бијељини. У рату се ипак доста тога мора и видјети. У пратњи министра Остојића, епископа зворничко-тузланског **господина Василија и оца Филарета**, човјека који је стални путник на стазама хуманости, грчки новинар полазе **према Посавини**. У посљедњем тренутку ускачем у аутобус.

"Коридор"

На излазу из **Брчког** дочекује нас табла са натписом "ратна зона". Нескривено задовољство, али и примјетан страх јасно су се оцртавали на лицима присутних. Пред нама је био "Коридор". Отјелотворење вјечитог нагона и жеље за повезаношћу са матицом Србијом. Пут који значи живот. Пролазимо понтонски мост. Сава је близу. Опасно. Близу су и хрватски положаји. Маглу сам одувијек мрзио. Сада јој се радујем. Возач ми говори: "Не плаши се. Ваљда нисмо толики баксузи да баш нас погоде". Људи навикнути на свакодневну опасност имају сасвим јасну логику. "Не плашим се", одговорих му призивајући у себи још већу и гушћу маглу.

Грци неконтролисано устају и аутоматски се враћају у сједећи положај. Кроз густу маглу извирује неколико порушених кућа. Рушевина је све више и више. Слика је све стравичнија. Све ово што се изнанада појављује и нестаје у ствари је упечатљив знак отпора и посљедњи покушај ослобађања. Жеља за самоодржањем једног народа била је велика. Сила привлачења, незадржива. Овде као да је све то једноставно протутњало. Закључујем да улазимо у неко густо насељено мјесто. **"Ово је Модрича"**, обраћа се преводилац грчким новинарима. У Модричи раније нисам био. Чини ми се да ни сада нисам ту. Ово више није Модрича али она то поново постаје. Протјерано српско становништво се вратило, а и даље се враћа у овај град, тачније у оно што је од њега остало. Остало је мало и модричких Срба. Заустављамо се испред порушене православне цркве. Куће су у рушевинама, али се црква поново гради. Овим се вандалским чином хтјело срушити и нешто више. Грци то знају.

У близини Оџака сусрећемо двојицу српских бораца. "Боримо се за слободу српског народа. Очуваћемо овај коридор који нас спаја са нашом матицом. Ми, борци, спремни смо на рјешавање сукоба политичким средствима. Уколико до тога не дође, ми ћемо се борити и даље, јер другог избора немамо", поручује Грцима борац **Младен Суботић**. Његов друг **Милан Митровић** показује слику близанаца. "Жена ми се породила у шуми, под буквом. Хтјели су да нас истјерају. Вратили смо се и ту ћемо и остати. Правда ће сигурно побиједити. Правда смо ми."

Болница на крају града

Одлучили смо да се вратимо у Брчко. Маглу је већ одавно замијенио мрак. Ноћу је, ипак, опасно путовати, рекох то онако за себе. Грци су спавали. Приближавали смо се насељу Грбавица. Из неке чудне опуштености тргнуше ме оштри рафали. Колона је морала стати. "Ела, ела, григора", чули су се повици оца Филарета. Заклон смо потражили у близини једног објекта. Полицајци из пратње нам саопштавају да се у овом рејону муслиманске диверзантске групе често покушавају пребацити на српску територију. Штектање митраљеза помијешало се са зујањем тв-камера. Мрачно је и ништа се не види. Пуцњава је коначно престала.

Возећи се са угашеним свјетлима стижемо у ратну болницу у Брчком. Начелник болнице доктор Драган Нинковић нам говори да се болница налази у рејону ратних дејстава о чему је свједочила и њена околина. Муслимани и Хрвати ријетко су пропуштали прилику да отворе ватру по овом, према међународним конвенцијама, заштићеном објекту. У једној болничкој соби прилазим рањеном српском борцу. Метак му је, приликом једне акције, просвирао натколеницу. Новинари снимају, а Ђорђе им говори: "Реците Европи да нас оставе на миру. Ми нисмо агресори. Они би нас све побили да им се не супротстављамо". У сусједној соби налазим Микић Иву, припадника ХВО-а. **Доктор Нинковић** објашњава да је нађен тешко рањен у рејону Видовица. Српски борци су га донијели овамо. Изгубио је много крви. Двадесетшест часова љекари су се борили за његов живот. "Дали су ми пушку и рекли да четницима жив не смијем пасти у руке. Иако знају гдје сам за мене се не интересују. Инвалид им више није потребан", са дубоким разочарењем говори Иво. У болници има и доста цивила. Углавном су то дјеца, жене и старци. Сви су страдали од непријатељских граната. Ана Алевра, грчка новинарка, дубоко потрешена оним што је видјела, збуњено говори: "За све нас ово изгледа као хорор филм". Новинар Канала 3 додаје: "Не бих волио да све ово видим у својој земљи. Грчка јавност је, за разлику од других земаља, ипак доста добро информисана о рату у БиХ. Наши извјештаји још више ће избистрити ту слику".

Поздрављајући се са колегама из Грчке зажелих им пријатан боравак у Републици Српској. Ово је тек њихов први радни дан. У условима јако израженог пропагандног дјеловања страних средстава информисања са јасним циљем да се сатанизује један народ, свака посјета новинара који настоје пружити објективну слику о борби српског народа увијек је добродошла. Јер мјесец изнад Босне већ одавно није више пун.

Александар Саша ПЕТРАНОВИЋ

За мене постоји само путовање путевима који имају срца. Туда ја путујем, и једини достојан изазов је да се тај пут пређе сав, до краја. И туда путујем, гледајући, гледајући без даха.

К.К.

Исповијест свједока сарајевског пакла

ШЕСТ ЗАТВОРА МИРКА ГОРАНОВИЋА

У екипи за патњу их је по петорица; двојица ударају ногама и песницама, један палицом, а преостала двојица у затвореника увијек држе уперене пушчане цијеви

Мирку Горановићу, педесетчетворогодишњем Илиџанцу, требаће доста времена да среди утиске и присјети се свих патњи и страдања од почетка рата па до краја октобра, када је, као заточеник муслиманског затвора радећи на изградњи моста, код Соколовић Колоније рањен, и уз помоћ УНПРОФОР-а превезен у српску болницу Касиндо, дочепавши се тако слободе.

Само сазнање да су га муслимански бојовници чак шест пута затварали изазива страх и нагони на помисао да је Мирко Горановић прошао бројна мучилишта, ишао из пакла у пакао.

"Ја ћу", почиње Мирко, "26. октобар славити. То је мој други рођендан. Јест, сад сам рањен али дочепао сам се и слободе. Радио сам као затвореник на изградњи моста Бутмир - Соколовић Колонија. У непосредној близини пала је граната. Једно парче ме је погодило. Одвезен сам УНПРОФОР-овим транспортером у Касиндолску болницу."

Био је то Мирков спас, крај вишемјесечним страдањима и голготи коју је претрпио. У болници се брзо опоравио.

"Шест пута сам био у муслиманским затворима. За то вријеме безброј пута су ме, као и све Србе-затворенике, тукли, непрестано пријетили, вријеђали", говори Мирко.

Детаљније се присјећајући једног од затвора у Соколовић Колонији, у коме је подуже боравио, износи:

"Затвор се налази у самом центру овог насеља, код самопослуге у првој стамбеној згради. Смјештен је у подруму, на спрату је полиција, а у непосредној близини је и сједиште ХВО-а. Ту је и кухиња. Све је добро чувано."

И Храсница има неколико затвора. У једном од њих боравио је и Мирко.

"Сјећам се, 20. јуна одведен сам из затвора у Соколовић Колонији у затвор у Храсницу", казује Горановић. "Тај затвор смјештен је у просторијама атомског склоништа, у непосредној близини два небодера под називом "Суљо и Мујо". Тамо је пакао за Србе. Свакодневно туку. У екипи за патњу их је по петорица; двојица ударају ногама и песницама, један палицом, а преостала двојица у затвореника увијек држе уперене пушчане цијеви."

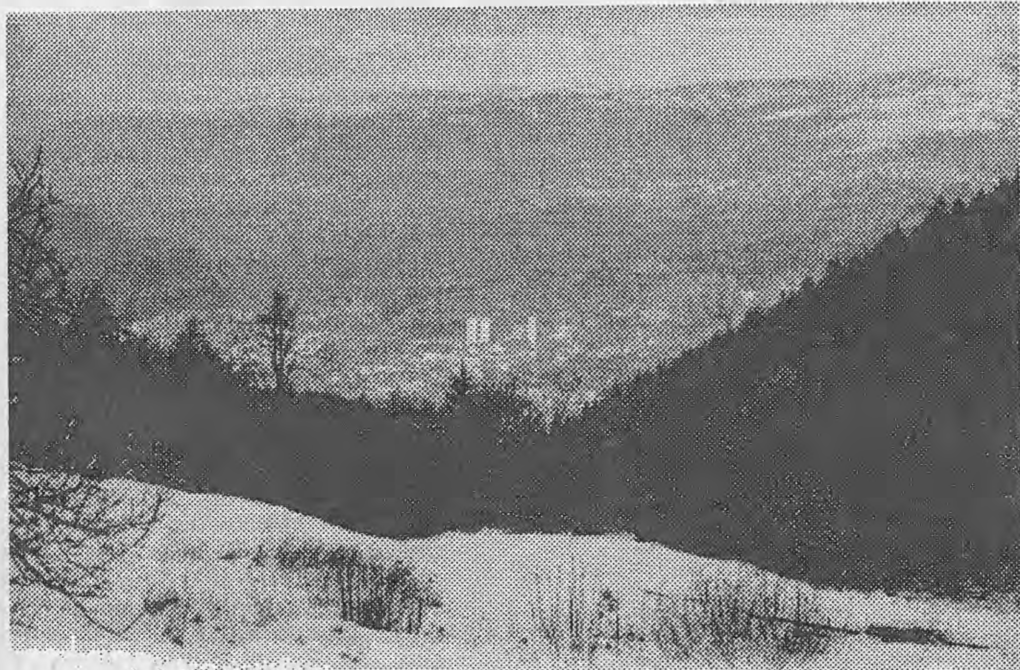
На овакав начин страдали су многи Срби, а Мирко се присјећа само неких од њих. Тако су, каже, страдали један **Михајловић** и **Драшковић**, чија имена не зна, тако је страдао и Борко, чијег се презимена, опет, не сјећа.

Управник овог затвора је извјесни Хусо Санџаклија.

"Ипак, највише зла наносили су нам извјесни Заим, бивши конобар ФАМОС-а, и Сенад Гаџо, родом из једног од села са обронака Бјелашнице", саопштава Мирко. Њихов начин мучења Срба састојао се у томе да кољенима ударају жртву у грудни кош и леђа, све док им не досади. Ништа бољи нису били ни извјесни Фарук од Вишеграда, па Рашид и неки Нећко."

Сјећа се Мирко још неких детаља тамновања по муслиманским затворима од Соколовић Колоније до Храснице, страдања и патњи. Баш као и сви они који су прошли злогласна мучилишта и из њих понијели вјечне ожиљке.

М. НОГО

Сарајево: Подруми ипак не могу сакрити сву голготу кроз коју пролазе Срби заточени у овом граду

Свет не жели да зна за силовање српских жена

ЛАЖИ ГЕРМАНСКЕ ПРОПАГАНДЕ

Још од јула месеца српска страна евидентирала је и обавештавала светску јавност о бројним злоупотребама српских жена, силовањима над њима, формирању логора за производњу јањичара, отварању јавних кућа у којима се налазе Српкиње, али се није ништа подузело да се то спречи. Напротив, произведена је сасвим нова кампања где су за такве нељудске поступке оптужени Срби. Светској јавности су предочаване потврде о привођењу Српкиња, купони за јавне куће, али то, очито, никога није интересовало, јер је у питању била српска жена.

Када није се успело свет убедити са ваљаним аргументима са концентрационим логорима, етничким чишћењем и масовним гробницама, у програмираној кампањи се кренуло према жени, која је одувек изражавала симбол неповредивости. Значајнији првенац у тој области имао је хамбуршки лист **"Штерн" у броју 47**. а детаљније у **броју 49. од 26. новембра**, дајући свој приказ силовања око **50.000** муслиманки на готово 8 ударних страница, што је хтели или не, морало произвести осуду светске јавности, пре било какве провере података.

Одмах за њим слично је урадио и хамбуршки **"Шпигл"** који је своје извештаје лоцирао на одређене просторе, углавном Трнопоље, дајући исповести многих "силованих" жена. Он је успио и да "подигне" број силовања на **60.000** што је, сложићете се, импозантна бројка. Имајући на уму, како се каже, да су све те жене силоване од стране 2-30, наводно, српских војника, испада да Срби нису ништа радили протеклих месеци већ само силовали муслиманке, што је крајње неозбиљно и неприхватљиво!

Немци као носиоци пропаганде

Већ је познато, да је Немачка била покретач осуде Срба за силовања у ЕЗ, што је, потом, резултирало доношењем Резолуције Савета безбедности, 18. децембра, под називом **"Осуда бруталности према женама у Босни"**. У Резолуцији се каже да је највећи број силованих жена муслиманске националности, због чега је и формирана специјална комисија, која би требала Савету безбедности поднети извештај, само је питање, да ли ће ту наћи места бројне српске жене које су задржаване силом у јавним кућама Травника, Горњег Вакуфа, Бугојна, Сарајева, Витеза, Зенице, Завидовића, Тузле и бројних других места? Хоће ли комисија наћи стотине српских жена за којима се безуспешно трага месецима, а које су из Посавине одведене у јавне куће и борделе Хрватске и неких западних земаља? Шта је са бројним силованим женама из Цазинске крајине? Шта је са логорима за производњу јањичара у Завидовићима, Зеници, Тешњу и Маглају о којима је писала југословенска штампа још августа месеца?

Тачно је да српске жене то проживљавају са тежином и горчином и нерадо о томе причају. Међутим, сигурно ће подаци **Психијатријске клинике "Лаза Лазаревић" у Београду** и бројних других клиника бити најбоља потврда, ко је како у овом рату поступао са женом.

Највише је оптужби за силовања муслиманки у кампу избеглица у Трнопољу, иако се зна да је тај камп готово цело време био под контролом Међународног црвеног крста и да су ред у њему одржавали муслимански мушкарци. То су забележиле бројне камере западних земаља које сада ћуте!

Ипак, чуди, да су готово све изјаве око силовања муслиманки смештених у Загребу давали хрватски психолози, што говори о организованој акцији званичне хрватске власти да се бројне неаргументоване оптужбе непрекидно приписују Србима. У свим извештајима углавном су оптужбе за злоупотребе муслиманских девојчица од 12 до 17 година.

Оптужбе без доказа

Сама чињеница да се силне жене тако осмехују новинарима док разговарају о доживљеном насиљу, оповргава претпоставку да су оне силоване...

Репортер **Мартин Летмајер из** агенције **"Цолер Филм Продукшен"** обишао је наведена места у текстовима: Трнопоље и Добој и разговарао са мештанима, муслиманске националности о силовању муслиманских жена од стране српске

ZAPOVJEDNIŠTVO POZADINE
Bosanski Brod - Sijekovac

POTVRDA

Kojom se potvrdjuje pravo Interventnom vodu iz Zagreba da može iz-

ZAPOVJEDNIŠTVO POZADINE
Sijekovac kod Bosanskog Broda

POTVRDA

Potvrdjuje se pravo Interventnom vodu iz Sijekovca da može izvršiti privodjenje osoba ženskog spola Mijatović Dragice i Petrović Grozde u korist muškog spola.
Osobe će se privoditi u večernjim časovima a puštati izjutra kućama.
Privedene osobe biće tokom noći smještene u podrumu.
U slučaju opiranja dozvoljena je upotreba sile.

ZAPOVJEDNIK POZADINE
...ić Ahmet

Ове потврде западни новинари су имали у рукама: злочин за који треба судити и оне који то крију од свјетске јавности

војске, што су људи посебно оптужена **Захида Алишић** (за јавну кућу) са запрепаштењем примили. Како се сазнаје, прилог је емитован на њемачкој телевизији **АРД**, али то, очито, никога није посебно узбудило. Мартин се на основу сведочења лично уверио да **генерал Мекензи** из УНПРОФОР-а који је оптужен за силовање 4 муслиманске девојчице никада није ни боравио у Добоју, па тим, није ни могао починити такво дело. Његов телевизијски прилог гледао је милионски аудиториј, а пропаганда против српског народа се наставља, успркос таквом деманту!

Енглеска новинарка агенције ИТН, **Педи Маршал** направила је емисију, која је поред енглеске, заузела значајно место и у америчкој ТВ мрежи ЦНН. У њеном прилогу о силовањима говориле су углавном Хрватице - психолози, оптужујући Србе. На крају извештаја новинарке Педи Маршал увиђа се друга истина: "Према речима хрватских власти у Босни је силовано између 10.000 и 12.000 жена, али ни једна муслиманка није изјавила да је силована." Такав њен закључак јасно указује шта је истина и коме она уистину служи.

У међународној јавности непрекидно се одржава антисрпска пропаганда, која има за циљ да изазове војну интервенцију и тиме српски народ баци на колена. При том се измишљају бројне неистине, којима се жели одржати стални притисак на српски народ и његово потчињавање интересима католичког света.

Милован МИЛУТИНОВИЋ

Братунац

ДРИНА ОПЕТ КРВАВА

Тукли су маљевима, клали ножевима, спаљивали лешеве. Коначан биланс крвавог пира су преко сто убијених цивила, дакле сви одреда без пушке у руци и неспособни за било какву борбу. Десетине убијених Срба бачени су у Дрину, која је, опет, текла крвава...

Иако је дан био сунчан и за ово доба године необично топао, тог 15. децембра 1992. године свима се у Братунцу срце ледило а очи сузиле. Готово читав град сјатио се пред капије овдашњег Дома здравља, гдје су из часа у час доношени посмртни остаци мјештана Бјеловца, Сикирића и Вољевице, који су дан раније на свиреп и звјерски начин усмрћени, а потом измасакрирани на својим огњиштима. Муслимани из Сребренице, којима је само два дана раније пристигла помоћ Унпрофор-а, извршили су злочин незабиљежен у аналима било којег рата у историји човјечанства. По обичају, свијет је и овога пута остао и глув и нијем на стравичан покољ у братуначким селима.

Дан прије, дакле 14. децембра, изузетно јаке муслиманске снаге из Сребренице, предвођене **Насером Орићем**, кренуле су свом жестином на малобројна и незаштићена српска села **Вољевицу, Бјеловац, Сикић**, те неколико заселака који гравитирају овом подручју. Малобројне сеоске страже нису биле изненађене нападом, али ни издалека нису могле пружити отпор вишеструко јачем непријатељу. Када нису могли искалити бијес на српским војницима, солдати Алијине "војске" окомили су се на жене, старце, нејач... Тукли су маљевима, клали ножевима, спаљивали лежеве. Коначан биланс крвавог пира су преко сто убијених цивила, дакле сви одреда без пушке у руци и неспособни за било какву борбу. Десетине убијених Срба бачени су у Дрину, која је, опет, текла крвава...

Итекако је потресна прича **Славомира Филиповића** из села Бјеловац:

- Убили су ми све у кући - и оца, и мајку, и брата... Жена је покушала да бјежи, али је стигла само до Дрине. Кад је видјела да неће моћи утећи, бацила је двоје дјеце у ријеку. Син ми је имао седам мјесеци, кћерка три и по године. Послије се и она бацила у Дрину.

То је само једна од потресних прича које смо чули у Братунцу. Углавном, у овом нечувеном масакру страдале су комплетне породице, а муслимански бојовници нису имали милости ни према дјеци.

Доктор **Вељко Маћешић**, из братуначког Дома здравља, такође је запрепаштен:

- Видио сам много лешева, али овакав масакр никада! Не могу да схватим да је људска рука могла тако нешто учинити. Готово да нема покојника који, након што је убијен, није измасакриран, а многе жене су и силоване...

Дан након напада, јединице Војске Републике Српске ушле су у села која су муслимани напали. Призори су били стравични: куће спаљене, уништене, опљачкане, готово на сваком кораку велике локве крви... Иако су пружали изузетно јак отпор, муслимански бојовници морали су се повући. Српски борци, у јаком контранападу, вратили су непријатеља на почетни положај, а сви настрадали цивили су извучени и два дана касније сахрањени на братуначком гробљу.

В. КОВАЧЕВИЋ

Орашје

НАДОМАК СПАЉЕНИХ ДОМОВА

Орашки Срби су свој егзодус већ преживљавали, претварајући се, од угледних домаћина из Орашја, Гајева и Драгановаца, у бескућнике.

- Чета из Орашја изгнаних Срба, одмах испод српског засеока Гајеви код Видовица, брани Орашје од Орашја, јуришајући на своја остављена и оронула огњишта. Из ровова пуца видик на Орашје, на куће које су равно прије шест мјесеци напустили, вјерујући... као и све избјеглице, да ће се брзо вратити.

Прољеће 1992.

Згуснула се неизвјесност тих априлских дана у Орашју до стања у којем мора да прокључа или се распрсне, примјетна као у ведре дане дим из димњака орашке циглане, тешка као оловни облаци који доносе град и кишу. Јаз између Срба, с једне стране, и муслимана и Хрвата, с друге, постао је проглашењем независности БиХ, непремостив.

А ипак тог четвртка, 16. априла, кад је, ко зна од кога кренуо глас: Срби треба да напусте Орашје, нико у том дану није препознао тренутак одлуке. У аутомобилима или аутобусима, са кесом нужних ствари или без ње, устрашени од локалних хрватских екстремиста на излазном полицијском пункту, Срби су напуштали домове несвјесни значаја свога чина, праћени љутом реакцијом комшија муслимана.

- Зашто бјеже, нису угрожени, нећемо им ништа, шта ако ми желимо да босна буде независна, шта ако..."

Исте вечери мрачним орашким улицама корачали су наоружани људи у маскирним униформама, са знаком љиљана на рукаву, новим симболом територијалне одбране такозване независне Босне, и покоји устрашени пролазник, жељан да што прије зарони у какву-такву сигурност свога дома. Аветињску тишину запарало је: Партизан, Партизан! Десетогодишњи дјечак, несвјестан тишине око себе, обзнанио је побједу кошаркаша Партизана у шампионату Европе, и не добивши одговор на своје радосне повике, нестао у неком од мрачних пролаза. Ко зна, можда му је то био последњи безбрижан тренутак несрећне 92. године...

Наредног дана, 17. априла, прокључао је Босански Шамац. Како се показало касније, био је то званичан почетак рата у Посавини, хазардерске игре у којој су малобројни посавски Срби заиграли на све или ништа: опстанак достојан човјека или егзодус. Но, за орашке Србе у том тренутку, то је било безначајно, они су свој егзодус већ преживљавали, претварајући се од угледних домаћина из Орашја, Гајева и Драгановаца у бескућнике. У Орашје није било повратка. Статус сигурних талаца и хрватско-муслиманског робља замијенили су избјеглиштвом и пушком, на положајима тачно наспрам својих кућа...

Укључили су се тако у ријеку бескућника, са сличним ликом и причама, само из другог одредишта: Бановићи, Завидовићи, Лукавац, Тузла, Горажде, Срнице, Самаревац, Буквик, Шпионица, Градачац.... Звецкају кључевима непостојећих кућа, сањају како на прозорима лепршају чипкане или кончане завјесе, сјећају се празника и рођендана, мириса ружа испод прозора, скупљају нити ранијег живота, тражећи у туђим кућама и становима трагове изгубљеног постојања.

Пред зиму 1992.

Од савског насипа, дуж шумарака и њива, присавском равницом према Орашју, званом драгановачки полоји, већ шест мјесеци бјесне борбе. Пројектили свих калибара ору земљу која ове године неће из своје утробе даровати плодове. Изникао је само коров, и чичак који се заплиће у косе и качи за одјећу војника. Од прољећа, умјесто сјемена, прихвата недужна земља у своје окриље крв, крикове и сузе, слуша исповијести и клетве Посаваца, које зла судбина натјера да оставе своје њиве и плугове и прихвате алате који умјесто жита сију смрт.

Раскаљаним и скривеним путељцима који воде до ровова долазе и одлазе војници, а чета, из Орашја изгнаних Срба, одмах испод српског насеља Гајеви код Видовица, брани Орашје од Орашја, јуришајући на своја остављена и оронула огњишта. Смјену почињу сусретом са мртвим прозорима запаљених гајевљанских кућа, а кад се разиђе измаглица предзимских јутара, заболе их очи од слике попаљених и порушених драгановачких имања. Из ровова пуца видик на Орашје, на куће које су равно прије шест мјесеци напустили, вјерујући... као и све избјеглице, да ће се брзо вратити.

- Кад је бар тако добро не бих видио да кад ме занесу мисли, умор или несаница, учини ми се да је капија на дохват руке, само треба да устанем и уђем у своје двориште. Само да нисмо тако близу својих кућа, да их не гледамо, прича један Орашјанин показујући кључ: "од све имовине само ми је кључ остао, ко зна због чега гај још чувам."

Утихне ли оружје, и ако не дувају хладни вјетрови са Саве, развије се у рову прича, навиру сјећања. А најболније и најјаче у свијести урезан је излазак...

Радмила ЖИГИЋ

Симеун Романијски

ВИДРА

(Наставак из прошлог броја)

Те ноћи прочитао сам све што је новинар СРНЕ био прикупио о Јовану Бошко. И поново се живо заинтересовах. Одлучих да напишем причу о њему.

Сутрадан око 10 сати био сам у станици милиције, чији командир је био Бошко. Већ с врата ме запљуснуо непријатан мук, тишина коју је реметило само творизање неких невидљивих врата. Али кораци ходником се нису чули.

- Господину Бошку - рекох дежурном милицајцу.

Глават човјек, пуног лица и објешених бркова, с друге стране одшкринутог стакленог прозорчића, жмиркао је пут мене, али је изгледало да ме није чуо.

- Господине... - почех гласније.

- Чуо сам. Дођите сутра... данас му се мичите с пута - рече милицајац. Био је напрегнут, као човјек који вреба удаљене шумове.

- Будите љубазни... - почех енергичније. Али нисам успио да довршим.

Прво ме запљуснуо вјетар, онда сам чуо бијесне кораке и одмах затим угледао - траженог. Био је у истој маскирној униформи, и просто се, физички, могао осјетити бијес који је куљао из њега. Дубоко усјечена бора протезала се од корјена његовог замашног носа и, дијелећи чело попут ископаног рова, губила се у густој коси, која је и сама фрктала на све стране. Љутином потамњеле очи су сјекле, али нису ништа видјеле око себе. Бошко је просто излетио кроз врата, избачен ватром која га је носила.

Дежурни милицајац је нијемо, с поштовањем, гледао за њим.

- Шта се десило? - упитах.

- Ноћас је у акцији нашем човјеку нагазна мина разнијела стопало... Било гдје да загусти, нас вабну ко да смо роботи - рече потиштено. Говорио је себи више но што се обраћао мени.

Сутрадан сам имао више среће.

- Ипак си дошао - рече препознавши ме. - Не одустајеш?

- Не - рекох. - Никад.

- Ваља. То волим - одврати показавши своје зубало. Није дјеловало као осмијех, прије као режање. - Сједи - настави показујући ми дотрајалу дрвену столицу. - А ти, мала, немој да се превариш и да му скуваш кафу! - обрати се, затим, секретарици, која је била за писаћим столом у собичку пред његовом канцеларијом. - Овакви су научили да их мазе. Можда ће се наљутити па отићи прије него што га примим - дода мангупски. - Ако не журиш, сачекај који минут - рече, потом, намигнувши ми.

- Јеси ли увијек тако гостољубив? - упитах. - Златна особина Паљана.

Насмије се.

Док сам чекао, кроз затворена врата зачух његов љутити глас: "Наравно да ћу и њој, као и свим приведеним, одузети ствари... Тетка, реко и да не понављам више... Сиротица, сиротица, а није била сиротица кад је пљачкала робу по Грбавици, па сад развила шверц... Нека буде срет-на што је овај пут нећу затворити. А робу смо одузели. Капак. Ни рођеном ћаћи нећу дозволити..."

- Колико времена имаш за мене? - упитах, који трен касније, кад ме позвао.

- Колико треба.

Осврнух се око себе. Скромна канцеларија. Сто. Ормар с нераспакованим бунтовима папира за писаћу машину. Стојећа вјешалица, с набаченом милицијском шапком. И Јован Бошко с друге стране старог писаћег стола. Не гледа у мене, али ме, с времена на вријеме, окрзне погледом. Јаке шаке на столу, снажни прсти нервозно куцкају по излизаној плочи.

Листао сам биљешке Малог:

- Професионални полицајац - четворогодишње школовање, потом рад у саобраћајној милицији. Уз рад завршио Вишу управну, савладао јапанске борилачке вјештине. Од 1980. до 83. у специјалној јединици. Је ли тако?

- Подаци ЦИЕ? - упита. И први пут у његовом погледу спазих неку врсту респекта.

- Сад ја ислеђујем - одговорих.

Насмијао се, али кисело.

- Осамдесет прве учествовао у смиривању Албанаца на Косову. Тада схватио да ће букнути и у БиХ, али није знао када.

Ћутао је, намрштен.

- Гдје си то све покупио?! - упита пријетећи.

- СРНА све зна! Деведесет прве учествујеш у набавци оружја, наоружаваш Србе. Правите војне формације - водове, чете, батаљон. Вјежбе са људима на подручју Србије, потом и овдје на Палама.

- Скрати, писац!

- Прве барикаде, па борбе. Свуда те виђају, као да си дух... Требевић, Брус, Лапишница, Хреша, Црепољско - наставих да читам брзо, бојећи се да га не наљутим. - ... Командир си вода. Борци кажу да си немилосрдан, али правичан. Чиниш све да не дође до крви, али кад пукне, нема милости. Све ћеш урадити да заштитиш свог борца.

- Тако је код мене - рече једноставно. Ни трунчице лажне скромности, али ни хвалисања. - Извиђање, планирање, распоред војника, то је најбитније. Нема ништа штетније од гомилања... И дисциплина, наравно - рече. Обраћао се мени, али се чинило да говори сам са собом.

- Обучен си да радиш све са експлозивом. Сам постављаш минска поља...

- Посао као и сваки други - прекине ме.

- На Јарчедолима, на муслиманској територији, гдје си сам постављао мине, и оне противтенковске, био си изложен и њиховој и нашој ватри. Ту си зарадио и своју прву рану. Српски метак.

- Дешава се. Наши мислили дам сам Турчин.

- А јеси ли? - нашалих се.

Из њега провали смијех.

- Причају да, кад грми, сви који се нађу у твојој близини, бјеже од тебе као зечеви. Кажу да су ти рамена, руке, лице, још пуни жељеза... Је ли истина да си на Грбавици... мислим да се ради о Јеврејском гробљу...

- Не! - прекине ме. - Гробље је било раније. Ти причаш о Шанцу, иза Жељиног стадиона.

- И? - упитах брзо, надајући се да сам га, коначно, успио навести да сам прича своју причу.

- Шта "И"? И ништа. Тукли се. Жестоко. Али тако је то. Шта ту има интересантно за причу?! То је рат, господине писац - рече иронично. Уско лице, и смеђе очи, које су због нечег биле потамњеле, изгледали су као да је одсутан. О чему је размишљао? Је ли због нечега био љут?

- То с панциром! - покушах да га вратим и покренем на причу.

- Шта је с њим?

- Морам ли баш клијештима да извлачим сваку ријеч из тебе?

- Шта ту има да се прича! Ово је рат, човјече!... Оћеш кафу?... Мала - викне не чекајући мој одговор. - Једну турску за српског пишца... А та му је некидан била добра. Хм, пишац! Свака му част!

- Коме? Пишцу или мом пријатељу Миловану?

(Наставак у следећем броју)

Ранко ПАВЛОВИЋ

СОНЕТНИ ТРИПТИХ ЗА КРАЈИНУ

СВОЈА И ЈЕДНА

Равницом блиска матери земљи, а планинским врхом небу,
и шумовита и кршевита, и водоплавна и жедна,
увијек између два свијета а опет своја и једна,
окренута сунцу, звијездама, кућноме прагу и хљебу,

опружила се низ потоке и ријеке, родна и једра,
распојасала се долинама, прилегла по пропланцима,
разгранала се по шумама, разбашкарила присојима,
па тако, и мирна и пуна слутње, Крајина грије њедра.

Увијек у њој више споменика него живих јунака,
свагда јој једно око дјецу милује а друго на стражи,
љепоту свога цвијећа у грмље крије, јер стопа свака

земље јој прадједовске, знојем и врелом крвљу посвећене,
уз пчеле, поленом мами и оног што би глад да утажи
на туђој њиви и туђом погачом, газећи коријене.

ЖИЛИШТА

С облаком укорак Крајином крстарим,
он сунцу окренут а ја му у сјени,
рушевине срећем друмовима старим
који су у моје вене разуђени.

Корачам подруку с маглом влажном, густом,
разгонећи надом све прамен по прамен,
и успут поздрављам на пропланку пустом
кршни храст прастари, разгранат и стамен.

Је ли то коријен чворноватог дива
ил' дједова рука у тлу завичајном
што ме себи вуче у жилишта жива?

Осјећам, носе ме подивљали ати.
О, када ћу с тобом, кад ћу сам са собом,
укорак, подруку, Крајином шетати?

КОСТИ И СЈЕНЕ

Питому дивљач дивљи ловци лове,
замка одавно није оностранa,
Крајина је опет пуна болних рана
из којих крв света шкропи дјечје снове.

Костима предака млађе кости стижу,
још ни очврсле а већ поломљене,
по бојиштима корачају сјене,
тражећи себи сличнију и ближу.

Све нам узимају и још сјеме иштү
да га с коријеном заједно затру.
Али расковник ће нећи на згаришту

и столисник ће поново цвјетати.
Дубоко у земљи слутим дивљу ватру
која ће се у плам силни распламсати.

Шест мјесеци рада "Кола српских сестара" у Брчком

УБЛАЖИТИ НЕДАЋЕ РАТА

Крајем децембра 1992. - Уз скромну свечаност припаднице Кола српских сестара "Мајка Јевросима" из Брчког обиљежиле су шест мјесеци рада ове хуманитарне организације.

- Кад смо у јуну основали коло српских сестара, сви су нас гледали са подозрењем, није било разумијевања за наћу жељу да активно учествујемо у борби за слободу нашега народа. Многи нису ни знали шта је ова организација значила у историји српског народа. Али упорношћу и жељом да помогнемо прије свега породицама погинулих бораца и избјеглицама, разбиле смо сву невјерицу у наше искрене и озбиљне намјере, прича предсједница Кола, **Мила Сабојловић**.

За шест мјесеци рада, ова хуманитарна организација која окупља око 100 жена, учинила је много на ублажавању ратних страдања и недаћа на брчанској општини. Успјешно су организоване многе акције обилазак рањеника уз обавезне поклоне и колаче, прикупљање робе и хране за избјеглице, брига за дјецу, ратну сирочад, прикупљање кревета за болницу...

- Сада коло српских сестара помажу сви, од општинских власти до колектива брчанске општине и наших радника у иностранству. Помоћ пружају и мјештани брчанске општине који су сачували своју имовину. Професор Миодраг Сабојловић је за борце купио 3.000 кутија цигарета, каже Мила Сабојловић.

Поклони борцима дијељени су на првој линији фронта, са поносом причају припаднице кола српских сестара из Брчког, које су у задње вријеме заузете плетењем чарапа за борце, како би лакше пребродили хладне зимске дане који долазе.

Радмила ЖИГИЋ

Лијеп гест једног Власеничанина

БОЛНИЦА ДОБИЛА АУТО

Новопечени Власеничанин **Митар Радојчић**, иначе Мајевичанин из Ковачице, начинио је ових дана изузетно лијеп гест. Свој путнички аутомобил **"опел кадет" поклонио** је **Рехабилитационом центру у Власеници**, који дјелује при Болници Главног штаба Војске Републике Српске.

- Сасвим случајно, приликом посјете Рехабилитационом центру, сазнао сам да ова здравствена институција нема ама баш ниједно возило. Нисам се ни тренутка двоумио: одмах сам руководству центра понудио кључеве од свог "кадета" - каже Радојчић.

Наравно, људи из Рехабилитационог центра су поклон примили са захвалношћу, истичући да је он стигао у прави час. Било какво возило овој медицинској установи је свакодневно потребно, па ће убудуће своје надасве хумане задатке засигурно моћи лакше обављати.

Иначе, Радојчић већ три године ради у њемачком граду Улму, а до сада је у више наврата несебично помагао српским војницима и народу Мајевице, Семберије, Бирча... Тако ће, вели Митар, бити и убудуће.

У име особља Рехабилитационог центра, кључеве "кадета" преузео је помоћник начелника професор Милован Шотра.

Текст и фото:
В. КОВАЧЕВИЋ

Бањалука

МЛАДОСТ ДАРУЈЕ КРВ

У бањалучкој Гимназији 135 ученика одазвало се акцији добровољног давања крви.

Кап по кап. Кап по кап, хиљаду капи. Овако се зове акција коју је покренуо и води **"Глас српски"** у сарадњи са Службом за трансфузију Бањалуке.

А крви, те драгоцене течности, данас треба више него икада. Треба је храбрим борцима, браниоцима Републике Српске, онима који штите нашу слободу, част и достојанство. Овој хуманој акцији одазвали су се многи Бањалучани, а прије свих омладина. Као и много пута до сада најактивнији су били средњошколци.

Тим поводом посјетили смо бањалучку Гимназију и о овој, мало је рећи хуманитарној акцији, разговарали са **Михић Бојаном, Чарни Александром, Савић Ведраном, Ђаковић Николом и Ковачевић Ђорђем**, ученицима IV8 и IV9 разреда. Сви су они добровољни даваоци крви. Дали су по 150 млл, незамјењиве течности.

- Шта је бочица крви према људском животу, а наши борци жртвују своје животе. Да и ја дам неки свој допринос борци нашег народа за слободу, основни је мотив што сам дао крв, рекао нам је Ђорђе Ковачевић.

- Никад се нисам боље осјећао као тог дана, нити сам икада боље спавао од када је почео рат, каже Бојан Михић.

У бањалучкој Гимназији у акцији хиљаду капи живота учествовало је 135 ученика, трећег и четвртог разреда, здравствено и физички способних, подједнако мушкарци и дјевојке. Били су тужни они који нису могли из било којих разлога да дају крв. Своју помоћ у овој акцији дали су и ученици несрпске националности. Гимназијалци се надају да су се њихове колеге, остали средњошколци Бањалуке, такође масовно одазвали овој акцији и да ће брзо испунити "квоту од хиљаду добровољних давалаца". Надамо се да ће поменута бројка брзо бити испуњена, тим прије што су у овој акцији учествовали ученици **Металске** и **Пољопривредне школе**, те запослени у неким радним колективима и грађани по мјесним заједницама. Још нам ови младићи рекоше да су учествовали у акцији **"Помозимо борце на коридору"** и да је свако донио шта је имао и могао. Највише је сакупљено хране, одјеће, обуће, прибора за личну хигијену, ћебади, цигарета, чарапа... а највећа сатисфакција им је била захвалност бораца са коридора.

Иначе, примјетили смо у овој школи одлично обезбјеђење за које су заслужни ученици, професори и остала службена лица. Како нам рекоше од почетка школске године није било никаквих ексцеса. И једнима и другима желимо да у миру и радости проведу предстојећи зимски распуст.

С. ПОПОВИЋ

Уређује и пише:
Ратко Говедарица,
пуковник правне службе

ПРАВНА ЗАШТИТА БОРАЦА ЗА СЛУЧАЈ ОШТЕЋЕЊА ОРГАНИЗМА И ПОРОДИЦА ПОГИНУЛИХ БОРАЦА

Питање права припадника Оружаних снага Војске Републике Српске за случај оштећења организма или смрти, посебно је постало актуелно од почетка оружаних сукоба на територији бивше БиХ у којима је известан број припадника Оружаних снага изгубио живот или је услед рањавања, повређивања, озлеђивања или оболења задобио оштећење организма.

Права припадника Оружаних снага која им припадају у случају оштећења организма, задобијеног за време вршења службе или у вези са службом у Војсци Републике Српске, утврђена су Законом о одбрани, Законом о Војсци и Законом о основним правима војних инвалида и породица палих бораца, као и подзаконским прописима донешеним на основу наведених закона.

Тим прописима регулисана су и права чланова породица у случају смрти војног лица* ако је смрт наступила као последица вршења службе у Војсци.

Сва права која могу да остваре војна лица у случају оштећења организма, условно се могу сврстати у неколико оквирних група:

- права за једнократну новчану помоћ (ако је дошло до оштећења организма најмање 20%);
- права по прописима о војним инвалидима (у случају рањавања, повређивања, озлеђивања или оболења односно смрти војног лица);
- право на инвалидску пензију, као и друга права по прописима о пензијском и инвалидском осигурању;
- право на здравствену заштиту и на друга права, по прописима о здравственом осигурању;
- право на накнаду штете, по општим прописима.

Члановима породице погинулих или умрлих војних лица, чија је смрт последица оштећења организма, припадају:

- право на једнократну новчану помоћ;
- право на породичну инвалиднину и друга права по прописима о војним инвалидима и породицама палих бораца;
- право на посмртну помоћ и накнаду погребних трошкова;
- право на породичну пензију и друга права по прописима о пензијском и инвалидском осигурању;
- право на здравствену заштиту;
- право на накнаду штете по општим прописима.

Наведена права су урађена посебним прописима, па их треба укратко изложити, зависно од обима појединих права, категорије корисника права и прописа којима су она урађена, уз објашњење како се та права у пракси могу остварити и какве су надлежности и обавезе појединих органа.

Једнократна новчана помоћ

Законом о Војсци (члан 54), прописано је да право на једнократну помоћ има војно лице које за време службе или у вези са службом у Војсци, без своје кривице, задобије рану, повреду или озледу, те због тога наступи оштећење организма од најмање 20%.

Под истим условима, једнократна новчана помоћ припада и војном лицу код кога наступи оштећење организма од најмање 20% услед болести која је настала или се погоршалча као непосредна последица службе у Војсци.

Смисао и циљ установљавања једнократне новчане помоћи је да се лицима код којих наступи оштећење организма у што краћем року пружи најнужнија новчана помоћ, односно да се та помоћ пружи члановима породице у случају смрти војног лица, док се не остваре друга права која им по том основу припадају. Дакле, ова помоћ има своју људску и хуманитарну димензију. Једнократна новчана помоћ утврђена је одредбама (чл. 54-61) Законом о Војсци, а ближе разрађена Правилником о посебним правима војних лица у Војсци Републике Српске њихових породица у вези са оболењима, повредом или смрћу.

Висина новчаног износа једнократне новчане помоћи одређује се зависно од степена телесног оштећења (члан 54).

Степен телесног оштећења доказује се правоснажним и решењем о признавању својства мирнодопског, односно, ратног војног инвалида или налазом војно-љекарске комсије (члан 58).

Исплатом једнократне новчане помоћи не дира се у остала права која по другим основама има лице коме је та помоћ исплаћена, нити се исплаћена помоћ урачунава у износ накнаде штете која му припада по општим прописима (члан 55).

О праву на једнократну новчану помоћ одлучује старешина на положају команданта бригаде и вишем положају (члан 58).

Поступак за додељивање једнократне новчане помоћи покреће се по службеној дужности у случају смрти војног лица или оштећења организма. Кад се тај поступак покреће по захтеву, та помоћ се може остварити ако се захтев поднесе у року од три године, од дана задобијања ране, повреде или озледе (члан 58). Пошто је реч о прецизном законском року, право се

* Под појмом војног лица подразумевају се: војници, питомци војних школа, активна војна лица и лица у резервном саставу као и лица која су као добровољци ступили у Војску Републике Српске.

може остварити само ако је захтев поднет у том року. У противном, наступа застарелост остваривања тог права.

Судећи по примерима из живота, има више случајева да се у том чине пропусти, што је и највећи резултат непознавање прописа и обавеза јединица, о чему би надлежне старешине убудуће требало знатно више да воде рачуна како се не би ускратила помоћ ономе коме је у том тешком тренутку неопходна.

Војне здравствене установе су дужне да за време лечења или рехабилитације лица код којих је дошло до оштећења организма покрећу поступак којим ће иницирати надлежне војнолекарске комисије да утврде степен телесног оштећења и околности под којима је наступило оштећење организма и да тако убрзају поступак за остваривање права на једнократну новчану помоћ.

Одређивање висине помоћи

Правилником о посебним правима војних лица у Војсци Републике Српске и њихових породица у вези са оболењима, повредом или смрћу, ближе су прецизиране одредбе Закона о поступку остваривања тог права и утврђени критеријуми за одређивање висине помоћи. Зависно од степена телесног оштећења и околности под којима је то оштећење настало.

Правилником је одређено да се једнократна новчана помоћ утврђује према степену телесног оштећења и износи: за лаку телесну повреду 50.000 динара, за тешку телесну повреду 80.000 динара, и за особито тешку телесну повреду 100.000 динара. Овако утврђена висина једнократне новчане помоћи повећава се у складу са стопом раста инфлације за претходни месец.

Помоћ члановима породице погинулих

Законом о Војсци је прописано да једнократна новчана помоћ припада члановима породице војног лица (члан 57) које погине или умре од задобијене ране, повреде, озледе или болести у вршењу службе или у вези са службом у Војсци.

Висина помоћи и надлежност

Правилником о посебним правима војних лица у Војсци Републике Српске и њихових породица у вези са оболењима, повредом или смрћу (члан 10) прописано је да висина једнократне новчане помоћи утврђује се, тако, што се по једном члану породице додељује износ од 50.000 динара. Овај износ се као и код износа једнократне новчане помоћи за телесно оштећење усклађује са растом инфлације за претходни месец.

Правилником је прописано да породици војног лица које погине или умре за време вршења службе у Војсци или умре у здравственој установи, припада накнада стварних трошкова превоза посмртних остатака до места сахране и накнада трошкова сахране. Накнада трошкова превоза посмртних остатака обухвата:

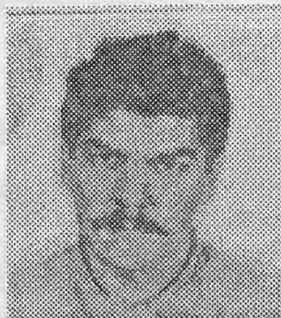
- трошкове превоза посмртних остатака;
- путне трошкове за два пратиоца посмртних остатака;
- друге трошкове превоза учињене у смислу општих прописа о условима и начину ископавања и преноса мртваца.

Накнада трошкова сахране обухвата: набавку сандука и погребне опреме.

Законом је прописано да се поступак за остваривање права породице на једнократну новчану помоћ у случају смрти војног лица покреће по службеној дужности.

Чланови породице погинулог или умрлог војног лица не морају да чекају да поступак за једнократну новчану помоћ покрене јединица. То могу да учине и сами, подношењем захтева за покретање поступка обраћајући се писменим захтевом јединици у којој је погинуло или умрло војно лице било на служби.

Уређује:
Примаријус др Ратко Роквић

Пише:
Др Симо Билбија, хирург-трауматолог

ИМОБИЛИЗАЦИЈЕ

Рањени екстремитет - руку или ногу неопходно је ставити у стање мировања - некретања, тј. имобилисати. То је нарочито важно ако је рањавање праћено и преломом кости. Присуство прелома је најчешће лако уочити по томе што се рука или нога налази у неприродном - нефизиолошком положају или се јавља покретљивост на мјестима гдје је иначе нема нпр. савијање на средини надлактице или потколенице, стопало изврнуто упоље или уврнуто унутра, скраћена нога у односу на ону која није рањена и сл.

Поред ове тзв. патолошке покретљивости може се јавити изостанак кретњи у зглобовима у којима иначе постоји нормална покретљивост, нпр. немогућност кретњи у зглобу рамена, лакта, ручног зглоба, кука, кољена и скочног зглоба или су те кретње праћене боловима.

У оваквим случајевима екстремитет је потребно умирити - имобилисати након што је постављен први завој и једним од познатих начина заустављено крварење. Никаква потезања и трзања не треба радити осим ако је то изведено од стране стручне особе. За ту сврху од многих познатих средстава за имобилизацију данас је најчешће у употреби тзв. Крамерова шина направљена од 2 уздужне жице спојене са више кратких жица која је савитљива и лако се моделира за потребни облик, а због удобности која је такође важна облаже се са више слојева, завоја и вате. Код постављања имобилизације неопходно је поштовати неколико принципа:

- имобилишу се два зглоба најближа мјесту рањавања (испод и изнад ране(;

- имобилизација не смије бити превише стегнута да компромитује циркулацију, нити превише лабава јер тада не врши своју функцију;

- дијелови екстремитета који се имобилишу треба да се налазе у физиолошком (природном) положају;

- завршеци екстремитета (прсти) треба да остану слободни ради контроле циркулације;

- имобилизација треба да омогућује повремену контролу крварења и евентуалну корекцију компресивног завоја.

Есмархова повеска се није смије постављати преко имобилизације!

За транспорт рањеника који има повријеђену кичму јшто се види по мјесту рањавања и могућој одузетости једне или обје ноге или сва четири екстремитета потребно је испод рањеника који лежи на леђима поставити на носила даску - шперплочу.

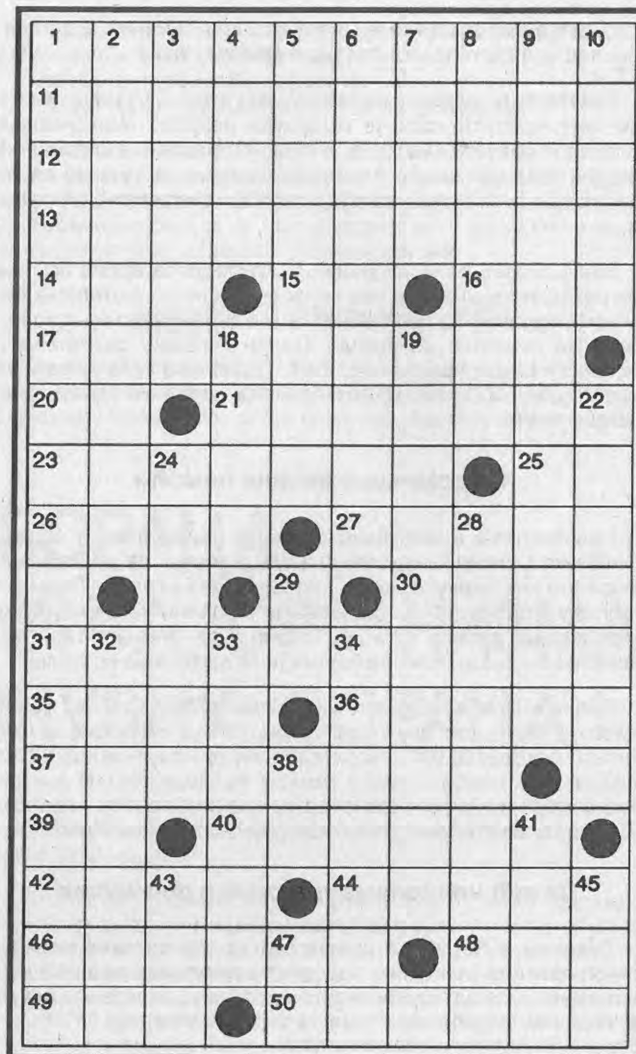
Ако се ради о повреди вратне кичме, постављањем нпр. војничких торбица или сличних предмета са лијеве или десне стране главе треба спријечити окретање главе улијево и удесно у току транспорта. Правилно постављена имобилизација помоћи ће многим рањеницима да пут од мјеста рањавања до хирурга проведу најбезбедније и са минимумом додатне трауматизације, а некима ће спасити и живот.

УКРШТЕНЕ РИЈЕЧИ

ВОДОРАВНО: 1. Преувеличавање личности ради смијеха, 11. Који се бави разглабањем, 12. Присталица коријенитих промјена, 13. Врста лубенице, 14. Филмски град у Француској, 15. Ријека, 16. Град у Етиопији, 17. Усмено пренијети, 20. "Електроиндустрија", 21. Багремови, 23. Лексичне, 25. Коњ, 26. Мада, 27. Бацати, хитати (покр.), 30. Дескрипција, 31. Телетина, 35. Поен у џудоу, 36. Т10, 37. Упразно причати, 39. Никшић, 40. Забављати се, 42. Град у Русији, 44. Центар сињске алке, 46. Приучен, 48. Мања војна формација, 49. Упитна замјеница, 50. Пророчица код Грка; матора вјештица.

УСПРАВНО: 1. Битна особина, 2. Пливачица Петричевић, 3. Народно женско име, 4. Припадник илирског племена, 5. Арашид, 6. Напасти, 7. Врста ниског грма, 8. Урадити, 9. Превише исклијати, 10. Врста нарко-таблета, 18. Патак из цртића, 19. Справа за мјерење киселине сирћета, 22. Врста топле простирке (мн.), 24. Стручњак за екологију, 28. Пића за бољи апетит, 29. Слова с кваком, 32. Тежи болесник (грч.), 34. Сличан етеру, 38. Шахиста Глигорић, 41. Предмет обожавања, 43. Рјечца повратног глагола, 45. Ријечно острво, 47. Уједињени савези.

J. ПЕТКОВИЋ

Аутор: Никола ОТАШ

Шаљива сличица са сарајевског ратишта

"ПАКЕТИ" У ПАНИЧНОМ БИЈЕГУ

У рату који, ево већ десети мјесец односи људске животе дешавају се и смијешне ствари. Једну такву комичну, или боље речено трагикомичну, причицу забиљежили смо ових дана на сарајевском ратишту.

Српски војници из забаве слушају поруке којима муслимански команданти путем радио-везе издају наређења својим потчињеним. Наравно да такве поруке и наређења требају бити шифровани, али шифре се, усљед униформности и некреативности муслиманских команданата, већ добро познају. Тако, на примјер "пакети" означавају људе, а пошиљка пакета појачање у људству које обично стиже у критичним моментима. Муниција се зове "рижа", понекад "грашак"... Сви појмови дакле имају своје шифре.

У једном недавном нападу на положаје српских бораца на сарајевском ратишту, муслиманским снагама понестало је даха, а усљед енергичног одговора српских бораца тражени су додатни "пакети". "Пакети" су стигли, али је ватра српских бораца за њих била исувише жестока. Забиљежен је сљедећи разговор муслиманских команданата путем радио-станице:

"Они пакети што си ми их малоприје послао, бјеже сви редом!"

"Како, бјеже?"

"Бјеже, човјече, овдје се гине!"

"Реци им да ћу их све побити, мајку им њихову! Враћај их! Ако за минут сви пакети не буду на првој линији, реци им да ћу их побити."

"Пакети" су и поред оштре пријетње побјегли, а богами, и све теже долазе на поменуту линију раздвајања. А и "поштарима" више не пада на памет да их шаљу јер поштарина зна да буде веома скупа.

Б. М.

ОРФЕЈ МЕЂУ РАФАЛИМА

• Подручје Семберије једна је од ријетких оаза, гдје се, скоро у предаху борбених дејстава, одржавају значајне културне манифестације • Шездесет година Народне библиотеке у Бијељини и двије деценије Музеја Семберије • Обнова хора "Србадија", изложбе, концерти...

У славу књиге и умјетности

Народна библиотека "Филип Вишњић" у Бијељини недавно је прославила 60 година постојања и рада на културним хоризонтима овог поднебља. Све је, дакле, почело још далеке 1932. године, када су на темељима већ постојећег Друштва за просвјету и очување народног здравља, др Војислав Кецмановић - Ђедо и Јоаким Перендија основали народну библиотеку. Шест деценија плодног рада изњедриле су богато искуство у организовању књижевних манифестација и једну угледну културну институцију која данас посједује богат фонд библиотечких јединица са 120.000 књига, 1.400 часописа и 85 годишта, веома значајан фонд раритета са око 300 јединица с краја прошлог и почетка овог вијека, врло богату завичајну збирку писане документације од 1919. године, те сва издања Српске књижевне задруге.

Поводом овог значајног јубилеја Народна библиотека "Филип Вишњић" у Бијељини била је ових дана домаћин и организатор својеврсне светковине у славу књиге и умјетности. У оквиру свечане академије на којој су учествовали књижевник Рајко Петров Ного, драмска умјетница Симонида Жоржевић и хор "Србадија", одржана је и промоција књиге "Анђели звериње куће", проте Саве Б. Јовића из Панчева. Право откровење за већину присутних био је наступ недавно обновљеног хора "Србадија" из Бијељине, под управом Десанке Тракиловић, који је високопрофесионално "одрадио" свој дио програма са Владом Микићем, протођаконом из Београда.

Овој свечаности присуствовао је и Његово преосвештенство, владика зворничко-тузлански, господин Василије, који је присутнима пренио одлуку Светог синода Српске православне цркве у уручивању Ордена Светог Саве, као знак признања бијељинској библиотеци поводом њеног јубилеја.

Чувари народног блага

Некако упоредо са великим јубилејом Народне библиотеке и Музеј Семберије обиљежио је 20 година свог оснивања.

Скромно и без помпе, како и доликује оваквом окружењу Музеј Семберије обиљежио је своју годишњицу изложбама које су привукле велику пажњу становништва овог краја. Након изложбе "Три ратна дана у Бијељини", отворена је поставка под називом "Нови називи улица у Бијељини", која сликом, документима и причом говори о људима и догађајима, чија имена однедавно носе 153 улице у Бијељини. Аутор изложбе мр Мирко Бабић потрудио се да од заборава отргне бројне ликове из наше даље и ближе прошлости, међу којима су и хероји из овог рата; мајор Тепић, потпоручник Смајић и други.

Портрети српских бораца

Обилазећи прве линије фронта и цртајући портрете српских бораца на самим положајима, или у предаху борбених дејстава - академски сликар из Бијељине Мишо Лукић, створио је праву малу галерију ликова - ратника.

Цртежи и портрети настајали су спонтано, али су због великог интересовања ликовне публике врло брзо заслужили да се нађу на ауторској изложби овог сликара у бијељинском Дому омладине. За многе борце са фронта ово је био једини, а за неке, нажалост и једини документ њиховог учешћа у овом рату, па је разумљиво што је родбина и пријатељи већине тих ратника била заинтересована да у трајно власништво добије те, заиста успјеле цртеже - у чему им је Лукић радо изашао у сусрет.

Након изложбе у Бијељини Мишо Лукић је сличну поставку имао у Зворнику, па у Брчком, а у припреми је и сличан ликовни догађај и у Шамцу. На овим изложбама представљени су ликови српских бораца из тих крајева Републике Српске.

Дарко МИЛОШЕВИЋ

